

Ministry of the Environment
of the Czech Republic

КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ЗВІТУВАННЯ ПРО СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ ВИДІВ ВІДПОВІДНО ДО СТАТТІ 12 ПТАШИНОЇ ДИРЕКТИВИ ЄС

GUIDELINES FOR REPORTING ON THE CONSERVATION STATUS OF SPECIES UNDER ARTICLE 12 OF THE EU BIRDS DIRECTIVE

Перекладено та адаптовано

Фото на обкладинці

Кривик О.В., Марущак О.Ю.,
Куземко А.А., Драпалюк А.М.

Повзик, © Otars Opermanis

Підготовлено в рамках проєкту «Збереження Природної Спадщини для LIFE в Україні (LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine)», що співфінансується Європейською Унією та Міністерством довкілля Чеської Республіки.

Співфінансується Європейським Союзом. Висловлені погляди та думки є виключно позицією автора і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або CINEA (Виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та довкілля – орган, що надає гранти в межах програми LIFE). Ані Європейський Союз, ані орган, що надає грант, не можуть нести за них відповідальність.

Prepared within the framework of the project «Conservation of Natural Heritage for LIFE in Ukraine (LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine)», co-financed by the European Union and the Ministry of the Environment of the Czech Republic.

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA (the European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency – LIFE projects granting authority). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

ВСТУП

Відповідно до статті 12 Директиви 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів (далі – Пташина Директива) держави-члени кожні три роки, починаючи з 7 квітня 1981 року, надсилають Комісії звіт про імплементацію положень національного законодавства, ухвалених відповідно до цієї Директиви. Напочатку 2008 року було досягнуто домовленості про започаткування розробки нової системи звітування щодо птахів, яка мала б підвищити якість звітності та забезпечити дані про фактичний стан і тенденції популяцій птахів, подібно до звітування за статтею 17 Директиви Ради 92/43/ЄЕС (далі – Оселищної Директиви), що включало перехід від трирічного до шестирічного циклу звітування, узгодженого із звітуванням за статтею 17 Оселищної Директиви, щоб інформація була загальнодоступною й одночасно могла стати вагомим внеском у загальне обговорення питань біорізноманіття. Формат звітування включає інформацію про чисельність і тенденції популяцій та поширення окремих видів птахів, розділи для звітування про основні впливи та загрози, що діють на види, для яких було визначено Спеціальні Захищені Території, а також їх охоплення мережею таких територій і відповідні заходи збереження. Таке звітування має дати змогу оцінити, чи було реалізовано належні заходи для збереження популяцій видів птахів, перелічених у статті 1 Директиви, тобто всіх видів птахів, що природно мешкають у дикій природі на європейській території держав-членів, на рівні, який, зокрема, відповідає екологічним, науковим і культурним вимогам, з урахуванням економічних і рекреаційних потреб, або для приведення чисельності цих популяцій у відповідність до такого рівня, як це передбачено статтею 2.

Звіти за статтею 12, підготовлені державами-членами, складаються з двох розділів: (i) загальна інформація щодо впровадження Директиви та (ii) стан і тенденції видів птахів. Інформація про стан і тенденції популяцій птахів надається для всіх видів, наявних на території відповідної держави-члена. Для

INTRODUCTION

Pursuant to Article 12 of Directive 2009/147/EC of 30 November 2009 on the conservation of wild birds (hereinafter referred to as the Birds Directive), Member States shall submit to the Commission every three years, starting from 7 April 1981, a report on the implementation of the national legislation adopted pursuant to this Directive. At the beginning of 2008, an agreement was reached to initiate the development of a new bird reporting system aimed at improving reporting quality and providing data on the actual status and trends of bird populations, similarly to reporting under Article 17 of Council Directive 92/43/EEC (hereinafter referred to as the Habitats Directive). This included a transition from a three-year to a six-year reporting cycle aligned with reporting under Article 17 of the Habitats Directive, in order to ensure that information would be publicly available and contribute significantly to broader biodiversity discussions. The reporting format includes information on population size and trends, as well as the distribution of individual bird species. It also contains sections for reporting on the main pressures and threats affecting species for which Special Protection Areas have been designated, their coverage by the network of such areas, and relevant conservation measures. This reporting is intended to assess whether appropriate measures have been implemented to maintain populations of bird species referred to in Article 1 of the Directive, i.e. all species of birds naturally occurring in the wild on the European territory of the Member States, at a level which corresponds, in particular, to ecological, scientific and cultural requirements, while taking account of economic and recreational needs, or to adapt the population of these species to such a level, as provided for in Article 2.

The Article 12 reports prepared by Member States consist of two sections: (i) general information on the implementation of the Directive and (ii) information on bird species' status and trends. Information on status and trends is provided for all species occurring

більшості видів стан і тенденції оцінюються під час періоду гніздування, однак для окремих видів птахів також подається інформація про стан і тенденції під час зимового періоду.

Стан збереження оцінюється за стандартною методологією як «сприятливий», «несприятливий-невідповідний» або «несприятливий-недостатній» на основі чотирьох параметрів, визначених у статті 1 Директиви. Для оселищ такими параметрами є поширення, площа, структура та функції, а також майбутні перспективи; для видів — поширення, популяція, оселище виду та майбутні перспективи. [Стан збереження кожного оселища та виду оцінюється окремо для кожного біогеографічного або морського регіону, у якому вони наявні.](#)

[Відповідно до Резолюції № 8 \(2012\)](#) Постійного комітету Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних оселищ Європи (далі — Бернська конвенція), ухваленої 30 листопада 2012 року щодо національного визначення затверджених територій Смарагдової мережі та впровадження заходів з управління, моніторингу та звітування: «Сторони подають до Секретаріату Бернської конвенції звіти щодо стану збереження видів та оселищ, перелічених у Резолюціях № 6 (1998) та № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції. Звіт подається англійською мовою кожні шість років із дати ухвалення цієї Резолюції та має відображати попередній шестирічний період».

Попри наявність в Україні зобов'язань щодо звітування за видами й оселищами відповідно до Бернської конвенції, Україна, станом на сьогодні, не подавала відповідних звітів.

В ході аналізу існуючих проблем, що є основними і системними причинами складнощів із організації збору інформації для коректного створення вищезгаданих звітів виділено декілька ключових позицій. Серед них варто зазначити відсутність системи національного моніторингу та збору даних щодо розповсюдження, аналізу характеристик популяцій видів та стану оселищ; відсутність уніфікованих методик, які б дозволили коректний збір, депонування та подальшу

within the territory of the Member State concerned. For most species, status and trends are estimated during the breeding season, while for selected bird species, status and trends during the wintering period are also reported.

Conservation status is assessed using a standard methodology as being either 'favourable', 'unfavourable-inadequate' and 'unfavourable-bad', based on four parameters as defined in Article 1 of the Directive. The parameters for habitats are range, area, structure and functions and future prospects and for species they are range, population, habitat of species and future prospects. [The conservation status of each habitat and species is assessed separately for each biogeographical or marine region in which it occurs.](#)

[Pursuant to Resolution No. 8 \(2012\)](#) of the Standing Committee to the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (hereinafter referred to as the Bern Convention), adopted on 30 November 2012 on the national designation of adopted Emerald Network sites and the implementation of management, monitoring and reporting measures: 'Parties will report to the Secretariat of the Bern Convention on the conservation status of species and habitats listed in Resolutions No. 6 (1998) and No. 4 (1996) of the Standing Committee to the Bern Convention. The report will be submitted in English, every six years from the date of the adoption of this Resolution and shall reflect the previous period of six years'.

Despite Ukraine's obligations to report on species and habitats under the Bern Convention, Ukraine has not submitted the relevant reports to date.

An analysis of the existing challenges has identified several key factors representing the main systemic barriers to organising data collection for the proper preparation of the above-mentioned reports. These include, in particular, the absence of a national monitoring and data collection system for species distribution, population

обробку даних для отримання чисельних результатів, необхідних для відображення під час звітування; недостатню кількість фахових підготовлених спеціалістів для достатнього покриття відповідними довготривалими моніторинговими дослідженнями достатньої площі країни (біогеографічних регіонів); відсутність цільового фінансування; бойові дії; відсутність чіткої інфраструктури збору та збереження даних. Цей список не є вичерпним, але ілюструє саме ключові проблемні аспекти організації підготовчих матеріалів для проведення якісного звітування по усім необхідним видам та оселищам. Наразі, якісні дані, що можуть стати основою для процесу звітування здебільшого доступні у окремих науковців відповідно до тематики їх досліджень, фокусних видів або груп, наукових товариств, громадських організацій або як результати виконання окремих грантових проєктів, які на жаль не відрізняються довготривалістю, і збір даних в рамках яких здебільшого завершується із припиненням фінансування. Окремим позитивним моментом є популяризація громадянської науки в Україні протягом останнього десятиліття. Завдяки функціонуванню таких проєктів як [iNaturalist](#), [Minka](#), [UkrBin](#) та [GBIF](#) все ж вдається агрегувати великі масиви даних, а також зберігати в оцифрованому вигляді опубліковані раніше дані, які можуть в деякій мірі бути взяті за основу (а у випадку окремих видів, надавати потужне інформаційне підґрунтя) для створення національних звітів. Зокрема, завдяки проєкту «Збереження природної спадщини для Life в Україні», акронім ConNaturLIFE Ukraine, (101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Україна) було зроблено значний внесок в оцифрування та збереження даних про знахідки біорізноманіття, в тому числі великої кількості даних про знахідки видів з Додатків Оселищної і Пташиної Директив, шляхом оцифровки та публікації на ресурсі GBIF даних з друкованих публікацій та інших джерел у кількості близько 100 000 записів.

Для створення умов на національному рівні для підготовки звітів відповідно до вимог статті 12 Пташиної Директиви потрібно створити національну систему моніторингу

characteristics and habitat status; the lack of harmonised methodologies allowing proper data collection, storage and subsequent processing to produce quantitative results required for reporting; an insufficient number of trained specialists to ensure adequate national coverage, including biogeographical regions, through long-term monitoring studies; the absence of dedicated funding; ongoing military hostilities; and the lack of a clearly defined data collection and storage infrastructure. This list is not exhaustive but highlights the key systemic challenges in preparing high-quality reporting materials for all relevant species and habitats. At present, high-quality data that could serve as a basis for reporting are mainly available from individual researchers according to their research focus, target species or taxonomic groups, scientific societies, non-governmental organisations, or as outputs of individual grant-funded projects. However, such projects are usually short-term, and data collection typically ceases once funding ends. A positive development over the past decade has been the increasing popularity of citizen science initiatives in Ukraine. Through platforms such as [iNaturalist](#), [Minka](#), [UkrBin](#) and [GBIF](#), it has become possible to aggregate large biodiversity datasets and preserve previously published records in digitised form. These data can, to a certain extent, serve as a baseline, and for some species provide substantial information support for national reporting. In particular, the project “Conservation of Natural Heritage for Life in Ukraine” (ConNaturLIFE Ukraine; 101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine) has made a significant contribution to the digitisation and preservation of biodiversity occurrence data, including a large number of records concerning species listed in the Annexes of the Habitats Directive and the Birds Directive, through digitisation and publication of data from printed publications and other sources on the GBIF platform, amounting to approximately 100,000 records.

To establish the necessary national conditions for preparing reports in accordance with Article 12 of the Birds Directive, it is essential to develop a national biodiversity monitoring

біорізноманіття. Аналіз достатності поточних практик моніторингу, картування та управління даними, який здійснено в рамках цього проєкту свідчить про те, що Україні для створення спроможності звітування щодо стану збереженості видів та оселищ відповідно до статті 12 Пташиної Директиви потрібно посилити такі напрямки:

- Системність і безперервність з обов'язковою звітністю;
- Структура та виконавчий орган(и);
- Методи (збір і аналіз даних);
- Система та політика управління даними;
- Фінансування;
- Кадрові ресурси;
- Інфраструктура;
- Партнерства та залучення заінтересованих сторін.

Більш детальну інформацію за кожним напрямком можна отримати, ознайомившись з [Аналізом достатності поточних практик моніторингу, картування та управління даними](#).

Нижче подається адаптований переклад документів, необхідних для та звітування щодо стану збереженості видів та оселищ відповідно до статті 12 Пташиної Директиви. Статтю 12 Пташиної Директиви було змінено та у значній мірі узгоджено зі звітуванням за статтею 17 відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/1010 від 5 червня 2019 року. Комісія, шляхом прийняття акта імплементації, встановила відповідний формат звітування. Формат цього звіту узгоджено з форматом звіту, передбаченого статтею 17(1) Директиви 92/43/ЄЕС.

Список документів складається з трьох частин:

- «Керівні принципи щодо понять і визначень Статті 12 Директиви 2009/147/ЄС за звітний період 2019-2024 рр.» (Guidelines on Concepts and Definitions. Article 12 of Directive 2009/147/EC. Reporting period 2019-2024);

system. The analysis of the adequacy of current monitoring, mapping and data management practices carried out within this project indicates that, in order to build Ukraine's reporting capacity under Article 12 of the Birds Directive, the following areas require strengthening:

- Systematic and continuous monitoring with mandatory reporting
- Institutional structure and implementing authority(ies)
- Methods (data collection and analysis)
- Data management system and policy
- Financing
- Human resources
- Infrastructure
- Partnerships and stakeholder engagement

More detailed information on each of these areas can be found in the [Analysis of the Adequacy of Current Monitoring, Mapping and Data Management Practices](#).

Below is an adapted translation of documents required for reporting on the conservation status of species and habitats under Article 12 of the Birds Directive. Article 12 of the Birds Directive was amended and largely aligned with Article 17 reporting through Regulation (EU) 2019/1010 of 5 June 2019. The Commission, by adopting an implementing act, established the reporting format, which is aligned with the reporting format referred to in Article 17(1) of Directive 92/43/EEC.

The set of documents consists of three parts:

- Guidelines on Concepts and Definitions. Article 12 of Directive 2009/147/EC. Reporting period 2019–2024
- Reporting Format as Referred to in Article 12 of Directive 2009/147/EC (Birds Directive)
- Explanatory Notes in Support of the Reporting Format Referred to in Article 12 of Directive 2009/147/EC (Birds Directive)

- «Формат звітування, який зазначений у Статті 12 Директиви 2009/147/ЄС (Пташина Директива)» (Reporting Format as Referred to in Article 12 of Directive 2009/147/EC (Birds Directive));
- «Пояснювальні примітки на підтримку формату звітування, передбаченого Статтею 12 Директиви 2009/147/ЄС (Пташина Директива)» (Explanatory Notes in Support to the Reporting Format Referred to in Article 12 of Directive 2009/147/EC (Birds Directive)).

У цих перекладах подано інформацію про:

- стан впровадження та загальні заходи, вжиті відповідно до Пташиної Директиви;
- загальний Формат звітування, що містить основні факти та веб-посилання на інші джерела з докладною інформацією, наприклад, про імплементацію законодавства, дослідження або діяльність, пов'язану із захистом, управлінням і використанням популяцій птахів;
- формат звітування щодо чисельності та тенденцій популяцій і поширення окремих видів птахів, який включає розділи для звітування про основні впливи та загрози, що впливають на ці види, і заходи збереження, вжиті відносно видів, для яких класифіковано Спеціальні Захищені Території;
- оцінку стану збереження видів (матриця оцінки, що використовується для визначення стану збереження виду на основі інформації з інших звітів);
- методологію підрахунку та оцінки окремих компонентів та загальної ситуації щодо видів птахів з метою коректного звітування.

Усі перекладені документи походять з [до-відкового порталу Статті 12 Пташиної Директиви](#), де розміщені оригінали документів англійською мовою. Переклади

These translations provide information on:

- the state of implementation and general measures taken under the Birds Directive;
- the overall reporting format containing key facts and web links to other sources of detailed information, such as legislative implementation, research or activities related to the protection, management and use of bird populations;
- the reporting format for population size and trends and distribution of individual bird species, including sections for reporting on main pressures and threats affecting these species and conservation measures implemented for species for which Special Protection Areas have been classified;
- the assessment of species conservation status (assessment matrix used to determine conservation status based on information from other reports);
- the methodology for calculating and assessing individual components and the overall situation of bird species for the purpose of accurate reporting.

All translated documents originate from the [Article 12 Birds Directive Reference Portal](#), where the original English versions are available. The translations incorporate amendments and updates to the documents as of 1 January 2024. The translation was carried out with minimal adaptation and stylistic modification, ensuring consistency with the original documents while facilitating integration with the English-language version.

The primary users of this translation are individuals responsible for preparing national reports under Article 12 of the EU Birds Directive in future reporting periods. However, this translation may also be useful for other stakeholders wishing to use or better understand the results obtained, including nature conservation practitioners, university lecturers in natural sciences, students specialising in biology, ecology and

включають зміни та доповнення до документів на момент 1 січня 2024 року. Переклад виконано з мінімальним рівнем адаптації тексту та інших супутніх стилістичних змін, зберігаючи відповідність оригіналу та підвищення рівня інтеграції з англомовною версією тексту.

Основними користувачами перекладу є особи, відповідальні за підготовку національних звітів за статтю 12 Пташиної Директиви ЄС у майбутніх звітних періодах. Проте, даний переклад також може бути корисним для інших зацікавлених сторін, які бажають використовувати або краще зрозуміти отримані результати, наприклад природоохоронців, викладачів вищих навчальних закладів з викладанням природничих наук, студентів, що навчаються за напрямками біології, екології та природокористування, науковців, активістів, членів громадських організацій природоохоронного спрямування, представників місцевих адміністрацій, профільних міністерств та дочірніх органів.

environmental management, researchers, activists, members of environmental non-governmental organisations, and representatives of local administrations, relevant ministries and subordinate bodies.

КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ

ЩОДО ПОНЯТЬ ТА ВИЗНАЧЕНЬ

СТАТТЯ 12 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

ЗВІТНИЙ ПЕРІОД 2019-2024 РР.

ЗМІСТ

ВСТУП	12
2.1 ЗВІТНІСТЬ ЩОДО ПІДВИДОВИХ ОДИНИЦЬ	15
2.2 ГІБРИДИ.....	19
2.3 ЗИМУЮЧІ ВИДИ	20
2.4 ПРОЛІТНІ ВИДИ.....	25
3 РОЗМІРИ ПОПУЛЯЦІЙ І ТЕНДЕНЦІЇ	27
3.1 ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	27
3.2 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ	29
3.3 ПЕРІОДИ ТЕНДЕНЦІЙ	31
3.4 Категорії тенденцій	33
3.5 ВЕЛИЧИНИ ТЕНДЕНЦІЙ	34
4 ОСНОВНІ ВПЛИВИ І ЗАГРОЗИ	37
5 ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ	40
6 ОХОПЛЕННЯ МЕРЕЖЕЮ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ, SPAs)	41
7 ПЛАНИ ДІЙ	42

Ці керівні принципи були підготовлені Європейським агентством з охорони довкілля (EEA) та його Європейським тематичним центром з біологічного різноманіття (ETC/BD), а згодом — Європейським тематичним центром з біорізноманіття та екосистем (ETC BE) і консорціумом N2K Group EEIG. Вони були розроблені в результаті спільної роботи Експертної Групи зі звітування за природоохоронними директивами, її спеціалізованих робочих груп, Експертної групи з Пташиної та Оселищної Директив (NADEG) та Комітету Орніс.

Цитування: DG Environment. 2023. Reporting under Article 12 of the Birds Directive: Guidelines on concepts and definitions – Article 12 of Directive 2009/147/EC, Reporting period 2019-2024. Brussels. Pp 29

ВСТУП

Стаття 12 Директиви 2009/147/ЄС («Пташиної Директиви») зобов'язує держави-члени регулярно надсилати до Комісії звіт про впровадження національних заходів, вжитих на виконання Директиви, а також основних наслідків цих заходів. Такий звіт має бути доступним для громадськості та повинен, зокрема, містити інформацію про стан і тенденції видів диких птахів, які охороняються згідно з Директивою, загрози та впливи на них, заходи зі збереження, вжиті для їх захисту, а також внесок мережі Спеціальних Захищених Територій у досягнення цілей, визначених у статті 2 Директиви.

До 2008 року звітування за статтею 12 переважно відображало правове впровадження та технічну реалізацію на національному рівні. Проте напочатку 2008 року було досягнуто домовленості про започаткування розробки нової системи звітування щодо птахів у межах Експертної Групи зі звітування за природоохоронними директивами, яка мала б підвищити якість звітності та забезпечити дані про фактичний стан і тенденції популяцій птахів, подібно до звітування за статтею 17 Директиви Ради 92/43/ЄЕС («Оселищної Директиви»). Це включало перехід від трирічного до шестирічного циклу звітування, узгодженого із звітуванням за статтею 17 Оселищної Директиви, щоб інформація була загальнодоступною й одночасно могла стати вагомим внеском у загальне обговорення питань біорізноманіття.

Новий підхід до звітування за статтею 12 було розроблено спільно державами-членами, Комісією та залученими експертами, і вперше його було застосовано під час звітного циклу 2008-2012 років. Цей формат включав інформацію про чисельність і тенденції популяцій та поширення окремих видів птахів, розділи для звітування про основні впливи та загрози, що діють на види, для яких було визначено Спеціальні захищені території (SPAs, Special Protection Areas), а також їх охоплення мережею SPAs і заходи збереження. Після цього першого циклу було проведено перегляд формату та керівних принципів, у результаті чого було розроблено вдосконалений Формат звітування, який застосовувався у звітному циклі 2013-2018 років. Подібний процес відбувся і після звітного періоду 2013-2018 років.

Статтю 12 Пташиної Директиви було змінено та у значній мірі узгоджено зі звітуванням за статтею 17 відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/1010 від 5 червня 2019 року. Комісія, шляхом прийняття акта імплементації, встановила [відповідний формат звітування](#). Формат цього звіту узгоджено з форматом звіту, передбаченого статтею 17(1) Директиви 92/43/ЄЕС. Цей акт імплементації було прийнято відповідно до процедури розгляду, передбаченої статтею 16(1) Директиви 2009/147.

У звітному періоді 2019-2024 років зміни було зведено до мінімуму і вони стосувалися переважно перегрупування вже наявних полів у Форматі звітування.

Якщо раніше у більшості розділів Додатка В (так звані «звіти про види») вимагалось звітування на рівні періодів, то тепер два розділи, що стосуються прогресу у впровадженні планів управління та інформації щодо видів, включених до Додатка II, заповнюються лише на рівні виду/підвиду, а не на рівні періодів. Крім того, кілька розділів, які раніше включалися до звітування за Додатком А (так званий «загальний звіт»), більше не вимагаються в межах звітування за статтю 12, оскільки відповідна інформація доступна через інші офіційні канали звітності (наприклад, інформація про визначення ділянок мережі Natura 2000 згідно зі статтю 4 Пташиної Директиви або про заходи, вжиті у зв'язку з погодженням планів і проєктів).

Комісія, за підтримки Європейського агентства з охорони довкілля, повинна кожні шість років готувати та публікувати зведений звіт на основі інформації, наданої державами-членами. Частина проєкту звіту, що стосується інформації, поданої конкретною державою-членом, слід надсилати відповідним органам цієї держави-члена для перевірки. Остаточну версію звіту слід надсилати державам-членам.

Таке звітування повинно забезпечити можливість оцінки того, чи були вжиті необхідні заходи для підтримання популяції видів птахів, зазначених у статті 1 Директиви, тобто всіх видів птахів, що природно трапляються в дикому стані на європейській території держав-членів, *«на рівні, який відповідає, зокрема, екологічним, науковим і культурним вимогам, враховуючи економічні та рекреаційні потреби, або для приведення популяції цих видів у відповідність до такого рівня»* — відповідно до статті 2.

Блок 1: Як користуватися цими керівними принципами

Ці керівні принципи призначені насамперед для осіб, відповідальних за підготовку національних звітів за статтю 12 за період 2019-2024 років, однак вони можуть бути корисними й для інших користувачів, які бажають ознайомитися з результатами або краще їх зрозуміти.

Технічні вимоги до даних, що підлягають звітуванню, викладені в окремих посібниках із подання даних та переліках кодів, які містять коди для стандартизованого внесення інформації у Форматі звітування. Ці документи доступні на довідковому веб-порталі зі звітування за статтю 12. Посібники з подання даних і переліки кодів доповнюють Пояснювальні примітки та Керівні принципи.

Технічні документи та довідкові переліки

Довідковий веб-портал містить документи та інші матеріали, пов'язані з інформацією, що подається у Форматі звітування за статтю 12 Пташиної Директиви.

До нього входять:

- формат звітування за період 2019-2024 років;
- пояснювальні примітки та Керівні принципи (Пояснювальні примітки на підтримку Формату звітування та Керівні принципи щодо понять і визначень);
- довідкові матеріали, наприклад, контрольний перелік видів птахів, перелік впливів і загроз, перелік заходів збереження та Європейські сітки (10×10 км ETRS), що використовуються для картування поширень;
- приклади, які ілюструють застосування рекомендацій, викладених у цих Пояснювальних примітках і Керівних принципах;
- документи з роз'ясненнями та ІТ-застосунки (наприклад, інструмент для визначення ареалу) для підготовки й подання набору звітних даних.

Зміст звіту за статтею 12

Звіт за статтею 12 Пташиної Директиви головним чином містить інформацію про стан і тенденції популяцій птахів. Він складається з двох частин:

A. Загальний Формат звітування, у якому збережено деякі елементи загального звітування про прогрес, але у спрощеній формі. Він містить основні факти та веб-посилання на інші джерела з докладною інформацією, наприклад, про імплементацію законодавства, дослідження або діяльність, пов'язану із захистом, управлінням і використанням популяцій птахів. Текстова частина звіту зведена до мінімуму.

B. Формат звітування щодо чисельності та тенденцій популяцій і поширення окремих видів птахів, який включає розділи для звітування про основні впливи та загрози, що впливають на ці види, і заходи збереження, вжиті відносно видів, для яких класифіковано Спеціальні Захищені Території (SPAs), а також деякі інші ключові таксони. Також у цьому форматі висвітлюється охоплення цих видів мережею SPA.

Блок 2: Як використовується інформація про стан і тенденції популяцій птахів?

Регулярне звітування є зобов'язанням відповідно до статті 12 Пташиної Директиви. Вкрай важливо, щоб звіти держав-членів були узгодженими, інакше неможливо агрегувати їх для підготовки Зведеного звіту для ЄС, як цього вимагає Директива.

Інформація зі звітів держав-членів може використовуватися для загальноєвропейської оцінки стану популяцій птахів та тенденцій їх розвитку.

Зв'язок з іншими оцінками біорізноманіття

Оцінки Червоного списку Європейського Союзу (ЄС-28) у найновішому [Європейському червоному списку птахів](#) значною мірою ґрунтувалися на даних, поданих державами-членами в рамках їхніх звітів за статтею 12 за період 2013-2018 років. Дані зі звітів за статтею 12 також використовувалися для ширших оцінок статусу у Європейському червоному списку, які включено до тієї ж публікації.

Дані, подані за статтею 12, використовувалися для оновлення багатьох оцінок чисельності популяцій та тенденцій їх змін в межах оцінювання стану збереження видів/популяцій АЕWA. Стан видів/популяцій АЕWA регулярно оцінюється в рамках Звіту про стан збереження, що подається на розгляд Наради Сторін (Meeting of Parties, MOP). Восьме видання Звіту про стан збереження (CSR8) було підготовлено до MOP8 у 2022 році.

Цей розділ надає додаткову інформацію до рекомендацій, викладених у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування».

2.1 ЗВІТНІСТЬ ЩОДО ПІДВИДОВИХ ОДИНИЦЬ

У більшості випадків звіти про стан і тенденції видів птахів із Додатку В («звітність за видами») вимагаються на рівні виду, оскільки саме ця таксономічна одиниця згадується в усьому тексті Директиви¹, а також використовувалась для попередніх оцінок стану популяцій птахів у межах ЄС². Проте у незначній кількості випадків звіти за видами вимагаються для «підвидових одиниць» — тобто підвидів або окремих популяцій, стан яких становить особливий інтерес та/або має значення для природоохоронної політики (наприклад, у контексті включення підвидів до Додатків Директиви).

Для звітного періоду 2019-2024 років звітність на рівні підвидових одиниць вимагається для таких таксонів:

- підвиди, зазначені в Додатках I, II або III Директиви (а також їх відповідники, не включені до Додатків³);
- підвиди або окремі популяції, для яких були розроблені або розробляються багатосторонні плани дій для видів, плани управління або короткі резюме щодо управління (а також їх відповідники);

1 Наприклад, включаючи статтю 2.

2 Наприклад, BirdLife International (2004) Birds in the European Union: a status assessment. BirdLife International, Вагенінген, Нідерланди, та оцінки стану популяцій, підготовлені в 2015 та 2020 роках на основі звітів, поданих відповідно до статті 12 за останні два звітні періоди.

3 Зазвичай позначається включенням слова «всі інші» в кінці назви таксону, наприклад «*Accipiter nisus* всі інші», що позначає всі підвиди *Accipiter nisus*, крім *Accipiter nisus granti* (занесеного до Додатка I).

- підвиди або окремі популяції, зазначені в Таблиці 1 – та їх відповідники – які одночасно (в межах одного періоду) трапляються в одній або кількох державах-членах, але чітко розрізняються (а також чотири додаткові таксони, для яких звітність на підвидовому рівні також була рекомендована Секретаріатом АЕВА⁴);
- інтродуковані підвиди або поширені здичавілі форми видів, які також природно трапляються в межах ЄС (а також їх місцеві відповідники);
- географічно ізольовані та/або еволюційно відокремлені підвиди, щодо яких усі відповідні держави-члени запропонували звітність на підвидовому рівні.

72 підвидові одиниці, які відповідають цим критеріям, наведено в Таблиці 1. Ці підвидові одиниці також доступні у списку видів на Довідковому веб-порталі.

Таблиця 1: Підвидові одиниці для звітування за період 2019-2024 років (детальнішу інформацію та можливі оновлення цієї таблиці можна знайти на Довідковому веб-порталі)

Підвидова одиниця
<i>Alectoris graeca whitakeri</i>
<i>Alectoris graeca</i> усі інші ⁵
<i>Francolinus francolinus asiae</i>
<i>Francolinus francolinus francolinus</i>
<i>Perdix perdix italica</i>
<i>Perdix perdix hispaniensis</i>
<i>Perdix perdix</i> усі інші
<i>Lagopus lagopus lagopus</i>
<i>Lagopus lagopus hibernica</i>
<i>Lagopus lagopus rossica</i>
<i>Lagopus muta pyrenaica</i>
<i>Lagopus muta helvetica</i>
<i>Lagopus muta</i> усі інші ⁶
<i>Tetrao urogallus aquitanicus</i>
<i>Tetrao urogallus cantabricus</i>
<i>Tetrao urogallus</i> усі інші

4 *Phalacrocorax carbo carbo*, *Phalacrocorax carbo sinensis* та дві окремі популяції мігруючих птахів *Ciconia ciconia*.

5 Включає підвиди *graeca* та *saxatilis* (жоден з яких не має BMS або MP).

6 Включає підвид *muta* (який не зазначений у Додатках).

Підвидова одиниця

*Lyrurus tetrix tetrix*⁷

Cygnus columbianus bewickii

Branta bernicla hrota [Канада та Гренландія / Ірландія]

Branta bernicla hrota [Шпіцберген / Данія та Сполучене Королівство]

Branta bernicla bernicla

Branta leucopsis [Шпіцберген / Південно-західна Шотландія]

Branta leucopsis [Східна Гренландія/Шотландія та Ірландія]

Branta leucopsis [Росія/Німеччина і Нідерланди]

Anser anser [Північно-західна/південно-західна Європа]

Anser anser [усі інші популяції]

Anser fabalis fabalis

Anser fabalis rossicus

Anser brachyrhynchus [Шпіцберген / Північно-Західна Європа]

Anser brachyrhynchus [Східна Гренландія та Ісландія/Великобританія]

Anser albifrons flavirostris

Anser albifrons albifrons

Columba livia [здичавілі популяції]

Columba livia [дикі популяції]

Columba palumbus azorica

Columba palumbus palumbus

Porphyrio porphyrio poliocephalus

Porphyrio porphyrio porphyrio

Ciconia ciconia [Західна Європа та Північно-Західна Африка/Африка на південь від Сахари]

Ciconia ciconia [Центральна та Східна Європа/Африка на південь від Сахари]

*Gulosus aristotelis desmarestii*⁸

*Gulosus aristotelis aristotelis*⁹

Phalacrocorax carbo carbo

Phalacrocorax carbo sinensis

Numenius arquata arquata

Numenius arquata orientalis

Limosa limosa limosa [Західна Європа/Північно-західна та Західна Африка]

Limosa limosa limosa [Східна Європа/Центральна та Східна Африка]

7 Внесений до Додатку I під назвою «*Tetrao tetrax tetrax*»

8 Listed as '*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*' in Annex I.

9 Formerly '*Phalacrocorax aristotelis aristotelis*'.

Підвидова одиниця

Limosa limosa islandica

Limosa limosa [всі популяції, що не розмножуються]

Calidris alpina schinzii [Балтійський регіон/Південно-Західна Європа та Північно-Західна Африка]

Calidris alpina schinzii [Великобританія та Ірландія/Південно-західна Європа та Північно-Західна Африка]

Calidris alpina alpina

Calidris alpina [всі популяції, що не розмножуються]

Larus fuscus fuscus

Larus fuscus усі інші

Uria aalge ibericus

Uria aalge усі інші¹⁰

Accipiter nisus granti

Accipiter nisus усі інші

Accipiter gentilis arrigonii

Accipiter gentilis усі інші

Dendrocopos major canariensis

Dendrocopos major thanneri

Dendrocopos major усі інші

*Periparus ater cypriones*¹¹

Periparus ater усі інші

Troglodytes troglodytes усі інші¹²

Certhia brachydactyla dorotheae

Certhia brachydactyla усі інші

Fringilla coelebs ombriosa

Fringilla coelebs усі інші

Блок 3. Зв'язок між звітуванням за статтею 12 та оцінкою стану збереження в рамках Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (АЕВА)

Стан збереження видів/популяцій АЕВА у межах дії Угоди оцінюється для кожної Наради Сторін (МОР) у межах Звіту про стан збереження

10 Includes subspecies *aalge* and *albionis* (neither of which is listed in Annexes)

11 Внесений до Додатку I під назвою «*Parus ater cypriones*»

12 Не включений до Додатку «аналог» *Troglodytes troglodytes fridariensis* (занесений до Додатку I, але більше не зустрічається в ЄС).

(Conservation Status Report, CSR), восьме видання якого (CSR8) було [підготовлено до МОР8 організацією Wetlands International](#) (за контрактом із Секретаріатом АЕВА). Хоча для оновлення багатьох оцінок чисельності популяцій і тенденцій у CSR8¹³ використовувалися дані, надані в рамках звітування за статтею 12, також були використані й інші джерела інформації. Під час попередніх консультацій щодо переліку видів птахів для звітування за статтею 12 держави-члени висловлювали занепокоєння щодо можливого впливу на інформацію, необхідну для звітування та оцінки стану популяцій АЕВА, зокрема пріоритетних популяцій, включених до [Стовпця А Таблиці 1 Додатка 3 до Угоди](#) (тобто Плану дій АЕВА).

На практиці більшість національних даних на рівні видів, поданих у межах звітування за статтею 12, можна достовірно співвіднести з однією популяцією АЕВА, оскільки: у межах ЄС регулярно трапляється лише одна популяція (та/або підвид) АЕВА; популяції АЕВА в ЄС є географічно відокремленими й легко розмежовуються за державами-членами; або популяції АЕВА у ЄС є суміжними (або частково перекриваються), але все ж розмежовуються за державами-членами у відповідний період. З метою зменшення навантаження, уникнення дублювання й збереження простоти номенклатури, одночасно забезпечуючи можливість оцінювання пріоритетних популяцій АЕВА, використання підвидових одиниць було обмежено випадками, коли дві або більше популяцій АЕВА, зокрема щонайменше одна зі Стовпця А Таблиці 1, трапляються – і можуть бути розрізнені – в межах однієї держави-члена у відповідний період.

2.2 ГІБРИДИ

Загалом, гібриди – тобто нащадки, отримані внаслідок схрещування між різними видами – не повинні включатися до оцінок чисельності популяції жодного з батьківських видів (принаймні у випадках, коли вони чітко відрізняються від «чистих» особин¹⁴). У більшості випадків їх виключення матиме незначний вплив на загальну чисельність популяції відповідного виду. Однак у ситуаціях, коли загальна кількість гібридних особин є суттєвою порівняно з чисельністю чистопородних популяцій, держави-члени можуть надати додаткову інформацію у полі **3.7 «Додаткова інформація»** та/або у **Розділі 7**, якщо вважається, що гібридизація становить загрозу для одного чи обох видів.

Однак чистопородні дорослі особини, які утворюють пари або розмножуються з представниками іншого виду, у разі можливості повинні включатися до оцінки чисельності популяції відповідного виду, оскільки вони потенційно все ще можуть зробити внесок у відтворення виду, наприклад, якщо в майбутньо-

13 Які стосуються всієї території Угоди, а не тільки ЄС.

14 Деякі гібриди, особливо особини другого та наступних поколінь, можуть бути неможливими до визначення в польових умовах і розрізнити їх можна лише вручну або, наприклад, за допомогою аналізу ДНК.

му утворюють пару з особиною того самого виду. У випадках, коли такі особини становлять значну частину національної гніздової популяції, їх слід враховувати як половину пари для цілей звітування про загальну чисельність гніздової популяції (наприклад, п'ять одновидових пар плюс дві чистопородні особини в міжвидових парах можна подати як 5-6 пар).

У випадку інтерградації – тобто схрещування між різними підвидами – усі отримані «інтергради» мають включатися до оцінки чисельності популяції відповідних таксонів: або на рівні виду (якщо жоден з підвидів не підлягає звітуванню на підвидовому рівні), або для одного з відповідних підвидів (якщо звітування на підвидовому рівні передбачене).

2.3 ЗИМУЮЧІ ВИДИ

Хоча звіти про види вимагаються для всіх регулярно поширених гніздових видів, вимоги до звітування для видів, які трапляються в зимовий період, дещо складніші. Загалом оцінка стану популяцій у ЄС ґрунтується переважно на даних за період гніздування, оскільки більшість програм моніторингу передбачає польові спостереження саме в цей період, коли види є найбільш помітними (завдяки вокалізації або іншій шлюбній/територіальній поведінці). Для багатьох переважно осілих видів дані моніторингу в інші пори року можуть бути менш доступними, а отже – менш повними або надійними, і тому, принаймні з точки зору оцінки стану популяцій на рівні ЄС, мають незначну додаткову цінність порівняно з даними за період гніздування.

Однак для мігруючих видів, які або не гніздяться в межах ЄС, або значно чисельніші тут узимку, а також для видів, що взимку концентруються у великій кількості на відносно невеликій кількості ділянок¹⁵ – наприклад, багато видів водоплавних птахів (качки, гуси та лебеді) і куликів – дані моніторингу за зимовий період мають надзвичайно велике значення для оцінки стану їх популяцій у ЄС. Водночас, оскільки зимуючі популяції часто є мобільнішими та/або можуть більше коливатися чисельно (наприклад, у відповідь на погодні умови чи наявність корму), міжнародна координація обстежень – як це відбувається, наприклад, у межах Міжнародного обліку водоплавних птахів ([International Waterbird Census](#)) – є особливо важливою взимку для того, щоб забезпечити надійне агрегування національних (і навіть дрібномасштабних) даних моніторингу.

У цьому контексті дані про чисельність і тенденцію популяцій узимку вимагаються від усіх відповідних Держав-членів щодо видів (або підвидових одиниць), які:

- не гніздяться (регулярно) в межах ЄС, але регулярно зимують принаймні в одній чи більше з держав-членів¹⁶;

15 Багато з них були визначені як SPAs.

16 Для цих видів звіти за зимовий сезон є єдиним джерелом кількісних даних для оцінки стану їх популяції в ЄС, і тому якість цих даних має другорядне значення.

- як гніздяться, так і зимують регулярно в ЄС, але мають значно більшу чисельність узимку, причому зимова популяція моніториться в межах ЄС у скоординований спосіб¹⁷; або
- як гніздяться, так і зимують регулярно в ЄС, але – хоча чисельність зимової популяції загалом співмірна з гніздовою – можуть краще (або принаймні так само добре) піддаватися моніторингу протягом зими.

«Ключові зимуючі» види (або підвидові одиниці), які вважаються такими, що відповідають цим критеріям, наведені в Таблиці 2 і мають бути зазначені для зимового періоду для всіх відповідних держав-членів у списку видів на Довідковому веб-порталі.

Таблиця 2: Види / підвидові одиниці для комплексного звітування щодо зимового періоду за 2019-2024 роки

(детальніша інформація та можливі оновлення цієї таблиці доступні на Довідковому веб-порталі)

Види (чи підвидові одиниці)
<i>Oxyura leuccephala</i>
<i>Cygnus olor</i>
<i>Cygnus cygnus</i>
<i>Cygnus columbianus bewickii</i>
<i>Branta bernicla bernicla</i>
<i>Branta bernicla hrota</i> [Канада та Гренландія/Ірландія]
<i>Branta bernicla hrota</i> [Шпіцберген/Данія та Велика Британія]
<i>Branta leucopsis</i> [Східна Гренландія/Шотландія та Ірландія]
<i>Branta leucopsis</i> [Шпіцберген/Південно-західна Шотландія]
<i>Branta leucopsis</i> [Росія/Німеччина та Нідерланди]
<i>Branta ruficollis</i>
<i>Anser anser</i> [Північно-західна/Південно-західна Європа]
<i>Anser anser</i> [усі інші популяції]
<i>Anser fabalis fabalis</i>
<i>Anser fabalis rossicus</i>
<i>Anser brachyrhynchus</i> [Шпіцберген/Північно-західна Європа]
<i>Anser brachyrhynchus</i> [Східна Гренландія та Ісландія/Великобританія]
<i>Anser albifrons albifrons</i>

17 Деякі мігруючі види (зокрема, певні види горобцеподібних птахів), які взимку більш поширені в ЄС, або не підлягають моніторингу взимку в усіх відповідних державах-членах, або моніторинг не координується між державами-членами, тому оцінка їхніх зимових популяцій на рівні ЄС є непростою.

Види (чи підвидові одиниці)

Anser albifrons flavirostris

Anser erythropus

Clangula hyemalis

Somateria mollissima

Polysticta stelleri

Melanitta fusca

Melanitta nigra

Bucephala clangula

Mergellus albellus

Mergus merganser

Mergus serrator

Tadorna tadorna

Marmaronetta angustirostris

Netta rufina

Aythya ferina

Aythya fuligula

Aythya marila

Spatula clypeata

Mareca strepera

Mareca penelope

Anas platyrhynchos

Anas acuta

Anas crecca

Tachybaptus ruficollis

*Podiceps grisegena**

Podiceps cristatus

Podiceps auritus

Podiceps nigricollis

Phoenicopus roseus

Fulica cristata

Fulica atra

Grus grus

Gavia stellata

Gavia arctica

Gavia immer

Види (чи підвидові одиниці)

Platalea leucorodia

*Ardea cinerea**

Ardea alba

Egretta garzetta

Pelecanus crispus

Microcarbo pygmaeus

Phalacrocorax carbo carbo

Phalacrocorax carbo sinensis

Haematopus ostralegus

Recurvirostra avosetta

Pluvialis squatarola

Pluvialis apricaria

Charadrius hiaticula

Charadrius alexandrinus

Charadrius leschenaultii

Vanellus vanellus

Vanellus spinosus

Numenius tenuirostris

Numenius arquata arquata

Numenius arquata orientalis

Limosa lapponica

Limosa limosa [всі популяції, що не розмножуються]

Arenaria interpres

Calidris canutus

Calidris ferruginea

Calidris alba

Calidris alpina [всі популяції, що не розмножуються]

Calidris maritima

Calidris minuta

*Scolopax rusticola**

*Gallinago gallinago**

Tringa totanus

*Larus ridibundus**

*Larus melanocephalus**

*Larus canus**

Види (чи підвидові одиниці)

*Larus argentatus**

Larus armenicus

*Larus michahellis**

Larus glaucoides

Larus hyperboreus

*Larus marinus**

Alle alle

Clanga clanga

Oenanthe finschii

Примітка: «*» позначає види, запропоновані AEWA як додаткові «ключові зимуючі» таксони для звітування за період 2019-2024 рр.

Окрім «ключових зимуючих» таксонів, зазначених вище, звіти за зимовий період також вимагаються для (інших) регулярно зимуючих мігруючих таксонів, включених до Додатка I Пташиної Директиви та/або тих, що стали підставою для створення Спеціальних Захищених Територій (SPAs) на національному рівні взимку. Хоча деякі з них можуть не моніторитися взимку в рамках скоординованих заходів по всьому ЄС (а отже, може бути неможливо надійно агрегувати національні дані для оцінки чисельності та тенденцій зимуючих популяцій на рівні ЄС), звіти за зимовий період все ж надають критично важливу інформацію, наприклад, про впливи/загрози та заходи збереження, що є актуальними взимку, а також про національне охоплення SPAs, класифікованих для зимуючих популяцій. Якщо звіти за зимовий період подавалися б лише від тих держав-членів, на території яких ці таксони трапляються виключно взимку (або займають інші оселища та/або частини країни порівняно з гніздовим періодом)¹⁸, отриманий набір даних для зимового періоду був би неповним і потенційно зміщеним у бік певної підмножини держав-членів. У деяких випадках цілком осіла популяція переважно мігруючого таксона з Додатка I може траплятися в окремій країні, і в таких випадках звіт за зимовий період від цієї держави-члена також вимагається, оскільки він «доповнює» набір даних за зимовий період для відповідного таксона¹⁹.

Звіти за зимовий період також є обов'язковими для мігруючих таксонів, зазначених у Додатку II до Директиви, національні зимові популяції яких можуть суттєво відрізнятися (часто бути значно більшими), ніж будь-яка популяція у період гніздування. Окрім можливості надати інформацію про впливи/

18 Як це було у випадку деяких таксонів під час попередніх раундів звітування.

19 Відсутність зимового звіту з країни та/або виключення таксону із зимового переліку країни залишає прогалину, наприклад, у наборі даних про охоплення SPA взимку, при цьому звіт про сезон гніздування в країні надає (національні та) оцінки чисельності популяції мережі SPA з використанням одиниць періоду гніздування і зосереджується лише на статевозрілих дорослих птахів (а не, наприклад, на всій популяції після гніздування).

загрози та заходи збереження, що є особливо актуальними взимку, звіти за зимовий період також містять оцінку чисельності (та тенденцій) популяції після періоду гніздування, «придатної до відстрілу», в тих самих одиницях, що й дані про національні обсяги добування (тобто в особинах).

У жодному з наведених вище випадків ані мала чисельність (як у «абсолютному» розумінні, так і порівняно з популяцією в інший сезон), ані відсутність надійних моніторингових даних не є підставою для виключення таксона, що регулярно зимує, з числа «ключових зимуючих» та/або пролітних таксонів, зазначених у Додатках I/II Директиви, з національного переліку видів. У разі відносно малої чисельності, навіть нечисленні зимуючі популяції можуть мати значення за певних обставин²⁰ – і це найкраще оцінювати на рівні ЄС, а не окремої держави-члена. Якщо ж дані зимового моніторингу відсутні або мають низьку якість, збереження таксона у національному переліку (а також подання звіту за зимовий період із відповідями «невідомо», де потрібно) дозволяє врахувати прогалини в загальному наборі даних за зиму на рівні ЄС, а також визначити регіональні пріоритети для подальшого вдосконалення моніторингу, де це доречно²¹.

2.4 ПРОЛІТНІ ВИДИ

Як зазначено в розділі 2.3 «Види в зимовий період», держави-члени загалом не зобов'язані подавати звіти про пролітні види (тобто під час міграції до/з місць гніздування та зимівлі), оскільки національні дані щодо чисельності та тенденцій популяцій часто важко отримати²² та/або агрегувати на рівні ЄС без детальної додаткової інформації, необхідної для уникнення подвійного підрахунку. Проте Директива вимагає впровадження різних заходів, що стосуються пролітних популяцій²³, і тому (спрощені) звіти про пролітні види все ж вимагаються для окремих мігруючих видів, інформація про які інакше не була б надана.

Усвідомлюючи, що збір інформації про популяції під час прольоту вимагає додаткових зусиль від держав-членів, звіти про пролітні популяції вимагаються лише для груп видів, що мають найбільше значення для природоохоронної політики, а саме: мігруючих таксонів, зазначених у Додатку I до Директиви; інших мігруючих видів, які регулярно трапляються під час прольоту

20 Наприклад, якщо всі національні популяції є відносно невеликими, і/або тенденції менших зимових популяцій «врівноважують» тенденції в інших регіонах ЄС (наприклад, як це може статися з нещодавно сформованими популяціями на північно-східних околицях ареалу, що змінюється під впливом клімату).

21 Визнаючи, що деякі таксони можуть завжди залишатися важкими для моніторингу та/або недостатньо вивченими на практиці.

22 Наприклад, через вплив погоди на точні моделі поширення, розсіяний характер міграції «широкофронтних» мігрантів та труднощі з оцінкою кількості особин на місцях зупинки.

23 Наприклад, заходи, подібні до «спеціальних заходів щодо збереження [...] оселища», зазначених у статті 4 (пункт 1) на «місцях зупинки вздовж [міграційних шляхів]» регулярно зустрічаються мігруючі види (пункт 2), причому положення статті 7 також часто стосуються птахів під час осінньої/післяшлюбної міграції.

та слугують підставою для класифікації територій як Спеціальних Захищених Територій на національному рівні; а також мігруючих видів, включених до Додатку II Директиви. У таких випадках звіт про пролітний вид надає важливу інформацію, яка інакше не була б охоплена, наприклад, щодо основних впливів і загроз, що діють під час прольоту²⁴, охоплення пролітної популяції національними Спеціальними Захищеними Територіями та/або статистики добування для видів із Додатку II, що трапляються в цій державі-члені лише під час прольоту.

У межах процесу перегляду перед поданням звітів за 2013-2018 роки було проведено «перевірку на наявність прогалин» у списках видів держав-членів, що мала на меті насамперед виявлення (та усунення) найбільш суттєвих прогалин у звітуванні щодо прольоту для мігруючих таксонів з Додатків I і II. На практиці популяції в період прольоту таксонів із Додатків I або II, щодо яких відповідна держава-член ще не була включена до списку для періоду гніздування та/або зимівлі, додавалися до національного списку. Такий прагматичний підхід дозволив заповнити деякі з найбільш очевидних прогалин в інформації про прольотні популяції найбільш важливих з огляду на природоохоронну політику таксонів²⁵. Водночас включення періодів прольоту до загального списку видів усе ще не повною мірою відображало вимоги до звітування за прольотний період, викладені в керівних принципах²⁶. Унаслідок цього склалася непослідовна ситуація, коли деякі держави-члени звітували про прольотний період для певних мігруючих таксонів, тоді як інші – ні, хоча ті самі таксони також траплялися на їхній території під час прольоту.

Попередні спроби усунути [згадані вище](#) непослідовності виявилися нездійсненними у межах строків звітного циклу за 2019-2024 роки, тому вимоги до звітування за період прольоту по суті залишаються без змін для цього циклу. Водночас державам-членам рекомендується зважати на основні цілі звітування щодо прольоту, викладені вище, під час підготовки звітів за пролітний період (а також при перегляді національних списків видів на предмет потенційних «прогалин» у включенні сезонів прольоту). Наприклад, якщо національна прольотна популяція включає особин із популяції періоду гніздування або зимівлі цієї ж держави-члена²⁷, такі особини мають розглядатися як ча-

24 Які можуть відрізнитися від тих, що впливають на будь-яку національну популяцію (популяції) гніздування та/або зимівлі.

25 Наприклад, основні фактори впливу/загрози та національне охоплення SPA для Додатку I, а також будь-які національні статистичні дані про вилов для Додатку II, таксони, що зустрічаються в відповідних державах-членах лише під час прольоту.

26 Наприклад, багато держав-членів, які мають окремі (іноді більші) популяції таксонів, зазначених у Додатку I, які також розмножуються або зимують на території країни, не мали переліку/звіту про сезонні прольоти для відповідних таксонів, тому не було доступної інформації, наприклад, про охоплення популяції прольоту національною мережею SPA (що особливо важливо, якщо місця/середовища, які віддають перевагу під час прольоту, відрізняються від тих, що використовуються в інші сезони).

27 Як це часто буває у великих державах-членах (особливо тих, що охоплюють широкий діапазон географічних широт).

стина ширшої пролітної популяції / включатися до звіту за пролітний період, якщо, наприклад, вони використовують інші території та/або оселища під час прольоту, ніж у період гніздування або зимівлі (залежно від випадку). Так само, відповідно до статті 7(4) Директиви, яка передбачає, що мігруючі види з Додатку II не повинні піддаватися добуванню «під час повернення до місць гніздування» (тобто під час «дошлюбної» або весняної міграції), звіти за період прольоту для видів із Додатку II мають зосереджуватися на осінній («післяшлюбній») пролітній популяції – якщо відповідний вид також є підставою для створення Спеціальної Захищеної Території під час прольоту або якщо держава-член добровільно надає інформацію в будь-якому з розділів звіту, що стосуються певного періоду²⁸.

3 РОЗМІРИ ПОПУЛЯЦІЙ І ТЕНДЕНЦІЇ

У цьому розділі подано додаткову інформацію до рекомендацій, наведених у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування», зокрема доречні відомості з матеріалів, що раніше були доступні як окремі документи на довідковому веб-порталі.

3.1 ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Існує багато джерел інформації про птахів, проте не всі з них є придатними для оцінки чисельності та/або тенденцій. Джерела інформації можуть бути структурованими або неструктурованими.

Структуровані обстеження дають змогу оцінити загальну чисельність популяції на основі стандартизованої методології вибіркового обстеження, найпоширенішим різновидом якої є обстеження з використанням стратифікованої випадкової вибірки²⁹. Такий підхід дозволяє застосовувати статистичні методи для оцінки загального розміру популяції за результатами обстеження випадково вибраних ділянок, частота відбору яких може бути «стратифікована» відповідно до ймовірної щільності в різних типах ландшафтів або оселищ. Отримані результати забезпечують статистично обґрунтовані оцінки чисельності популяції в межах мінімальних і максимальних значень. Випадкові вибірккові обстеження також можуть забезпечувати надійні дані щодо тенденцій чисельності та є основою національних обстежень, які використовуються в межах [Європейської програми з моніторингу фонових видів птахів](#) (PECBMS, Pan-European Common Bird Monitoring Scheme).

Існують різні форми неструктурованих обстежень. Їх тлумачення залежить від розуміння характеру даних і природи викривлень, притаманних способу

28 Наприклад, «3 Чисельність популяції» або «4 Тенденції чисельності популяції».

29 Див., наприклад., Gregory, R.D., Gibbons, D.W. & Donald, P.F. 2004. Bird census and survey techniques [\[online PDF of chapter\]](#). Pp. 17–55 in Sutherland et al., eds. Bird ecology and conservation: a handbook of techniques. Oxford University Press, Oxford, UK.

їх збирання. Прикладами неструктурованих обстежень і типових труднощів при їх інтерпретації є:

- Національні програми типу «депозитарію», які збирають щорічні відомості про рідкісних гніздових птахів. Такі програми акумулюють усі дані про гніздування певних видів, але «повнота» отриманих національних оцінок значно варіює залежно від виду. Для дуже рідкісних видів (наприклад, з кількома десятками пар) підсумкова кількість спостережень може бути близькою до загальної чисельності популяції. Однак для більш чисельних видів (сотні чи тисячі пар) певна частка лишається незафіксованою, причому ступінь цієї втрати неможливо кількісно оцінити, особливо якщо вид має приховану поведінку під час гніздування.
- Дані з онлайн-порталів спостережень за птахами мають низку викривлень, більшість із яких неможливо кількісно врахувати. Більша кількість записів з певної території може просто відображати більшу кількість спостерігачів там, тож необхідно враховувати облік «зусиль», хоча це складно реалізувати на практиці. Зазвичай такі високо-неструктуровані дані потребують суттєвої видоспецифічної інтерпретації, якщо їх планується використовувати для оцінки чисельності або тенденцій.
- Деякі обстеження є неструктурованими за задумом, але намагаються досягти повного або майже повного охоплення виду або відповідного типу оселища (наприклад, для гніздових морських птахів або негніздових водоплавних птахів³⁰). Такі обстеження часто забезпечують високий рівень охоплення, хоча вибір ділянок не є статистично обґрунтованим, як у випадку структурованих обстежень. Існують різні методи інтерполяції для заповнення прогалів або відсутніх ділянок, що дозволяє отримати надійні тенденції з таких неповних даних³¹. У поєднанні з картографічно представленою екологічною інформацією такі обліки також можуть використовуватися для оцінки чисельності національних популяцій видів із широким поширенням³².

Хоча деталі методики отримання національних оцінок чисельності популяції та тенденцій завжди є цінними, держави-члени особливо заохочуються пояснювати, як саме були отримані оцінки на основі даних неструктурованих обстежень (у полях **3.7 «Додаткова інформація»** та/або **4.3**), зокрема для

30 Див., наприклад, Hearn, R. et al. (2018) Guidelines on waterbird monitoring. AEWA Conservation Guidelines No. 9. Bonn, Germany. [\[Online PDF\]](#)

31 Див., наприклад, Atkinson, P.W. et al. (2006) Identifying declines in waterbirds: The effects of missing data, population variability and count period on the interpretation of long-term survey data. *Biological Conservation*, 130: 549–559 and Nagy, S. et al. (2022) Towards improved population size estimates for wintering waterbirds. *Ornithologischer Beobachter*, 119: 348–361.

32 Див., наприклад, Méndez, V. et al. (2015) Use of environmental stratification to derive non-breeding population estimates of dispersed waterbirds in Great Britain. *Journal for Nature Conservation*, 28: 56–66. [\[Online PDF\]](#)

того, щоб ці методи могли бути проаналізовані та, за потреби, повторно застосовані в майбутніх циклах звітування.

Інформація про тенденції не завжди має базуватися на щорічному моніторингу, який не завжди можливий. Тенденції також можна визначити шляхом порівняння двох оцінок чисельності популяції, якщо такі оцінки отримані подібними методами (і сучасні дані не свідчать про суттєву неточність більш ранньої оцінки). Таким чином, якщо національна оцінка чисельності популяції становила 10 000 у 2000 році, а у 2020 році – лише 5 000, то пропорційна річна зміна чисельності за цей період може бути легко оцінена.

3.2 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

Оцінки чисельності національної популяції є ключовим елементом звітів щодо видів, оскільки дозволяють розглядати іншу подану інформацію в ширшому контексті³³. У більшості випадків принаймні певні дані про ймовірну чисельність відповідної національної або сезонної популяції доступні, але приклад у Блоці 4 демонструє, як можна мінімізувати невизначеність, що виникла б у разі повної відсутності оцінки чисельності популяції, навіть для відносно маловивченого виду.

Блок 4: Приклад звітування щодо чисельності популяції виду з обмеженими даними

Вид А є широко поширеним видом із регулярно наявними популяціями в період гніздування в усіх 27 державах-членах. Проте впродовж звітного періоду 2008-2012 одна з держав-членів подала звіт щодо цього виду в період гніздування без жодних даних про чисельність популяції в період гніздування. За відсутності будь-якої поданої інформації про національну чисельність популяції в період гніздування, теоретично ця чисельність могла б становити лише одну пару, що розмножується (у такому разі прогалина в даних не мала б суттєвого значення на рівні ЄС), або ж найбільшу популяцію у період гніздування серед усіх держав-членів (що, відповідно, мало б істотний вплив на оцінку стану популяції цього виду в масштабах ЄС). У будь-якому випадку, певне уявлення про ймовірні межі чисельності національної популяції (навіть якщо воно попереднє або дуже приблизне) – наприклад, на основі застарілих джерел або експертної оцінки – було б дуже корисним (і безумовно кращим, ніж повна відсутність поданої інформації).

33 Наприклад, це дозволяє оцінити, чи вплив/загрози, про які повідомляється на національному рівні, можуть впливати на більшість або, наприклад, менше 1 % загальної популяції даного виду в ЄС.

У цьому прикладі насправді наявні різні фрагменти доречної інформації, зокрема:

- оцінка чисельності популяції в період гніздування на рівні 10 000-100 000 пар, наведена в першому національному атласі гніздових птахів (згадується, наприклад, у Snow & Perrins 1998 і BirdLife/EBCC 2000);
- оновлена оцінка на рівні 5 000-50 000 пар, надана національними експертами у 2002 році (BirdLife International 2004a);
- та зазначення в національному Червоному списку 2005 року, що вид має велику чисельність (і широке поширення) й віднесений до категорії «Найменший ризик»³⁴.

На основі вищезазначеної інформації можна припустити, що фактична чисельність популяції в період гніздування у 2012 році, ймовірно, перебувала в межах 4 000-100 000 пар, за умови, що мінімальні й максимальні оцінки 2002 року були загалом точними, а сама популяція за цей десятирічний період не зменшилася більш ніж на 20 %³⁵ або не подвоїлась.

Навіть такий відносно широкий діапазон мінімальної та максимальної оцінки допоміг би прояснити значення національної популяції в контексті ЄС³⁶, але інші джерела інформації могли б додатково уточнити цю оцінку. У цьому випадку, наприклад, також була доступна нещодавня оцінка площі національного ареалу гніздування³⁷, і екстраполяція діапазону щільностей, отриманого на основі загальних даних про чисельність популяції в період гніздування та площу ареалу, наданих іншими державами-членами, що звітували про обидва параметри (тобто близько 0,4-0,6 пари/км²), дає оцінку на рівні 21 246-32 025 пар. Це свідчить про те, що (за умови, що щільність виду в цій державі-члені не є повністю нетиповою порівняно з рештою території ЄС) цілком виправданим було б «звузити» наведений вище попередній діапазон мінімального та максимального значень.

У будь-якому разі, текстове пояснення/обґрунтування поданої оцінки (можливо, із зауваженням щодо потреби в точніших і/або оновлених даних) також може бути надане у відповідному полі **3.7 «Додаткова інформація»**.

34 Не відповідає критеріям категорії «близький до зникнення» Червоного списку МСОП (у випадку поширених і великих популяцій, критерій А: скорочення >20 %).

35 Наприклад, «поріг», згаданий у керівних принципах Червоного списку МСОП (IUCN SSC 2017) для віднесення до категорії «близьких до загрози зникнення» за критерієм А (що стосується швидкого скорочення чисельності популяції).

36 Тобто від 0,5 % до 8,2 % від загальної чисельності популяції в ЄС, причому відповідні геометричні середні значення вказують на цифру близько 2 %.

37 Згідно з поданою картою поширення гніздування, яка була складена на основі другого національного атласу гніздуючих птахів.

Як зазначалося раніше в розділі **2.4 «Пролітні види»** можуть траплятися випадки, коли «визначення» популяції (а отже, й оцінка її чисельності), може бути відкритим для певної інтерпретації. У таких випадках державам-членам рекомендується, здійснюючи експертну оцінку, враховувати контекст звітування щодо виконання національних заходів, прийнятих на виконання положень Директиви. Хоча у багатьох випадках бажаними є порівнянні підходи між державами-членами, у деяких³⁸ ситуаціях послідовний національний підхід у межах звіту щодо виду може бути не менш важливим, а іноді й важливішим (див. напр., розділ **6 «Охоплення територіями Natura 2000 (SPAs)»**).

3.3 ПЕРІОДИ ТЕНДЕНЦІЙ

Чинний метод оцінювання стану популяцій птахів у ЄС вимагає оцінки загальної зміни чисельності популяцій у всіх державах-членах за «ідеальні» коротко- та довгострокові періоди для визначення тенденцій і порівняння цих оцінок із пороговими значеннями для різних категорій стану. Ідеальною ситуацією було б, якби національні дані щодо тенденцій популяцій, отримані з використанням статистично обґрунтованих схем моніторингу, були доступні та звітувалися точно за визначені періоди, і тоді їх можна було б «просто» агрегувати для оцінки загальної тенденції на рівні ЄС. У реальності, звісно, це трапляється рідко. Якщо надійні дані про тенденції недоступні для ідеальних періодів, тоді необхідно або екстраполювати (для коротших періодів), або скорочувати (для довших періодів) надані тенденції, щоб оцінити загальну тенденцію на рівні ЄС. В обох випадках доводиться робити припущення щодо наданих даних про тенденції, які можуть як відповідати дійсності, так і ні. Наприклад, припускати, що темп змін протягом звітного періоду був сталим (фіксованим щорічним або сукупним), а в разі екстраполяції – що такий самий річний темп змін також був притаманний тим рокам, які «відсутні» в ідеальному періоді визначення тенденції.

Загалом бажано, щоб експерти держав-членів самі формували відповідні припущення – спираючись на свої знання та розуміння національної ситуації – і здійснювали екстраполяцію або скорочення наявних даних щодо тенденцій до ідеальних періодів для визначення тенденцій до моменту подання звіту. Якщо це неможливо, будь-які тенденції, які не можуть бути надані за ідеальний період, принаймні мають ґрунтуватися на найбільш придатних для екстраполяції даних (наприклад, усереднені або згладжені тенденції). Такі дані є кращими за «сирі» тенденції, що базуються на різниці індексів у рамках схеми моніторингу між конкретним початковим і кінцевим роком, оскільки останні можуть бути непропорційно спотворені факторами, як-от «нетипові» роки (наприклад, за погодними умовами та/або наявністю корму), або випадковими ефектами, особливо за невеликих обсягів вибірки³⁹.

38 Наприклад, звіт про міграцію для таксону, включеного до Додатку I, де не буде зроблено спроби оцінити загальну чисельність популяції в масштабах ЄС (через труднощі з агрегуванням національних даних про чисельність мігруючої популяції).

39 Див. також стор. 5–6 дискусійного документа «[Ключові питання, пов'язані зі звітуванням та аналізом тенденцій чисельності населення відповідно до статті 12](#)» для прикладів та додаткової інформації.

У всіх наведених вище випадках державам-членам рекомендується надавати якомога більше відповідної додаткової інформації, зокрема у випадках, коли національні експерти здійснювали екстраполяцію даних моніторингу, — із поясненням обґрунтування такого підходу та зазначенням початкових (неекстрапольованих) даних (у полі «Додаткова інформація»).

У випадках, коли тенденції не охоплюють увесь ідеальний період, доцільно також надавати будь-яку додаткову (наприклад, якісну) інформацію, яка може бути корисною під час оцінки стану популяції на рівні ЄС, наприклад: «Кількісні дані до 1990 року відсутні (схема моніторингу розпочалася в 1990 році), однак вважається, що протягом 1980-1990 років тенденція була загальною стабільною (див. Tucker & Heath, 1994), а чисельність популяції на початку 1980-х оцінювалася у 200 000-300 000 пар (Snow & Perrins, 1998)».

Блок 5: Використання застарілих джерел інформації про тенденції чисельності для оцінки довгострокових тенденцій

Наступний приклад ілюструє, як застарілі джерела інформації про тенденції чисельності можуть доповнювати нещодавні дані моніторингу для формування обґрунтованої оцінки довгострокового напрямку і величини змін:

- Нещодавня тенденція (наприклад, за даними національної схеми моніторингу): зростання на 10 % у 2000-2024 роках.
- Оцінена тенденція у 1990-2000 роках (за публікацією «*Birds in Europe 2*»): зниження на 0-19 %.
- Оцінена тенденція у 1970-1990 роках (за публікацією «*Birds in Europe*»⁴⁰): зниження на 20-49 %.

Якщо припустити, що зниження, зазначене для періоду 1970-1990 років, було відносно стабільним, то зниження між 1980 і 1990 роками могло становити близько 10-24 %, що дає індекс чисельності у 1990 році в межах 0,76-0,9 (за вихідного індексу 1 у 1980 році). Множення «найоптимістичнішого» індексу (0,9) на «найоптимістичніший» варіант тенденції з «*Birds in Europe 2*» (тобто відсутність змін, або коефіцієнт 1) і множення «найпесимістичнішого» індексу (0,76) на «найгірший» варіант тенденції (тобто зниження на 19 %, або коефіцієнт 0,81) дає індекс чисельності у 2000 році в діапазоні 0,62-0,9. Далі, «застосування» нещодавньої тенденції, тобто зростання на 10 % (або коефіцієнт 1,1) у 2000-2024 рр., дає орієнтовний індекс чисельності у 2024 році в межах приблизно 0,68-0,99. Це вказує на загальне зниження (тобто обидві оцінки нижчі за вихідний індекс 1), яке, за

40 Або з BirdLife International / European Bird Census Council (2000) European bird populations: estimates and trends. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 10), Cambridge, UK, у випадку видів, що не належать до SPEC і не висвітлені детально в *Birds in Europe* (див. примітку в розділі 4.2.1 Роз'яснювальних приміток до Формату звітування для цитування останнього).

винятком малоімовірних або крайніх сценаріїв, може бути представлено як зниження в діапазоні приблизно від -5 % до -25 %. Наприклад, якщо взяти середні значення масштабів змін, наведених у двох виданнях «*Birds in Europe*», отримаємо оцінене зниження на $\approx 15\%$: $0,855 \times 0,905 \times 1,1 = 0,851$.

3.4 КАТЕГОРІЇ ТЕНДЕНЦІЙ

Критерії, за якими тенденція чисельності класифікується як «стабільна», «зростаюча» або «спадаюча», можуть варіюватися залежно від типу доступної інформації про тенденції. Для видів, охоплених статистично надійними схемами моніторингу, зазвичай доступні точні оцінки величини тенденції (з відповідними довірчими інтервалами) для короткострокового періоду, що дозволяє виявляти навіть незначне збільшення або зменшення чисельності (наприклад, якщо межі довірчих інтервалів не перетинають нуль). Наприклад, якщо дані національної схеми моніторингу звичайних птахів вказують на загальну тенденцію -7 % за період 2013-2024, при цьому 95 % довірчі межі (-2 % та -14 %) свідчать про статистично значущу зміну, напрям короткострокової тенденції слід повідомляти як «спадаюча» (із трьома значеннями величини тенденції, наведеними у полі **4.1.3**)⁴¹, навіть якщо найбільш імовірна зміна менша, наприклад, за 10 % (див. нижче).

Однак, якщо статистично надійні дані моніторингу відсутні для виду і/або для всього періоду тенденції, що оцінюється, категорії напряму тенденції слід визначати за допомогою встановленого порогового значення (загальна зміна 10 % за короткостроковий період), що дозволяє відокремити ймовірне зростання або спад від ймовірної стабільності. Види, у яких загальна зміна чисельності вважається меншою за 10 %, класифікуються як «стабільні», а ті, які оцінюються як такі, що збільшилися або зменшилися на 10 % і більше – відповідно як «зростаючі» або «спадаючі». У разі відсутності статистично надійних даних про тенденції, будь-яка оцінка величини тенденції, найімовірніше, існуватиме у вигляді діапазону, сформованого експертною оцінкою, наприклад, спад від -10 % до -20 %. Напряму тенденції не слід вважати «стабільним», якщо експертна оцінка і/або різні джерела (якісної) інформації вказують, що реальна тенденція, ймовірно, перевищує 10 % (нижню межу діапазону) – наприклад, тенденція найімовірніше знаходиться в межах від 10 % до 20 %.

Для довгострокових тенденцій більш доречним є використання вищого порогового значення – 20 %, враховуючи триваліший період оцінки та більшу невизначеність, властиву багатьом старішим джерелам інформації про тенденції. Спад чисельності на 20 % або більше за довгостроковий період також є

41 Загалом, для короткострокових тенденцій рекомендується більша точність, оскільки такий рівень деталізації може виявитися важливим при визначенні остаточної категорії стану популяції виду (особливо у випадках, коли це може бути незначним).

ключовою умовою для класифікації видів як «спадаючих» або «виснажених» за методикою, погодженою для оцінки стану популяції птахів у межах ЄС⁴².

Категорія тенденції «коливальна» застосовується до видів, середній рівень популяції яких за період тенденції суттєво не змінився, але які характеризуються великими міжрічними коливаннями чисельності, іноді в межах одного-двох порядків величини. Види, які зазвичай демонструють таку динаміку, включають бореальні та арктичні види, наприклад, деяких сов і щеврика, чисельність яких тісно пов'язана з наявністю їжі, що має циклічні піки та спади. Отже, категорія «коливальна» суттєво відрізняється від категорії «стабільна». Насправді, види з невеликими популяціями та ареалами, чисельність яких коливається, вважаються набагато більш вразливими до вимирання, ніж види зі стабільною чисельністю (IUCN, 2012)⁴³. Тому державам-членам рекомендується обмежити використання цієї категорії видами, у яких міжрічні збільшення чи зменшення чисельності становлять $\geq 50\%$. Це включає види, які загалом вважаються такими, що «регулярно» розмножуються або зимують (наприклад, частіше трапляються, ніж ні), але можуть не з'являтися щорічно.

Оскільки під час звітного періоду 2008-2012 для кількох видів, які не мали очевидних екологічних причин для міжрічних коливань, була заявлена категорія «коливальна», перед звітним періодом 2013-2018 було додано нову категорію — «невизначена». Вона частково створена для того, щоб відобразити випадки, коли видимі «коливання» в індексах моніторингу, ймовірно, є наслідком, наприклад, невеликих розмірів вибірки та стохастичних ефектів, а не справжнього відображення змін рівня популяції. Категорія «невизначена» означає, що інформація про тенденції для виду існує, але дані моніторингу наразі можуть бути недостатньо переконливими щодо напрямку тенденції. Вона відрізняється від категорії «невідомо», що передбачає повну відсутність інформації про тенденції, як підтверджуваної, так і спірної, для виду (і тому може становити пріоритет для подальшого вивчення).

3.5 ВЕЛИЧИНИ ТЕНДЕНЦІЙ

Для звітного періоду 2019-2024 років величини тенденцій слід надавати для тенденцій, що характеризуються як «зростаючі», «спадаючі» або «невизначені», а також рекомендується подавати величини (за наявності) для тенденцій, визначених як «стабільні» та «коливальні».

Теоретично напрям величини тенденції для односторонніх (тобто «спадаючих» і «зростаючих») можна визначити лише на основі поля, де вказано напрям тенденції. Однак, з огляду на необхідність чіткості в деяких інших випадках і користь послідовного підходу для всіх категорій напрямів тенденції, нинішні рекомендації передбачають використання знаку «-» для всіх від'ємних величин тенденції, включно з випадками, коли напрям вже позначений

42 Див. документ, на який посилається примітка 57.

43 [IUCN \(2012\) IUCN Red List Categories and Criteria. Version 3.1.](#)

як «спадаючий». Водночас, щоб уникнути зайвого введення даних, знак «+» для позитивних тенденцій ставити не потрібно (тобто величина тенденції «15» вважатиметься рівнозначною +15 %). У разі від'ємних тенденцій зверніть увагу, що поля «Мінімум» та «Максимум» відносяться до математичних мінімальних та максимальних значень (а не до мінімального або максимального рівня спаду). Приклади наведені в Блоці 6 нижче.

Блок 6: Приклади звітування величини тенденцій для «спадаючих» і «зростаючих» тенденцій

У випадку виду з оціненою тенденцією -7 % за відповідний період оцінювання тенденції та 95 % межами довірчого інтервалу -14 % і -2 % (тобто такими, що не перекривають нуль і, отже, вказують на статистично значущу зміну), напрям тенденції слід вказати як «спадаючий», мінімальну величину тенденції — як «-14», максимальну — як «-2», а найкраще одиничне значення — як «-7».

У випадку виду з оціненою тенденцією +18 % за відповідний період, із 95 % межами довірчого інтервалу +12 % і +24 %, напрям тенденції слід вказати як «зростаючий», а мінімальне, максимальне та найкраще одиничне значення величини тенденції — як «12», «24» і «18» відповідно.

Як зазначено у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування» (та розділі **3.4 «Категорії тенденцій»**), категорія напрямку тенденції «невизначена» призначена для ситуацій, коли моніторингова інформація про вид дійсно наявна, але наразі є непереконаливою (можливо, через малі розміри вибірки та/або стохастичні ефекти). Наприклад, у випадку тенденцій, які [TRIM](#) класифікує як «невизначені», нижня та верхня межі довірчого інтервалу охоплюють нуль і є досить широкими принаймні в одному напрямку (тому така тенденція не розглядається як «стабільна»). У більшості таких випадків, ймовірно, не слід наводити «найкраще одиничне значення», навіть якщо середнє значення наявне, з огляду на невизначеність щодо справжньої тенденції. Див. Блок 7 нижче як приклад.

Блок 7: Приклад звітування про величину тенденції для «невизначеної» тенденції

У випадку виду, який має короткострокову тенденцію з нижньою та верхньою межами довірчих інтервалів 95 % відповідно -53 % (тобто еквівалентно мультиплікативній тенденції <0,95 на рік; див. примітку 55 нижче) та +38 % протягом відповідного періоду оцінки тенденції, напрям тенденції слід вказати як «невизначений», мінімальну величину тенденції як «-53», а максимальну величину тенденції як «38».

Подібно до «невизначених» тенденцій, мінімальні та максимальні величини для «стабільних» тенденцій також охоплюють нуль. У випадку тенденцій, отриманих зі статистично надійної моніторингової програми, наприклад, нижня межа 95 % довірчого інтервалу буде від'ємною, а верхня – додатною (причому обидві досить близькі до нуля, щоб напрям тенденції можна було вважати «стабільним», а не «невизначеним»). У випадку тенденцій, класифікованих як «стабільні» на основі менш надійних даних та/або експертної оцінки, у полі мінімальної та максимальної величини тенденції слід зазначити відповідно від'ємне та додатне значення порогового показника, який використовується для розрізнення «стабільних» і «зростаючих» або «спадаючих» тенденцій (наприклад, загальні зміни <20 % для довгострокових тенденцій; див. «Пояснювальні примітки для Формату звітування» та розділ 3.4 «Категорії тенденцій». Приклади для обох зазначених ситуацій наведено у Блоці 8 нижче.

Блок 8: Приклади звітування про величини тенденцій для тих із них, що оцінені як «стабільні»

У випадку виду з оціненою тенденцією -4 % за відповідний звітний період і 95 % межами довірчих інтервалів від -11 % до +4 % (тобто з охопленням нуля), напрям тенденції слід зазначити як «стабільний», мінімальну величину — як «-11», максимальну — як «4», а найкраще окреме значення — як «-4».

У випадку виду, для якого відсутні надійні дані моніторингу за (весь) довгостроковий період тенденції, але який, за оцінками, загалом змінився менш ніж на 20 %, напрям тенденції слід зазначити як «стабільний», мінімальну величину — як «-20», а максимальну — як «20».

Як зазначено в «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування» (і в розділі **3.4 «Категорії тенденцій»**), категорія напряму тенденції «коливальна» призначена для видів, що демонструють міжрічні збільшення і зменшення чисельності на $\geq 50\%$, але без суттєвої зміни середнього рівня популяції за період тенденції. Мінімальні та максимальні значення величини тенденції для «коливальних» тенденцій, отже, широко охоплюють нуль, хоча зазвичай і не «симетрично» (через асиметричний характер відсоткових збільшень/зменшень). Визначення категорії «коливальна» означає, що найкраще окреме значення — яке на практиці може бути недоступним — вважається рівним нулю (тобто відсутній чистий приріст або спад за відповідний звітний період). Якщо найкраще окреме значення піддається обчисленню і перевищує поріг, що використовується в інших випадках для тенденцій «зростаюча» чи «спадаюча», напрям тенденції слід зазначити відповідно до цього (навіть якщо таке чисте збільшення або зменшення супроводжується вираженими коливаннями). Див. приклади двох типів ситуацій із «коливальними» тенденціями у Блоці 9 нижче.

Блок 9: Приклади звітування про величину зміни для «коливальних» тенденцій

У випадку виду, який трапляється з відносно стабільним «базовим» рівнем близько 50 особин у більшість років, але в окремі роки спостерігаються сплески до 3000 особин, напрям тенденції слід зазначати як «коливальний», мінімальна величина зміни – «-98» (тобто відсоткове зменшення від пікового значення до базового рівня), а максимальна — «5900» (тобто відсоткове збільшення від базового рівня до пікового).

У разі рідкісного виду, що розмножується – який трапляється в більшості (тобто «регулярно»), але не у всіх роках – і чисельність якого варіюється від нуля до двох пар, при цьому немає ознак того, що вид стає більш або менш регулярним/поширеним, напрям тенденції слід зазначати як «коливальний», мінімальна величина зміни — «-100» (тобто «зникнення» у деякі роки), а максимальна — «200»⁴⁴.

4 ОСНОВНІ ВПЛИВИ І ЗАГРОЗИ

Цей розділ доповнює роз'яснення, наведені у відповідному розділі у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування».

У цьому розділі надається інформація про основні впливи, пов'язані зі станом і тенденціями видів птахів. Вона також може допомогти у визначенні заходів, необхідних для відновлення, і є важливою для інформування різних зацікавлених сторін про результати оцінки стану та тенденцій.

Для звітування за статтею 12 впливами вважаються чинники, які діяли в межах поточного звітного періоду, тоді як загрозами — чинники, які, як очікується, діятимуть у майбутньому (протягом наступних двох звітних періодів, тобто протягом 12 років після завершення поточного звітного періоду). Один і той самий вплив може бути як чинником тиску, так і загрозою, якщо він має місце зараз і, ймовірно, буде тривати й надалі.

Для звітного періоду 2019-2024 буде подаватися один перелік впливів, у якому «часовий контекст» кожного впливу вказуватиме, чи виступає він також як загроза. Хоча інформація про масштаб та інтенсивність впливу вимагається лише для впливів, дані про місце дії є актуальними як для впливів, так і для загроз (якщо доречно). Перелік впливів базується на тій самій системі, що й у звітному періоді 2013-2018 (яка головним чином орієнтована на причини/рушії), із незначними змінами для забезпечення узгодженості (наприклад, об'єднання або розділення впливів). Існує 14 категорій впливів (див. таблицю 3).

44 Не строго відсоткове збільшення від нуля до двох (не піддається обчисленню), але все ж таки є показовим.

Таблиця 3. Категорії впливів у переліку впливів і загроз

(додаткову інформацію про перелік впливів, співставлення з попереднім переліком впливів і приклади звітування щодо впливів можна знайти на довідковому веб-порталі)

Код впливу	Категорія впливу	Примітка
РА	Діяльність, пов'язана з сільським господарством	Включає впливи і загрози, спричинені сільськогосподарською діяльністю.
РВ	Діяльність, пов'язана з лісовим господарством	Включає впливи і загрози, спричинені лісгосподарською діяльністю, зокрема проріджуванням, заготівлею деревини, боротьбою зі шкідниками дерев.
РС	Видобуток ресурсів (корисних копалин, торфу, невідновлюваних енергетичних ресурсів)	Включає впливи, пов'язані з видобутком матеріалів, таких як гірничодобувна діяльність або розробка кар'єрів, забрудненням або утилізацією відходів.
РD	Процеси виробництва енергії та розвиток пов'язаної інфраструктури	Включає впливи, пов'язані з виробництвом енергії, наприклад, будівництвом і експлуатацією електростанцій, використанням води для виробництва енергії, відходами від виробництва енергії, діяльністю та інфраструктурою, пов'язаними з відновлюваною енергетикою.
РЕ	Розвиток і функціонування транспортних систем	Включає впливи, пов'язані з транспортуванням матеріалів або енергії, такі як будівництво інфраструктури, забруднення, порушення природного середовища або підвищення смертності через транспортний рух.
РF	Розвиток, будівництво та використання житлової, комерційної, промислової та рекреаційної інфраструктури і територій	Включає впливи, пов'язані з розвитком, будівництвом та використанням житлової, комерційної, промислової та рекреаційної інфраструктури, наприклад, зміни інфраструктури на існуючих забудованих територіях, розширення забудови, зміни у використанні земель та гідрології для міського або промислового розвитку, порушення або забруднення, спричинені житловою, комерційною, промисловою чи рекреаційною інфраструктурою. Також включає впливи, пов'язані зі спортом, туризмом, відпочинком та відповідною інфраструктурою.
РG	Видобуток і вирощування біологічних ресурсів (крім сільського та лісового господарства)	Включає впливи, пов'язані з використанням біологічних ресурсів, окрім сільського господарства та лісового господарства.
РH	Військові дії, заходи з охорони громадської безпеки та інші форми втручання людини	Включає впливи, пов'язані з громадською безпекою та іншими втручаннями людини.

Код впливу	Категорія впливу	Примітка
PI	Чужорідні та проблемні види	Включає впливи, пов'язані з проблемними між-видовими взаємодіями з немісцевими видами, які не можуть бути віднесені до інших категорій впливів. Також включає проблемні взаємодії з місцевими видами, баланс яких було порушено внаслідок діяльності людини.
PJ	Зміни клімату	Включає впливи, пов'язані зі зміною клімату.
PK	Забруднення зі змішаних джерел	Включає забруднення, яке не може бути віднесене до інших категорій впливів.
PL	Спричинені людиною зміни водного режиму	Включає гідрологічні та фізичні зміни водних об'єктів, які не можуть бути віднесені до інших категорій впливів.
PM	Геологічні явища, природні процеси та катастрофи	Включає впливи, такі як природні пожежі, шторми, цунамі, а також природні процеси, як-от природна сукцесія, конкуренція, трофічні взаємодії, ерозія.
PN	Невідомі впливи, відсутність впливів та впливи з-за меж держави-члена	

Загалом, для мігруючих видів у звіті слід зазначати фактори впливу (у будь-яку пору року), що впливають на популяцію (у період гніздування, зимівлі або прольоту), про яку подається звіт. Фактори впливу, що діють у періодах, відмінних від періоду гніздування (наприклад, під час прольоту в інших державах-членах ЄС та/або на зимівлях за межами ЄС), але впливають на популяцію, про яку подається звіт, в період гніздування, мають зазначатися у звіті про період гніздування відповідного виду.

Якщо існують суттєві сумніви щодо того, що впливи, які діють за межами держави-члена (хоча й відомо, що вони впливають на вид у глобальному масштабі), насправді впливають на птахів з певної популяції в період гніздування (наприклад, є суттєві сумніви, що національні гніздові птахи там зимують або мігрують через ці території), такі впливи не слід зазначати для цього виду.

Впливи «PX01 – Загрози та впливи з-за меж території ЄС» і «PX02 – Загрози та впливи з-за меж держави-члена» використовуються лише для звітування за статтю 17. Для звітів за статтю 12 інформацію про те, чи діє вплив у межах чи за межами держави-члена (або у межах чи за межами ЄС) слід наводити для кожного зазначеного впливу або загрози в окремому полі Місце (де переважно діє вплив)».

5 ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Цей розділ містить додаткову інформацію до рекомендацій, викладених у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування».

Основна мета звітування щодо заходів збереження полягає в отриманні інформації, яка дозволяє скласти загальне уявлення про ці заходи: чи вживалися заходи, і якщо так, то які саме, де вони реалізовувалися (в межах/ поза межами мережі Natura 2000) та який вплив мали на популяції птахів. Інформація про заходи збереження враховується під час оцінювання внеску мережі Natura 2000 у стан і тенденції видів птахів (див. також розділ 6 «Охоплення Natura 2000 (SPAs)»). Ця інформація також допомагає краще зрозуміти тенденції та зміни у стані популяцій птахів на глобальному рівні та є важливою для інформування зацікавлених сторін про результати оцінювання стану та тенденцій.

Заходи збереження слід наводити з використанням закодованого переліку таких заходів. Цей список відображає перелік впливів і загроз, а заходи збереження в основному розуміються як дії, спрямовані на пом'якшення впливу минулих і теперішніх впливів. Заходи класифіковано за 13 категоріями, що відповідають основним категоріям впливів (див. таблицю 4), при цьому можна задекларувати до 20 заходів. У списку також передбачено додаткову категорію для заходів, пов'язаних з управлінням цільовими та іншими місцевими видами.

Таблиця 4. Категорії заходів збереження

(додаткову інформацію про перелік заходів збереження та практичні рекомендації щодо його використання для звітування можна знайти на Довідковому веб-порталі).

Код заходу	Категорії заходів збереження
МА	Заходи, пов'язані із сільськогосподарськими практиками та оселищами, пов'язаними із сільським господарством
МВ	Заходи, пов'язані з лісгосподарськими практиками та оселищами, пов'язаними з лісовим господарством
МС	Заходи, пов'язані з видобуванням ресурсів та виробництвом енергії
МЕ	Заходи, пов'язані з розвитком і функціонуванням транспортних систем
МФ	Заходи, пов'язані з житловою, комерційною, промисловою та рекреаційною інфраструктурою, діяльністю та експлуатацією
МГ	Заходи, пов'язані з наслідками видобування та вирощування біологічних живих ресурсів
МН	Заходи, пов'язані з військовими об'єктами та діяльністю, а також іншими специфічними видами діяльності людини

Код заходу	Категорії заходів збереження
MI	Заходи, пов'язані з чужорідними та проблемними місцевими видами
MJ	Заходи, пов'язані зі зміною клімату
MK	Заходи, пов'язані із забрудненням із змішаних джерел та змінами гідравлічних умов, спричиненими людиною, для кількох видів в використання
MM	Заходи, пов'язані з природними процесами, геологічними явищами та природними катастрофами
MS	Заходи, пов'язані з управлінням видами відповідно до природоохоронних директив та іншими місцевими видами
MX	Заходи поза межами держави-члена

6 ОХОПЛЕННЯ МЕРЕЖЕЮ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ, SPAs)

Цей розділ містить додаткову інформацію до рекомендацій, викладених у «Пояснювальних примітках на підтримку Формату звітування».

Оцінка внеску мережі Natura 2000 у стан популяцій птахів має три основні компоненти:

1. Оцінка релевантності мережі для різних видів (на основі частки популяції, що перебуває в межах мережі);
2. Можливі відмінності у тенденціях (тенденціях чисельності популяцій) у межах мережі порівняно із загальною тенденцією (тобто тенденцією популяції виду загалом, з урахуванням територій як у межах, так і поза межами мережі);
3. Розуміння того, які типи заходів збереження/управління були впроваджені (див. розділ 5 «Заходи збереження»).

Внесок мережі Natura 2000 у стан збереження видів, ймовірно, буде різнитися відносно залежності видів від ділянок, охоплення мережею та управління ділянками.

Ще одним елементом, який слід враховувати під час оцінювання внеску мережі, є можлива різниця в тенденціях всередині мережі та загалом (особливо для видів, значна частка популяції яких перебуває поза межами мережі). Для видів птахів це слід виражати шляхом порівняння загальної тенденції популяції з тенденцією чисельності популяції в межах мережі Natura 2000.

Інформація про заходи збереження доповнює й допомагає зрозуміти потенційні відмінності між тенденціями в межах мережі та загальними тенденціями.

7

ПЛАНИ ДІЙ

Встановити причинно-наслідковий зв'язок між реалізацією національного плану дій щодо виду та покращенням стану цього виду складно. Навіть для видів, для яких було розроблено відповідний національний план, який значною мірою впроваджено, і минуло достатньо часу для реакції популяцій на вжиті заходи, причинно-наслідковий зв'язок рідко можна довести. Крім того, існує багато видів, для яких національні плани дій не були повністю реалізовані або їх реалізація займає на момент оцінки занадто мало часу, щоб спричинити позитивну відповідь.

Інформація для полів **10.3 «Оцінка ефективності SAPs для видів, що знаходяться під глобальною загрозою...»** та **10.4 «Оцінка ефективності Планів управління (MPs) для мисливських видів, що перебувають у загрозливому стані...»** має надаватися для всіх видів, зазначених у відповідній таблиці на Довідковому веб-порталі.

Поле **10.2 «Чи був прийнятий національний план, пов'язаний із міжнародним SAP/MP/BMS»** вказує на випадки, коли відповідний національний план було прийнято (це може бути навіть нещодавно ухвалений план). Незалежно від інформації, наданої в цьому полі, поля **10.3** та **10.4** надають відомості про поліпшення стану виду (з огляду на загальні цілі, визначені в міжнародних планах для виду); вони висвітлюють випадки, коли було зафіксовано покращення порівняно з базовим станом, визначеним у міжнародному плані.

Для видів, щодо яких існує кілька планів, поле **10.2 «Чи був прийнятий національний план, пов'язаний з міжнародним SAP/MP/BMS?»** слід позначити як «так», якщо наразі чинний хоча б один національний план дій, що стосується будь-якого з міжнародних планів. Посилання слід надати в полі **10.5**. Оцінювання ефективності планів дій / управління у полях **10.3 «Оцінка ефективності SAP...»** та **10.4 «Оцінка ефективності MP...»** стосується стану виду у співвідношенні з цілями, визначеними в планах. У випадках, коли для одного виду існує кілька планів, цілі в них зазвичай доповнюють одна одну, тож зазвичай можлива одна узагальнена оцінка. У специфічних випадках птахів, щодо яких існують як MP, так і SAP, слід заповнити обидва поля.

ПОЯСНЮВАЛЬНІ ПРИМІТКИ
НА ПІДТРИМКУ ФОРМАТУ ЗВІТУВАННЯ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 12
ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

(ПТАШИНА ДИРЕКТИВА)

ЗМІСТ

ВСТУП	48
ЧАСТИНА А – ЗАГАЛЬНИЙ ФОРМАТ ЗВІТУ	49
1 Головні досягнення у рамках директиви 2009/147/ЄС	50
1.1 Текст державною мовою	50
1.2 Переклад англійською мовою (необов'язково)	51
1.3 Назва, код і сезон виду/підвиду в успішних історіях	52
2 Загальні джерела інформації про впровадження Директиви 2009/147/ЄС	52
2.1 Загальна інформація про Директиву 2009/147/ЄС	52
2.2 Інформація про мережу Natura 2000 (Спеціальні Захищені території (SPAs)	52
2.3 Схеми моніторингу (стаття 4(1) і стаття 10 Директиви 2009/147/ЄС)	52
2.4 Охорона видів (статті 5-8 Директиви 2009/147/ЄС)	52
2.5 Транспонування Директиви (нормативно-правові акти)	52
3 Дослідження та роботи, необхідні як основа для охорони, управління та сталого використання популяцій птахів (Стаття 10 директиви 2009/147/ЄС)	53
3.1 Національний атлас птахів	53
3.2 Огляд національного моніторингу птахів	53
3.3 Національний червоний список птахів	53
3.4 Інші публікації, що становлять інтерес для ЄС (наприклад, національний огляд заходів щодо збереження видів під загрозою зникнення)	53
4 Немісцеві види птахів (стаття 11 Директиви 2009/147/ЄС)	54
4.1 Наукова назва виду	54
4.2 Підвидова одиниця	54
4.3 Основний зміст юридичного рішення про інтродукцію	54
4.4 Консультація з Комісією	54
4.5 Додаткова інформація (необов'язково)	54
Види для звітування	56
Пояснювальні примітки для заповнення формату звіту про стан і тенденції видів птахів	61
1 Інформація про вид	64

1.1	Держава-член	65
1.2	Код виду	65
1.3	Код EURING	65
1.4	Наукова назва виду	65
1.5	Підвидова популяція	65
1.6	Альтернативна наукова назва виду (<i>необов'язково</i>)	65
1.7	Загальноприйнята назва (<i>необов'язково</i>)	65
2	Сезон	66
2.1	Сезон	66
2.2	Перше звітування	66
2.3	Додаткова інформація	66
3	Чисельність популяції	66
3.1	Рік чи період	66
3.2	Чисельність популяції	67
3.3	Тип оцінки	68
3.4	Використаний метод	69
3.5	Джерела	69
3.6	Зміна і причина зміни (<i>порівняно з попереднім звітом</i>)	70
3.7	Додаткова інформація (<i>необов'язково</i>)	70
4	Тенденція популяції	71
4.1	Короткострокова тенденція (<i>останні 12 років</i>)	71
4.1.1	Період короткострокової тенденції	71
4.1.2	Напрямок короткострокової тенденції	71
4.1.3	Величина короткострокової тенденції	73
4.1.4	Короткострокова тенденція – Використаний метод	74
4.1.5	Джерела	75
4.2	Довгострокова тенденція (<i>з приблизно 1980 р.</i>)	75
4.2.1	Період довгострокової тенденції	75
4.2.2	Напрямок довгострокової тенденції	76
4.2.3	Величина довгострокової тенденції	76
4.2.4	Довгострокова тенденція – Використаний метод	76
4.2.5	Джерела	76

4.3	Додаткова інформація (необов'язково)	76
5	Карта поширення гніздування та чисельність	76
5.1	Чутливі види	76
5.2	Рік або період	77
5.3	Карта поширення у період гніздування	77
5.4	Розмір площі поширення у період гніздування	78
5.5	Використаний метод	78
5.6	Додаткові карти (необов'язково)	79
5.7	Джерела	79
5.8	Додаткова інформація (необов'язково)	79
6	Тенденція поширення гніздування	79
6.1	Короткострокова тенденція (останні 12 років)	79
6.1.1	Період короткострокової тенденції	80
6.1.2	Напрямок короткострокової тенденції	80
6.1.3	Величина короткострокової тенденції	81
6.1.4	Короткострокова тенденція – Використаний метод	81
6.1.5	Джерела	82
6.2	Довгострокова тенденція (з приблизно 1980 р.)	82
6.2.1	Період довгострокової тенденції	82
6.2.2	Напрямок довгострокової тенденції	83
6.2.3	Величина довгострокової тенденції	83
6.2.4	Довгострокова тенденція – Використаний метод	83
6.2.5	Джерела	83
6.3	Додаткова інформація (необов'язково)	83
7	Основні впливи і загрози	83
7.1	Характеристика впливів	84
7.2	Використаний метод (необов'язково)	86
7.3	Джерела інформації (необов'язково)	87
7.4	Додаткова інформація (необов'язково)	87
8	Заходи збереження	87
8.1	Стан заходів	87
8.2	Обсяг вжитих заходів	88

8.3	Основна ціль вжитих заходів	88
8.4	Місце проведення заходів	88
8.5	Відповідь на заходи	89
8.6	Перелік основних заходів збереження	89
8.7	Додаткова інформація (<i>необов'язково</i>)	89
9	Охоплення Natura 2000 (Спеціальними Захищеними Територіями (SPAs))	89
9.1	Чисельність популяції в межах мережі Natura 2000 (Спеціальні Захищені Території (SPAs))	90
9.2	Тип оцінки	90
9.3	Чисельність популяції в межах мережі – Використаний метод	91
9.4	Короткострокова тенденція чисельності популяції в межах мережі – Напрямок	91
9.5	Короткострокова тенденція чисельності популяції в межах мережі – Використаний метод	92
9.6	Додаткова інформація (<i>необов'язково</i>)	92
10	Прогрес у роботі, пов'язаній із міжнародними Планами дій для видів (SAPs), Планами управління (MPs) та Короткими описами заходів управління (BMSs)	92
10.1	Тип міжнародного плану	93
10.2	Чи було ухвалено національний план, пов'язаний із міжнародним Планом дій для виду (SAP) / Планом управління (MP) / Коротким описом заходів управління (BMS))?	93
10.3	Оцінка ефективності Планів дій щодо видів (SAP), що перебувають під загрозою зникнення на глобальному рівні	93
10.4	Оцінка ефективності Планів управління (MP) для мисливських видів у Загрозливому стані	94
10.5	Джерела додаткової інформації	95
11	Інформація, що стосується видів Додатка іі (стаття 7 Директиви 2009/147/ЄС)	95
11.1	Чи є вид об'єктом полювання на національному рівні?	95
11.2	Добуті особини	95
11.3	Добуті особини – Використаний метод	96
11.4	Додаткова інформація (<i>необов'язково</i>)	96
	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	96

ВСТУП

Одним із ключових елементів впровадження та успішного виконання Директиви 2009/147/ЄС є наявність належного рівня інформації про стан і тенденції популяцій видів птахів, як це передбачено статтею 12 цієї Директиви. Для того щоб Європейська Комісія могла зібрати та проаналізувати ці дані, інформація має подаватися у структурованому та порівнюваному форматі. Юридичною підставою для надання даних у такому форматі є другий абзац статті 12(1).

Цей документ містить інформацію та рекомендації щодо заповнення різних полів Формату звітування за статтею 12 (**Частини А та В**). Він головним чином складається з описів інформації, яку слід зазначати в кожному полі, а також основних вимог до поданої інформації.

Більш докладний опис концепцій і методів для звітної інформації подано в окремих керівних принципах, які не є частиною цього акта імплементації. Крім того, додаткову документацію, яку слід використовувати для правильного заповнення Формату звітування, розміщено в Інтернеті на «Довідковому веб-порталі статті 12».

Довідковий веб-портал статті 12

Довідковий веб-портал містить документацію, що стосується інформації, яка подається у форматах звітування відповідно до статті 12 Директиви 2009/147/ЄС.

До нього входять:

- формат звітування, пояснювальні примітки та керівні принципи;
- довідкові матеріали, зокрема переліки видів птахів, список впливів і загроз, перелік заходів збереження, а також Європейські координатні сітки (10×10 км ETRS), які слід використовувати для картування поширення;
- приклади, що ілюструють застосування керівних принципів.

ЧАСТИНА А
ЗАГАЛЬНИЙ ФОРМАТ ЗВІТУ

Загальний звіт має короткий структурований формат, призначений для узагальнення найважливіших фактів і цифр щодо загального впровадження Директиви 2009/147/ЄС, включно з посиланнями на джерела з детальнішою інформацією.

Кожна держава-член має підготувати один загальний звіт, що охоплює всю європейську територію цієї держави-члена.

У полях довільного тексту можна використовувати будь-яку офіційну мову ЄС. Однак рекомендується використовувати англійську мову.

Усі інтернет-адреси в полях звітування мають наводитися повністю, включно з початковим «http://» або «https://», за наявності.

Держава-член

Держави-члени повинні вибрати дволітерний код своєї держави-члена відповідно до стандарту ISO 3166 згідно зі списком, наведеним на Довідковому веб-порталі статті 12. Не слід подавати окремі загальні звіти для адміністративно-територіальних одиниць.

1 ГОЛОВНІ ДОСЯГНЕННЯ У РАМКАХ ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

Цей розділ має на меті надати інформацію про основні досягнення у межах реалізації Директиви 2009/147/ЄС, зокрема щодо мережі Спеціальних Захищених Територій (SPAs), у Державі-члені протягом звітного періоду. Інформацію слід подавати передусім державною мовою (поле **1.1**), за можливості – з перекладом англійською (необов'язкове поле **1.2**).

1.1. ТЕКСТ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Основні досягнення:

Коротко опишіть основні досягнення у впровадженні Пташиної Директиви протягом звітного періоду, з особливим акцентом на мережу Спеціальних Захищених Територій. Це може включати, наприклад:

- відчутні результати для різних видів;
- досвід застосування нових або удосконалених методів управління;
- позитивні зміни у сприйнятті захисту біорізноманіття громадськістю;
- покращену співпрацю між органами влади, природоохоронцями та іншими заінтересованими сторонами;
- ключові справи щодо забезпечення виконання Директиви;
- ініціативи щодо поєднання створення ділянок Natura 2000 з розвитком місцевої економіки;

- заходи, вжиті для мінімізації впливу інвазійних видів на місцеві види птахів відповідно до [Регламенту ЄС № 1143/2014](#) щодо інвазійних чужорідних видів;
- інформація, що доповнює дані, подані в розділі 3, стосовно досліджень і робіт, необхідних як основа для охорони, управління та сталого використання популяцій птахів. Це може включати пропозиції щодо термінових досліджень, які потребують координації на рівні ЄС (наприклад, за рахунок фінансування через програму LIFE);
- ключові заходи, що були вжиті, та їхні результати (досягнення);
- фактори успіху, перспективи та роль Natura 2000;

Приклад історії успіху:

Надання «історії успіху» (за наявності) дає державі-члену можливість продемонструвати приклад того, як Директива працює в країні. Кожна історія успіху має ґрунтуватися на таксоні, для якого зафіксовано реальне покращення протягом звітного періоду, тобто зростаючу короткострокову тенденцію популяції (у період розмноження або зимівлі) незалежно від довгострокової тенденції, або стабільну / коливальну короткострокову тенденцію популяції на тлі довгострокового зниження. Описані покращення мають бути результатом заходів збереження і стосуватися саме поточного звітного періоду, хоча можуть включати заходи, розпочаті раніше.

Пропонована структура:

- зазначити вид / період;
- інформація про вид, попередні зміни чисельності та їх причини (впливи тощо), виклики для збереження;
- здійснені заходи та їхній ефект (досягнення);
- роль мережі Natura 2000 (за наявності);
- фактори успіху;
- перспективи.

Текст має бути обсягом не більше двох-трьох сторінок. Якщо держава-член бажає надати додаткову документацію, що виходить за межі обов'язкової, слід зазначити відповідні додатки та назви файлів у кінці цього поля і завантажити відповідні файли через Механізм звітування ЕЕА разом з рештою звіту.

1.2. ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (необов'язково)

Це необов'язкове поле для перекладу інформації, наданої в полі **1.1**, англійською мовою (якщо вона була подана іншою мовою).

1.3. НАЗВА, КОД І СЕЗОН ВИДУ/ПІДВИДУ В УСПІШНИХ ІСТОРІЯХ

Це поле заповнюється у разі використання прикладу історії успіху для висвітлення основних досягнень у межах дії Директиви, описаних у полі 1.1. Можна вибрати кілька видів.

Заповніть:

- a) Код і назва виду птаха
- b) Сезон

2 ЗАГАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

Цей розділ має на меті спрямувати зацікавлену громадськість до джерел інформації, що стосуються Директиви 2009/147/ЄС та мережі Спеціальних Захищених Територій (SPAs) відповідної держави-члена. Загалом необхідно надавати лише посилання на інтернет-ресурси. Водночас можна використовувати довільний текст, якщо потрібно пояснити, як отримати доступ до джерела інформації, наприклад, у випадку кількох джерел інформації. Усі наведені нижче поля мають бути заповнені.

2.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИРЕКТИВУ 2009/147/ЄС

Надайте посилання на загальну інформацію про Директиву (наприклад, національний портал, що представляє Природоохоронні директиви ЄС).

2.2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО МЕРЕЖУ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ (SPAs))

Надайте посилання на загальну інформацію про мережу Спеціальних Захищених Територій (SPAs) (наприклад, онлайн-бази даних ділянок Natura 2000, публікації, що представляють мережу).

2.3. СХЕМИ МОНІТОРИНГУ (СТАТТЯ 4(1) І СТАТТЯ 10 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

Надайте посилання на загальну інформацію щодо моніторингу (наприклад, портал, що представляє національні схеми спостереження, керівні принципи зі спостереження).

2.4. ОХОРОНА ВИДІВ (СТАТТІ 5-8 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

Надайте посилання на загальну інформацію щодо охорони видів.

2.5. ТРАНСПОНУВАННЯ ДИРЕКТИВИ (НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ)

Надайте посилання на загальну інформацію щодо транспонування Директиви.

3 ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОБОТИ, НЕОБХІДНІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ОХОРОНИ, УПРАВЛІННЯ ТА СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОПУЛЯЦІЙ ПТАХІВ (СТАТТЯ 10 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄЕС)

Цей розділ стосується зобов'язання, передбаченого пунктом 2 статті 10 Директиви 2009/147/ЄС, згідно з яким держави-члени мають надсилати Комісії будь-яку необхідну інформацію для того, щоб вона могла вжити відповідних заходів для координації досліджень і робіт, що є основою для охорони, управління та використання місцевих популяцій птахів. Додаткову текстову інформацію, що стосується реалізації статті 10 Директиви 2009/147/ЄС, можна надати в **розділі 1** (Основні досягнення). Запитувана інформація обмежується наступними варіантами:

3.1. НАЦІОНАЛЬНИЙ АТЛАС ПТАХІВ

Вкажіть назву найновішого національного атласу птахів (поле **3.1.1**), рік його видання (поле **3.1.2**) та веб-посилання або бібліографічне посилання (поле **3.1.3**).

3.2. ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНОГО МОНІТОРИНГУ ПТАХІВ

Укажіть назву (або подібне формулювання) і короткий опис оглядів національного моніторингу птахів, опублікованих протягом звітного періоду, зокрема зазначте охоплені види, основні результати тощо (поле **3.2.1**, не більше 500 символів). Укажіть рік видання (поле **3.2.2**) та веб-посилання або бібліографічне посилання (поле **3.2.3**). Поля **3.2.1-3.2.3** слід повторити, якщо було опубліковано кілька оглядів.

3.3. НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧЕРВОНИЙ СПИСОК ПТАХІВ

Вкажіть назву найновішого національного червоного списку птахів (поле **3.3.1**), рік його публікації (поле **3.3.2**) та веб-посилання або бібліографічне посилання (поле **3.3.3**).

3.4. ІНШІ ПУБЛІКАЦІЇ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ ЄС (НАПРИКЛАД, НАЦІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ЗАХОДІВ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ВИДІВ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ)

Вкажіть назву (або подібне формулювання) та короткий опис інших публікацій, що становлять загальноєвропейський інтерес (наприклад, національний огляд заходів для видів під загрозою зникнення), які були опубліковані протягом звітного періоду або є нещодавніми. Включіть інформацію про охоплені види, основні результати тощо (поле **3.4.1**, не більше 500 символів). Вкажіть рік публікації (поле **3.4.2**) та веб-посилання або бібліографічне посилання (поле **3.4.3**). Поля **3.4.1-3.4.3** слід повторити для кожної публікації, якщо їх було декілька (не більше 10).

Більш загальну інформацію щодо реалізації статті 10 Директиви 2009/147/ЄС можна подати у вигляді вільного тексту в полі «Основні досягнення за Директивою 2009/147/ЄС» у **Розділі 1**.

4 НЕМІСЦЕВІ ВИДИ ПТАХІВ (СТАТТЯ 11 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

Цей розділ стосується зобов'язання, передбаченого статтею 11 Директиви 2009/147/ЄС, згідно з яким: «Держави-члени стежать за тим, щоб будь-яка інтродукція видів птахів, які не трапляються у стані природної волі на європейській території держав-членів, не завдавала шкоди місцевій флорі і фауні. У зв'язку з цим вони проводять консультації з Комісією».

Цей розділ не повинен заповнюватися, якщо протягом звітного періоду не проводилося консультацій, не приймалося рішень і не здійснювалося інтродукцій згідно зі статтею 11.

Кожен вид слід зазначити окремо, у такому форматі:

4.1. НАУКОВА НАЗВА ВИДУ

Вкажіть наукову назву виду.

4.2. ПІДВИДОВА ОДИНИЦЯ

За наявності вкажіть опис підвидової популяції.

4.3. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ЮРИДИЧНОГО РІШЕННЯ ПРО ІНТРОДУКЦІЮ

Надайте основну інформацію про юридичне рішення щодо інтродукції (довільний текст; максимум 250 символів), зокрема обґрунтування, кількість особин та тривалість дозволу.

4.4. КОНСУЛЬТАЦІЯ З КОМІСІЄЮ

Укажіть дату проведення консультації з Європейською Комісією.

4.5. ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Додаткову інформацію, що стосується Розділу 4, можна надати у цьому необов'язковому полі 4.5.

ЧАСТИНА В

**ФОРМАТ ЗВІТУ ПРО СТАН
ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИДІВ ПТАХІВ
(СТАТТЯ 12 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)**

ВИДИ ДЛЯ ЗВІТУВАННЯ

ТАКСОНОМІЯ ТА НОМЕНКЛАТУРА

Таксономія та номенклатура, які слід використовувати у переліку видів за статтею 12 (доступному на Довідковому веб-порталі), відповідають тим, що використовуються у «[Списку птахів Європейського Союзу](#)» (далі – «Список птахів ЄС»). Версія Списку птахів ЄС, опублікована в серпні 2015 року та оновлена у 2018 році, включає таксономічні та номенклатурні зміни, запропоновані у del Hoyo & Collar (2014)¹, а також відповідні зміни з del Hoyo & Collar (2016). Оновлення таксономії впроваджуватимуться для підтримки відповідності таксономічним довідникам, якими користується IUCN.

Загалом звітування вимагається переважно на рівні виду, оскільки саме ця таксономічна одиниця використовується у тексті Директиви, а також є основою для попередніх комплексних оцінок стану птахів ЄС. Однак у деяких окремих випадках звіти вимагаються для «підвидових одиниць» – тобто підвидів або окремих популяцій, стан яких має особливе значення або політичну актуальність (наприклад, у контексті внесення до переліків на підвидовому рівні у Додатках Директиви). Для повного пояснення критеріїв, за якими певні підвидові популяції звітуються окремо, див. технічні керівні принципи щодо понять і визначень. Для спрощення термін «вид» у більшості випадків використовується нижче, навіть якщо йдеться про підвидові одиниці.

ВИДИ, ЩО ТРАПЛЯЮТЬСЯ РЕГУЛЯРНО

Держави-члени повинні звітувати про всі види птахів, які регулярно розмножуються (навіть якщо їхні популяції є малими або вважаються «маргінальними»), щоб забезпечити формування загальноєвропейської картини їх чисельності та тенденцій. Вид можна вважати таким, що трапляється регулярно, якщо, наприклад, він гніздувався чотири або більше років із шести, охоплених звітним періодом. Види, які трапляються менш регулярно, також мають бути включені до звіту, якщо їхня національна популяція у ті роки, коли вони присутні, може становити значну частку (наприклад, понад 1 %) загальної популяції в ЄС, або якщо раніше ці види траплялися більш регулярно (див. також розділ «Види, що зникли» нижче). Аналогічні критерії слід застосовувати до відповідних зимуючих та пролітних видів (див. нижче). Види, що трапляються регулярно, позначені кодом PRE у переліку видів птахів за статтею 12 на Довідковому веб-порталі.

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ПТАХІВ У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД ТА НА ПРОЛЬОТІ

Ключові зимуючі види

Крім того, держави-члени повинні звітувати про певні ключові зимуючі види – зокрема перелітних водоплавних птахів, таких як качки, гуси й лебеді, а також

1 del Hoyo, J. & Collar, N.J. (2014) HBW and BirdLife International Illustrated Checklist of the Birds of the World. Volume 1: Non-passerines. Lynx Edicions, Barcelona.

про куликів (прибережних птахів), – які мають значно більшу чисельність у ЄС узимку та/або для яких чисельність популяції й тенденція краще відстежуються саме в зимовий період (коли вони концентруються у великій кількості на відносно невеликій кількості ділянок). Для таких видів оцінка стану їхніх популяцій у межах ЄС може ґрунтуватися переважно (а в окремих випадках — і повністю) на даних про їх зимові популяції, тому звіти за зимовий період очікуються від усіх держав-членів, на території яких вони регулярно зимують (див. також розділ «Види, що регулярно трапляються» вище). Додаткову інформацію щодо підстав визначення підмножини видів, для яких зимове звітування є обов'язковим, наведено в технічних керівних принципах щодо понять і визначень.

Види, що є підставою для створення Спеціальної Захищеної Території (SPA), включаючи види, занесені до Додатка I, та види з Додатка II Директиви 2009/147/ЄС, що трапляються у зимовий період та на прольоті

Крім того, звіти за зимовий період запитуються також для низки інших видів, які регулярно зимують, але не відповідають наведеним вище критеріям, проте занесені до Додатка I Директиви або зазначені/ідентифіковані державами-членами як такі, що є підставою для національного визначення Спеціальних захищених територій (SPA) у зв'язку з їхньою наявністю взимку. У всіх таких випадках звіти за зимовий період надають важливу інформацію, що стосується національного впровадження Директиви, навіть якщо дані про чисельність популяції та її тенденцію не завжди можуть бути використані для загальної оцінки зимуючої популяції в ЄС.

Як правило, держави-члени не зобов'язані звітувати про чисельність популяції або її тенденцію для видів на прольоті (тобто під час міграції до або з гніздових і зимових територій), оскільки національні дані про чисельність і тенденції популяцій важко узагальнювати на рівні ЄС без детальної додаткової інформації, яка дала б змогу здійснити відповідну інтерпретацію і врахувати можливе подвійне підрахування.

Водночас звіти за період прольоту все ж запитуються для певних ключових перелітних видів, щодо яких важлива інформація інакше залишилася б незадокументованою. До них належать:

- види, занесені до Додатка I Директиви 2009/147/ЄС;
- інші перелітні види, наявність яких на прольоті є підставою для національного визначення Спеціальних Захищених Територій² (SPAs) (як зазначено в контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі).

У таких випадках (спрощені) звіти за період прольоту містять важливу інформацію, наприклад, про чисельність популяцій видів, що є підставою для створення Спеціальних Захищених Територій (SPAs) на прольоті, а також про наці-

2 В рамках статті 4(2).

ональні впливи й загрози для ключових перелітних видів, які інакше не були б охоплені в жодній іншій частині звіту.

Держави-члени мають звітувати про зимові види з Додатка II, за винятком осілих видів, для яких потрібен лише звіт за гніздовий період. Також очікується подання спрощених звітів за період прольоту щодо видів з Додатка II, які не зимують і не гніздяться в країні.

Додаткову інформацію про звітування щодо цих окремих груп видів наведено в Таблиці 2: Розділи формату звіту про види, які слід заповнювати для гніздового періоду, зимового періоду та періоду прольоту для різних категорій видів птахів.

ЗАЛІТНІ ТА ЕПІЗОДИЧНІ ВИДИ

Залітні або «випадкові» птахи – це ті, що опинилися далеко за межами свого звичного ареалу гніздування, зимівлі або міграції. У розділі А «залітні види» Переліку птахів ЄС зазначено понад 300 видів, а ще кілька регулярно трапляються в окремих частинах ЄС, проте є лише залітними в інших державах-членах. Оскільки поява залітних видів є непередбачуваною й, імовірно, значною мірою зумовлена зовнішніми чинниками (кліматичними умовами під час ключових періодів прольоту, тенденціями за межами ЄС тощо), їх звітування у звітах за статтею 12 не є обов'язковим. Те саме стосується й «епізодичних» видів, які можуть траплятися ближче до свого звичного ареалу, однак їхня поява на території відповідної держави-члена та/або у відповідний сезон не є сталою чи регулярною (див. розділ «Види, що регулярно трапляються» вище).

НОВОПРИБУЛІ ВИДИ

Іноді вид ще не гніздиться або не зимує регулярно, але, ймовірно, — наприклад, на основі більш свіжих моделей появи чи схожих тенденцій у сусідніх країнах — перебуває на етапі колонізації або встановлення як регулярний відвідувач. У таких випадках держави-члени заохочуються звітувати про відповідний вид, навіть якщо неможливо надати деталі для всіх відповідних розділів і полів нижче. Для видів, зазначених у національному контрольному списку з позначкою «ARR» — що вказує на колонізацію держави-члена протягом періоду короткотермінової тенденції — перевірки «QA/QC» будуть пом'якшені для певних полів (наприклад, поле **4.2.1 «Період довгострокової тенденції»**). Якщо вид ще не включений у контрольний список виду держави-члена, його можна додати під час подання національного звіту в рамках механізму звітування.

Див. також поле **4.1.3 «Величина короткострокової тенденції»** для рекомендацій щодо специфічного питання звітування про величини тенденцій, коли початкова чисельність популяції дорівнює нулю (тобто для новоприбулих видів).

ЗНИКЛІ ВИДИ

Види, що зникли на національному рівні до 1980 року (тобто приблизно на час ухвалення/набуття чинності Директивою 2009/147/ЄС), не повинні включатися до звіту, якщо тільки не здійснюється національний проєкт щодо їх реінтродукції. Однак слід надавати звіти щодо всіх видів, які раніше регулярно траплялися, але зникли на національному рівні після 1980 року (тобто тих, що зазначені з позначкою наявності «EXVA» у національному переліку видів). Це стосується також видів, для яких останню реєстрацію (навіть якщо йдеться лише про одну особину) зафіксовано після дати набуття чинності Директивою у державі-члені; ці види раніше мали постійну/регулярну наявність у межах цієї держави-члена.

У випадку видів, які раніше гніздилися, але більше не гніздяться регулярно, хоча все ще трапляються в період гніздування (наприклад, як непарні особини), держави-члени повинні й надалі розглядати їх як «регулярно присутні»³, особливо якщо їхній статус (наприклад, включення до Додатка I Директиви 2009/147/ЄС та/або загальна рідкість) означає, що навіть незначна кількість особин може становити загальний інтерес.

Види, які заселили територію в незначній кількості, але не закріпилися й тому знову зникли на національному рівні – все це після 1980 року – слід розглядати як випадкові види, і звітувати про них не потрібно.

Хоча не завжди можливо заповнити всі відповідні розділи та поля для виду, позначеного як «EXVA», важливо вказати рік, коли він зник на національному рівні (або припинив регулярну присутність, якщо це неможливо чітко визначити⁴), а також приблизну чисельність його національної популяції (і гніздовий ареал, якщо це доречно) станом на близько 1980 року, щоб можна було врахувати масштаб і швидкість його зникнення (див. також поле **4.1.3 «Величина короткострокової тенденції»** для детальніших вказівок щодо надання інформації про величину тенденції для видів, які зникли протягом відповідного періоду).

НЕМІСЦЕВІ ПОПУЛЯЦІЇ

На додачу до «птахів, що трапляються у стані природної волі», як зазначено у статті 1 Директиви, також вимагається звітування про всі популяції трьох переважно інтродукованих видів, перелічених у Додатку II до Директиви (*Branta*

3 Додаткову інформацію також слід надати, наприклад: «Вид не підтверджено як такий, що гніздиться з 2008 року, але один або два непарні індивіди все ще регулярно фіксуються під час гніздування» у полі 3.7 «Додаткова інформація».

4 У багатьох випадках зникнення виду на національному рівні буде потребувати певної міри експертної оцінки або тлумачення, оскільки відсутність виду часто підтвердити складніше, ніж його наявність.

*canadensis*⁵, *Meleagris gallopavo* та *Phasianus colchicus*⁶), а також про здичавілі популяції *Columba livia*. Звітування щодо інших немісцевих видів (включаючи ті, що зазначені в Категорії С [Переліку птахів ЄС](#)), є необов'язковим, але заохочується в тих випадках, коли держава-член має немісцеву популяцію виду, що природно трапляється в іншій частині ЄС (і тому включений до Категорії А – «місцеві» / «регулярні» у Переліку птахів ЄС), або якщо вид становить загрозу для місцевих популяцій/видів (наприклад, ті, що включені до [Переліку інвазійних чужорідних видів](#), що становлять інтерес для Союзу: *Oxyura jamaicensis*, *Alopochen aegyptiaca*, *Threskiornis aethiopicus*, *Corvus splendens*, *Pycnonotus cafer* і *Acridotheres tristis*).

Таблиця 1: Зведення видів, про які слід повідомляти відповідно до категорій поширення та кодів видів у переліку птахів, передбаченому статтею 12

Код наявності/код виду (з контрольного списку статті 12 на Довідковому веб-порталі)	Опис	Зобов'язання щодо звітування
PRE	Наявні регулярно	Підлягає звітуванню
ARR	Новоприбулі	Необов'язково, але рекомендовано
EXBA	Види, що зникли після 1980 року	Підлягає звітуванню
e.g. A115-X	X позначає немісцеву підпопуляцію виду	Необов'язково, але рекомендовано. Обов'язкове звітування ЛИШЕ для видів A044-X <i>Branta canadensis</i> , A115-X <i>Phasianus colchicus</i> , A460-X <i>Meleagris gallopavo</i> (чужорідні популяції) та A206-X <i>Columba livia</i> (дика популяція)

5 Дикі особини *Branta canadensis* (з Гренландії або Північної Америки) також можуть зрідка траплятися в ЄС як залітні, але вищенаведений фокус зосереджено на інтродукованих популяціях.

6 Хоча деякі джерела стверджують, що всі популяції *Phasianus colchicus* на захід від Кавказу є результатом інтродукції (деякі, ймовірно, ще близько 1300 року до н. е.; Hagemeijer & Blair, 1997), інші наполягають, що залишкова популяція в Греції та колишня популяція в Болгарії є/була справді місцевою (наприклад, Sokos & Birtsas, 2014).

ПОЯСНЮВАЛЬНІ ПРИМІТКИ ДЛЯ ЗАПОВНЕННЯ ФОРМАТУ ЗВІТУ ПРО СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ВИДІВ ПТАХІВ

Формат звітування має бути заповнений для кожного виду та для кожного сезону, який відповідає критеріям, викладеним у Таблиці 2. Види для звітування наведені в контрольному списку статті 12.

Для деяких держав-членів слід подавати окремий формат звіту для окремих адміністративних одиниць. Це стосується Азорських островів (Португалія), Мадейри (Португалія) та Канарських островів (Іспанія). Попередні оцінки на рівні ЄС показали, що багато Макаронезійських популяцій птахів мають суттєво відмінний стан і тенденції порівняно з популяціями на Іберійському півострові, тому з періоду звітування 2008-2012 було запроваджено окреме звітування для адміністративних територій.

Формат звіту про стан і тенденції видів птахів («звіт про вид») складається з одинадцяти розділів, а саме:

Звітування за сезонами

1. Інформація про вид;
2. Сезон;
3. Чисельність популяції;
4. Тенденція популяції;
5. Карта поширення та розмір ареалу гніздування;
6. Тенденція поширення у період гніздування;
7. Основні впливи та загрози;
8. Заходи збереження;
9. Охоплення мережею Natura 2000 (Спеціальні Захищені території (SPAs)).

Звітування на рівні видів/підвидів

10. Прогрес у роботі, пов'язаній з міжнародними Планами дій для видів (SAPs), Планами управління (MP) та Короткими описами заходів управління (BMSs);
11. Інформація, що стосується видів Додатка II Директиви 2009/147/ЄС.

Таблиця 2: Розділи Формату звіту про вид, які необхідно заповнювати для періодів гніздування, зимівлі та прольоту для різних категорій видів птахів

(включаючи види з Додатків I і II Директиви 2009/147/ЄС та інші мігруючі види, що є підставою для визначення Спеціальних Захищених територій (SPA))

	Додаток I та види-тригери для SPA: Гніздування (включаючи осілих)	Додаток I та види-тригери для SPA: Зимівля	Додаток I та види-тригери для SPA: Проліт	Додаток II: Гніздування (включаючи осілих)	Додаток II: Зимівля	Додаток II: Проліт	Інші: Гніздування	Інші: Зимівля (ключові види)
Звітування за сезонами								
1. Інформація про вид	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Сезон	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Чисельність популяції	X	X	X	X	X	якщо є підставою для визначення SPA*	X	X
4. Тенденція популяції	X	X	необов'язково	X	X	необов'язково	X	X
5. Карта поширення гніздування та чисельність	X	–	–	X	–	–	X	–
6. Тенденція поширення у період гніздування	X	–	–	X	–	–	X	–
7. Основні впливи та загрози	X	X	X	X	X	якщо є підставою для визначення SPA*	–	–

	Додаток I та види-тригери для SPA: Гніздування (включаючи осілих)	Додаток I та види-тригери для SPA: Зимівля	Додаток I та види-тригери для SPA: Проліт	Додаток II: Гніздування (включаючи осілих)	Додаток II: Зимівля	Додаток II: Проліт	Інші: Гніздування	Інші: Зимівля (ключові види)
8. Заходи збереження	X	X	X	X	X	якщо є підставою для визначення SPA*	–	–
9. Охоплення SPA мережею Natura 2000	X	X	X	якщо є підставою для визначення SPA	якщо є підставою для визначення SPA	якщо є підставою для визначення SPA	–	–

Звітування на рівні видів

10. Прогрес щодо планів заходів та менеджмент планів	за потреби	за потреби	за потреби	за потреби	за потреби	за потреби	за потреби	за потреби
11. Інформація, що стосується видів Додатка II	якщо внесено до Додатка II	якщо внесено до Додатка II	якщо внесено до Додатка II	X	X	X	–	–

* плюс необов'язкове звітування для видів Додатка II, що не є підставою для SPA, у період прольоту.

«Гніздування», «Зимівля» та «Проліт» у Таблиці 2 відповідають періоду, вибраному у **Розділі 2** Формату звітування.

Будь ласка, зверніться до розділу «Види, що підлягають звітуванню» вище для детальнішого пояснення щодо наявності видів, які слід звітувати.

Для осілих видів Додатка I Директиви 2009/147/ЄС запитується лише один звіт на основі даних за період гніздування (звіт про гніздування), проте впливи і загрози та заходи збереження (які звітуються в **розділах 7 і 8**) мають охоплювати весь рік, а не лише впливи чи заходи, специфічні для періоду гніздування.

Для видів Додатка I та інших видів, що є підставою для визначення Спеціальних Захищених Територій (SPAs) за Директивою 2009/147/ЄС, які мають різні популяції в період гніздування, зимівлі та/або прольоту в межах держави-члена, слід подавати окремі звіти для періодів гніздування, зимівлі та вибраних видів сезону прольоту, як це зазначено у контрольному списку Статті 12.

Для осілих видів Додатка II потрібно подавати звіт лише за період гніздування. Розділ 10 слід заповнювати для видів, що мають міжнародні⁷ Плани дій для видів (SAPs), Плани управління (MPs) або Короткі описи заходів управління (BMSs) (як зазначено в контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі).

Хоча не всі дані, використані у звіті, будуть зібрані в період звітування, звіт має містити інформацію, релевантну для звітного періоду (наприклад, 2019-2024). Крім того, хоча не всі розділи Формату звітування є обов'язковими для кожного додатка та періоду, за наявності такої інформації настійно рекомендується її подавати.

Рекомендується, щоб будь-яка інформація у довільному тексті була написана англійською мовою для полегшення її використання під час аналізу на рівні ЄС та для розширення кола читачів.

1 **ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИД**

Розділ 1 слід заповнювати для всіх видів, що регулярно трапляються, як зазначено в контрольному списку птахів за статтею 12 на Довідковому веб-порталі.

1.1 **ДЕРЖАВА-ЧЛЕН**

Держави-члени повинні використовувати відповідний код країни зі списку на Довідковому веб-порталі. У більшості випадків це буде дволітерний код ISO 3166 для відповідної держави-члена. Для деяких держав-членів застосовується окреме звітування для адміністративних одиниць (із посиланням на стан окремих видів або популяцій у певних географічних районах), і у випадку Азорських островів (Португалія), Мадейри (Португалія) та Канарських островів (Іспанія) слід використовувати відповідний чотирилітерний код адміністративної одиниці, як зазначено на Довідковому веб-порталі.

⁷ Або принаймні «багатосторонні» (деякі Плани дій зі збереження видів (SAPs) та Стратегії моніторингу популяцій (BMSs) стосуються таксонів, ендемічних для однієї країни).

1.2 КОД ВИДУ

Держави-члени повинні використовувати коди видів, наведені в контрольному списку видів (та списку кодів) на Довідковому веб-порталі. За потреби можуть бути призначені нові коди. Докладніша інформація про список кодів видів та можливі зміни до нього доступна на Довідковому веб-порталі.

1.3 КОД EURING

Держави-члени повинні використовувати коди EURING, наведені в контрольному списку видів (та списку кодів) на Довідковому веб-порталі. [Унікальні коди EURING](#) були призначені майже кожному виду птахів (і кільком підвидам), притаманним Європі, з метою координації кільцювання птахів у Європі та є широко вживаними.

1.4 НАУКОВА НАЗВА ВИДУ

Держави-члени повинні використовувати наукові назви, наведені в контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі, який наразі здебільшого відображає номенклатуру та таксономію, прийняті в останній версії [Переліку птахів Європейського Союзу](#). У невеликій кількості випадків у записі наукової назви міститься англійський вираз «усі інші», щоб вказати, що відповідна таксономічна одиниця включає всі решта (природні) підвиди, не зазначені окремо в додатках до Директиви (наприклад, «*Accipiter gentilis* усі інші» порівняно з «*Accipiter gentilis arrigonii*», що внесений до Додатка I Директиви 2009/147/ЄС). Таксономічні оновлення впроваджуватимуться для підтримки узгодженості з таксономічними джерелами, якими користується МСОП (IUCN).

1.5 ПІДВИДОВА ПОПУЛЯЦІЯ

За наявності підстав держави-члени повинні використовувати описи підвидових популяцій, наведені в контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі. У багатьох випадках назви підвидових популяцій відповідають коротким описам, які використовуються для визначення окремих популяцій за міграційними шляхами видів Угоди АЕВА. В інших випадках вони уточнюють таксономічний або номенклатурний підхід, застосований у контрольному списку, або допомагають відрізнити інтродуковані популяції видів, які є природними в інших частинах ЄС.

1.6 АЛЬТЕРНАТИВНА НАУКОВА НАЗВА ВИДУ (необов'язково)

Якщо наукова назва, зазначена в полі 1.4, відрізняється від загальноживаної на національному рівні, держава-член може вказати тут альтернативну назву.

1.7 ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТА НАЗВА (необов'язково)

Якщо держава-член бажає зазначити загальноприйняту (поширену) назву виду (або підвиду), що використовується на національному рівні, це можна зробити тут. Це може бути корисним, якщо проєкт звіту буде поширено для

коментарів серед осіб, які можуть не знати наукової назви, або при інформуванні громадськості про зміст звіту.

2 СЕЗОН

2.1 СЕЗОН

Виберіть період, у якому було зібрано більшість даних, що подаються у звіті. Доступні варіанти: «Гніздування», «Зимівля» та «Проліт».

2.2 ПЕРШЕ ЗВІТУВАННЯ

Якщо вид звітується в державі-члені вперше, це слід зазначити в цьому полі. Поле першого звітування можна використовувати у випадках, коли вид подається як новий або звітується в періоді, за який раніше не звітували. Це поле не призначене для випадків оновлення таксономічної назви виду. Деякі поля формату звітування можуть бути непридатні для видів, що звітуються вперше – наприклад, коли йдеться про зміни й причини змін у порівнянні з попереднім періодом звітування. Факт першого звітування зазначається введенням «Так» у цьому полі.

2.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

У цьому полі держави-члени можуть подати у довільній формі будь-яку інформацію, яку вважають доречною. Якщо вид звітується вперше, слід пояснити причину (наприклад, нововиявлений вид або інша підстава). Подання усієї додаткової інформації щодо цього розділу є необов'язковим.

3 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

3.1 РІК ЧИ ПЕРІОД

Укажіть рік або період, протягом якого востаннє визначали чисельність популяції: YYYY (для року) або YYYY–YYYY (для періоду, рік-рік).

Багато звітів охоплюватимуть періоди, оскільки чисельність популяцій багатьох видів зазвичай оцінюється під час національних атласних проєктів, які, як правило, тривають кілька років польових робіт. У багатьох випадках ці польові роботи виходять за межі поточного звітного періоду. Зазначений рік або період має охоплювати фактичний період, протягом якого було зібрано дані.

У деяких випадках чисельність популяції оцінюється на основі повного перепису або інвентаризації виду, проведеної в попередньому звітному періоді, але оновленої за результатами регулярного моніторингу або з використанням даних із онлайн-систем збору польової інформації. Зазначений рік або період має відповідати періоду, до якого належить подана оцінка чисельності популяції.

3.2 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

Держави-члени повинні використовувати одиниці вимірювання популяції (поле 3.2(a) «Одиниця»), зазначені для кожної комбінації вид – період у контрольному списку видів. Щоб забезпечити можливість обчислення загальної чисельності популяції виду в межах ЄС, усі держави-члени повинні подавати національні дані з використанням однієї й тієї самої одиниці вимірювання. Для переважної більшості гніздових видів чисельність слід звітувати в одиницях гніздових пар («р»), з урахуванням того, що оцінки для багатьох видів, зокрема поширених і звичайних, на практиці часто ґрунтуються на кількості зайнятих територій (наприклад, токуючих самців) у період гніздування. Якщо чисельність гніздової популяції подається в гніздових парах, але цифри отримані на основі первинних польових даних, зібраних в іншій одиниці (наприклад, візуально зайнятих гнізд для деяких морських птахів), ця інформація може бути наведена в полі **3.7 «Додаткова інформація»**.

У незначній кількості випадків, коли йдеться про види з незвичною або складною біологією гніздування чи прихованою поведінкою, більш доречною для звітування про чисельність популяції є інша одиниця – така як гніздуєчі самки або самці, що подають голос, – ніж гніздові пари. До таких видів належать деякі луні, деркачі, дрохви та тетеруки. Одиниці, які слід використовувати для звітування чисельності таких видів, зазначені в контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі.

Для звітів за періоди «Зимівля» та «Проліт» чисельність популяції слід, за потреби, звітувати з використанням одиниці – особини («і»).

Для подання значень чисельності популяції передбачено три поля: «(b) Мінімальне», «(c) Максимальне» та «(d) Найкраще одиничне значення». Кількість використаних полів залежатиме від характеру наявної інформації про чисельність популяції для відповідного виду (див. нижче), але має відповідати одному з таких логічних варіантів: (b) і (c); лише (d); або (b), (c) і (d).

Для звітів за сезони «Зимівля» та «Проліт» чисельність популяції слід, за потреби, подавати в одиницях особин («і»).

Для подання значень чисельності передбачено три поля: «(b) Мінімальне», «(c) Максимальне» та «(d) Найкраще одиничне значення». Кількість використаних полів залежить від характеру наявної інформації про чисельність популяції відповідного виду (див. нижче), але має відповідати одному з таких логічних варіантів: (b) і (c); лише (d); або (b), (c) і (d).

Якщо точна оцінка чисельності популяції відсутня, і наявні лише діапазони оцінок (тобто мінімум-максимум), ці два значення слід вказувати у полях (b) і (c). Держави-члени заохочуються надавати правдоподібні мінімальні та максимальні значення чисельності навіть для мало вивчених видів, щоб мінімізу-

вати невизначеність при оцінці загальної чисельності та тенденцій популяції на рівні ЄС (що включає «зважування» за національними розмірами популяцій). Якщо це неможливо, нижню межу можна вказати в полі 3.2(d) (краще з додатковою приміткою в полі 3.7, наприклад: «Максимальна чисельність популяції, ймовірно, не перевищує 100 000 пар»), при цьому у полі 3.3 «Тип оцінки» слід вибрати «мінімальна».

Якщо популяція дуже добре відстежується (і часто, але не завжди, є відносно невеликою), може бути доступне одне точне значення, яке можна зазначити у полі (d). В інших випадках може бути доступний діапазон (мінімум-максимум) та середнє або «найімовірніше» значення, які тоді слід зазначити у полях (b), (c) і (d).

Якщо відомо лише мінімальне (або максимальне) значення чисельності популяції (наприклад, на основі експертної оцінки), його слід вводити у поле (d) «Найкраще одиничне значення», а НЕ у поля (b) «Мінімум» або (c) «Максимум». Це можна пояснити у полі 3.7 «Додаткова інформація».

Якщо є точні дані і/або точні оцінки, їх слід подавати без заокруглень на рівні держави-члена; будь-яке заокруглення буде здійснене пізніше на рівні ЄС, за потреби.

Якщо вид зник на національному рівні з 1980 року (тобто його присутність позначена як «EXVA» у національному списку), у полі (d) слід вказати «0», а у полі 3.7 бажано надати інформацію про час зникнення (наприклад, «Останнє гніздування зафіксовано у 1998 році»). Якщо неясно, чи зник вид на національному рівні або все ще існує у дуже невеликій кількості, у полях (b) і (c) можна вказати відповідно «0» та «1» відповідно.

3.3 ТИП ОЦІНКИ

Виберіть найбільш відповідний опис типу оцінки чисельності популяції, що подається у полі 3.2. Якщо значення наведені у всіх полях 3.2(b), (c) і (d), оберіть категорію, яка найкраще описує ці дані (часто це «середнє за кілька років» або «95 % довірчий інтервал»). Детальніше про варіанти наведено нижче:

- найкраща оцінка – найкраще доступне одиничне значення (включно із випадками, коли є лише максимальне значення чисельності популяції) або інтервал, отриманий, наприклад, шляхом перепису популяції, складання даних із різних місць, оцінки на основі густоти та розподілу популяції або експертної оцінки, для якого не розраховані 95 % довірчі межі. Чи походить найкраща оцінка з даних моніторингу, екстраполяції чи експертної оцінки, можна зазначити у полі 3.4;
- середнє за кілька років – середнє значення (та інтервал, тобто оцінки найгіршого і найкращого років) за кілька років протягом звітного періоду (як зазначено у полі 3.1);

- 95 % довірчий інтервал – оцінки, отримані за результатами вибіркового дослідження або моделювання, для яких можна розрахувати 95 % довірчі межі (зазначені у полях **3.2(b)** і **3.2(c)**) для найкращого одиничного значення (в полі **3.2(d)**);
- мінімум – коли недостатньо даних навіть для приблизної оцінки, але відомо, що чисельність популяції перевищує певне значення, або коли інтервали оцінок походять із вибіркового дослідження або проекту моніторингу, які, ймовірно, недооцінюють реальний чисельність популяції.

Якщо подано і інтервали (поля **3.2(b)** «Мінімум» та **3.2(c)** «Максимум»), і одиничне значення (поле **3.2(d)** «Найкраще одиничне значення»), поле **3.3 «Тип оцінки»** повинно відповідати найбільш точній оцінці. Це слід зазначити у полі **3.7 «Додаткова інформація»**.

3.4 ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Це поле використовується для уточнення методології, за якою було оцінено чисельність популяції у полі **3.2**. Виберіть одну з таких категорій:

- a)** повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка (*наприклад, за результатами вибіркового обстеження більшої частини відомого ареалу*);
- b)** головним чином на основі обмеженої кількості даних (*наприклад, з вибіркового обстеження невеликої частини ареалу, з використанням моделей на основі даних про густоту/чисельність і поширення, або оновлення наявної оцінки з урахуванням даних про тенденцію*);
- c)** головним чином на основі експертної оцінки, за наявності дуже обмежених даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

Якщо зазначено і інтервал (поля **3.2(b)** «Мінімальне» та **3.2(c)** «Максимальне»), і окреме значення (поле **3.2(d)** «Найкраще окреме значення»), метод, обраний у полі **3.4 «Використаний метод»**, має відповідати точнішій з оцінок. Це слід зазначити в полі **3.7 «Додаткова інформація»**.

3.5 ДЖЕРЕЛА

Щоб створити необхідний аудиторський слід для даних, зазначених у полях **3.1-3.4**, необхідно вказати ключові джерела або інші джерела інформації, які використовувалися для заповнення цих полів. Такими джерелами можуть бути, наприклад: опубліковані наукові статті, неопубліковані дані з баз даних, веб-сайти, експертні робочі групи. Бажано навести достатньо інформації, щоб будь-який рецензент звіту (чи особа, яка оновлюватиме його через шість або дванадцять років) могла зрозуміти походження зазначених даних.

3.6 ЗМІНА І ПРИЧИНА ЗМІНИ (ПОРІВНЯНО З ПОПЕРЕДНІМ ЗВІТОМ)

Це поле використовується для вказівки, чи відбулися якісь зміни у розмірі популяції з часу попереднього звітної періоду, і якщо так – для опису характеру цієї зміни.

Якщо зміни є, зазначте, які з наведених нижче варіантів (b)–(f)⁸ наявні (можна обрати більше ніж один варіант):

- a) ні, змін немає;
- b) так, через справжні зміни;
- c) так, через покращення обізнаності або наявність точніших даних;
- d) так, через використання іншого методу⁹ (включно з таксономічними змінами);
- e) так, але характер зміни невідомий;
- f) так, з інших причин.

Насамкінець, потрібно вказати, яка з причин була основною, обравши один з таких варіантів:

- a) справжня зміна;
- b) покращення обізнаності або наявність точніших даних;
- c) використання іншого методу;
- d) невідомо;
- e) інші причини.

Якщо Пам'ятка-країна бажає надати додаткову інформацію, це можна зробити в полі **3.7 «Додаткова інформація»**. Якщо обрано варіант «так, з інших причин», обов'язково потрібно пояснити його саме у полі **3.7**. Це поле слід використовувати лише у виняткових випадках.

3.7 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Це необов'язкове поле може бути використане для надання додаткової інформації у довільній формі, яка стосується даних, поданих для оцінки чи-

8 Цілком звичним явищем є підвищена увага до рідкісного виду. У результаті більше людей його шукають і знаходять, що призводить до перегляду оцінки чисельності популяції — часто у бік значного збільшення. Втім, може залишатися очевидним, що популяція насправді скорочується — на основі аналізу даних із ділянок, для яких наявні надійні історичні тенденції. У такому випадку слід обрати варіант «покращене знання / точніші дані» з наведених вище. Поле **3.7 «Додаткова інформація»** дозволяє Державі-члену надати додаткові пояснення, чому оцінка чисельності популяції зросла, навіть якщо в розділі 3 зазначено скорочення популяції

9 Удосконалене тлумачення або виправлення помилок у тлумаченні вихідних даних слід відносити до категорії «інший метод»

сельності популяції у полях **3.1-3.6**, наприклад, подробиць щодо будь-яких коефіцієнтів перерахунку, використаних для переведення польових оцінок чисельності популяції у кількість пар, що гніздяться (див. текст до поля **3.2**), або інших причин змін (поле **3.6**). Наприклад, якщо через зміну методів держава-член зазначає ту саму чисельність популяції, що й у попередньому звіті, хоча фактично відбулася зміна, це також можна зазначити тут.

4 ТЕНДЕНЦІЯ ПОПУЛЯЦІЇ

4.1 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (ОСТАННІ 12 РОКІВ)

Поля **4.1.1-4.1.5** використовуються для надання інформації про короткострокову тенденцію чисельності популяції на основі 12-річного періоду.

4.1.1 Період короткострокової тенденції

Період для короткострокових тенденцій становить 12 років (що приблизно відповідає двом звітним циклам). Для звітів за 2019-2024 роки це означає період 2013-2024 або період, максимально наближений до нього. Дозволяється певна гнучкість, тож хоча бажано, щоб тенденції були зазначені за 2013-2024 роки, також приймаються дані, наприклад, за 2010-2021 роки, якщо найкращі наявні дані стосуються обстежень саме у ці роки або якщо використання більш ранньої кінцевої дати дозволяє подати національний звіт за статтею 12 без затримки. Водночас слід враховувати, що національні тенденції мають бути об'єднані для оцінки загальної тенденції на рівні ЄС, тому будь-які тенденції, не подані за «ідеальний» звітний період, будуть, за потреби, екстрапольовані або скориговані (див. технічні керівні принципи з понять і визначень для отримання додаткової інформації). Для новоприбулих видів бажано, щоб тенденції подавались, починаючи з року, коли вид уперше почав гніздитися / з'явився; наприклад, якщо вид уперше був зафіксований як такий, що гніздиться, у 2018 році, то період короткострокової тенденції для звітного періоду 2019-2024 років становитиме 2018-2024 роки.

4.1.2 Напрямок короткострокової тенденції

Укажіть, якою була тенденція популяції протягом періоду, зазначеного в полі **4.1.1** (можна вибрати лише один варіант):

- a) стабільна;
- b) коливальна;
- c) зростаюча;
- d) спадаюча;
- e) невизначена;
- f) невідома.

Розмежування між «стабільною» тенденцією та «зростаючою» або «спадаючою» залежить від характеру наявної інформації про тенденцію відповідного виду. Якщо доступні статистично достовірні дані моніторингу, навіть незначні, але статистично значущі зміни мають бути відображені відповідно (наприклад, якщо 95 % довірчий інтервал не охоплює нуль – це свідчить про зростання або спадання).

Якщо оцінка базується на менш надійних даних або на експертній оцінці, застосовується поріг у $\pm 10\%$ зміни за весь період, щоб розмежувати стабільну тенденцію від зростаючої або спадаючої. У будь-якому випадку державам-членам рекомендується надавати пояснення у полі 4.3 «Додаткова інформація», наприклад: «Короткострокова тенденція згідно з національною схемою моніторингу поширених видів птахів за період 2013-2024 становила $-0,4\%$ (із 95 % ДІ: від $-1,1\%$ до $+0,4\%$ на рік), тобто зміна за весь період становить -4% (95 % ДІ: від -11% до $+4\%$); отже, класифіковано як «стабільна». Додаткові вказівки можна знайти в Технічних рекомендаціях з понять та визначень.

«Коливальна» тенденція застосовується до видів, середній рівень популяції яких не змінювався істотно протягом періоду тенденції, але які характеризуються значними міжрічними коливаннями чисельності, іноді – на один або два порядки. Типовими прикладами таких динамік є північні та арктичні гніздові види, зокрема деякі сови та клести, чисельність яких тісно пов'язана з доступністю корму, що змінюється циклічно. Однак ця категорія також може застосовуватись до видів, на які особливо впливають несприятливі або мінливі кліматичні умови. Державам-членам рекомендовано обмежити використання цієї категорії тими видами, у яких міжрічні коливання чисельності становлять $\geq 50\%$. Це стосується й таких видів, які в цілому вважаються такими, що гніздяться або зимують «регулярно» (тобто переважно присутні), але можуть бути відсутніми в окремі роки.

Категорію «невизначена» слід використовувати у випадках, коли певні дані моніторингу наявні, але їх недостатньо для надійного визначення напрямку тенденції – наприклад, між «коливальною» та «спадаючою». Це може бути зумовлено, зокрема, малим обсягом вибірки та/або тим, що схеми моніторингу були започатковані відносно нещодавно. Додаткову інформацію – наприклад, опис наявних даних та/або експертну оцінку імовірної «реальної» тенденції – можна надати в полі 4.3 «Додаткова інформація». Тенденції з національних схем моніторингу поширених видів птахів, які TRIM¹⁰ класифікує як «непевні», слід зазначати саме як «невизначена», а не як «коливальна». Додаткові вказівки можна знайти в Технічних рекомендаціях з понять та визначень.

Категорію «невідомо» щодо тенденції слід застосовувати лише у випадках, коли взагалі відсутня будь-яка інформація – як кількісна, так і якісна – про

10 [Trends and Indices for Monitoring data](#) [безкоштовне програмне забезпечення]: використовується багатьма схемами моніторингу звичайних птахів для аналізу даних національних обстежень.

національну тенденцію виду. Водночас навіть у таких випадках національні експерти часто можуть мати уявлення про найімовірніші сценарії розвитку тенденції або принаймні про ймовірні «межі» можливого зростання чи спаду, і будь-які такі¹¹ свідчення можуть бути дуже корисними для оцінки стану популяції на рівні ЄС.

Додаткові вказівки щодо тенденцій популяцій наведено в Технічних рекомендаціях з понять та визначень.

4.1.3 Величина короткострокової тенденції

Якщо в полі 4.1.2 зазначено «зростаюча», «спадаюча» або «невизначена», укажіть загальну відносну зміну чисельності популяції за період тенденції, зазначений у полі 4.1.1.

Оберіть один із таких варіантів:

- a) Мінімальне значення;
 - b) Максимальне значення;
 - c) Найкраща одинична оцінка.
- Якщо величина зміни доступна лише у вигляді діапазону (наприклад, 20-30 %), ці два значення слід зазначити в полях «(a) Мінімальне значення» та «(b) Максимальне значення».
 - Якщо доступне точне значення (наприклад, 27 %), його слід зазначити в полі «(c) Найкраща одинична оцінка».
 - Якщо наявна середня або найімовірніша оцінка тенденції разом із межами 95 % довірчого інтервалу, усі три значення можна зазначити відповідно в полях (c), (a) та (b).
 - У випадку, коли відоме лише мінімальне (або максимальне) значення (наприклад, на основі експертної оцінки), його слід вносити в поле «(c) Найкраща одинична оцінка», а не в поля (a) або (b).
 - Негативні значення зміни слід зазначати із знаком «-» для всіх негативних тенденцій, навіть якщо напрям уже вказано як «спадаюча».

Водночас, щоб уникнути зайвого введення даних, знак «+» для позитивних тенденцій вказувати не потрібно (тобто значення «15» буде інтерпретовано як +15 %). У разі негативних тенденцій поля «Мінімальне» та «Максимальне» мають тлумачитися математично як найменше й найбільше значення, а не як найменше та найбільше скорочення.

11 Наприклад, примітка в полі 4.3 «Додаткова інформація» на кшталт: «Надійна інформація щодо короткострокової тенденції відсутня, однак вважається, що зменшення або збільшення не перевищує 30 % за ідеальний період оцінки тенденції».

У разі видів, які колонізували територію або стали постійними протягом періоду тенденції (наприклад, зазначених як новоприбулі (ARR) у національному контрольному переліку видів), величину зростання популяції слід обчислювати, виходячи з чисельності популяції у початковому році¹². Наприклад, для звітного періоду 2019-2024, якщо вид вперше почав гніздитися (одна пара) у 2018 році, але у 2024 році популяція становить вісім пар, у полі **4.1.1** слід вказати «2018-2024», у полі **4.1.2** – вибрати «зростаюча», а в полі **4.1.3(с)** – зазначити «700» (тобто відносне зростання на 700 % – від однієї до восьми пар). Бажано також у полі **4.3 «Додаткова інформація»** додати коротку примітку, яка підтверджує рік колонізації та початкову чисельність популяції (наприклад: «Вид вперше гніздився (одна пара) у 2018 році.»).

Натомість для видів, які зникли на національному рівні протягом періоду тенденції, просте зазначення зменшення на 100 % не дає повної інформації для оцінки відносної значущості спаду (спад до нуля з початкової чисельності, наприклад, у одну пару або сто пар – обидва відповідають зменшенню на 100 %). У прикладі виду, який мав гніздову популяцію у 10 пар у 2014 році, але зник як такий, що гніздує у 2021 році, у полі **4.1.1** слід вказати «2014–2021», у полі **4.1.2** – обрати «спадаюча», у полі **4.1.3(с)** – ввести «-100», а в полі 4.3 «Додаткова інформація» додати примітку, що вказує початкову чисельність популяції (наприклад: «Вид зменшився з 10 гніздуючих пар у 2014 році до зникнення як гніздуючий вид у 2021 році»).

Хоча величини тенденцій не є обов'язковими для тенденцій, класифікованих як «стабільна» або «коливальна»¹³, їх також можна вказувати в полі 4.1.3. Будь-яка додаткова пояснювальна чи допоміжна інформація – наприклад, довірчі інтервали для «стабільних» тенденцій або деталі коливань – може бути наведена у полі **4.3 «Додаткова інформація»**.

4.1.4 Короткострокова тенденція – Використаний метод

Використайте одну з наведених нижче категорій:

- a)** повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка (наприклад, порівняння двох оцінок чисельності популяції, отриманих у результаті повних переписів, або цілеспрямованого моніторингу популяції з високою статистичною достовірністю);
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних (наприклад, тенденції, розраховані на основі даних, зібраних лише для відносно малого зразка популяції; або за недостатньої вибірки; або екстрапольовані з інших показників);

12 Щоб уникнути проблеми обчислення відсотка від нульового базового рівня.

13 Усі такі тенденції розглядаються як такі, що загалом не демонструють чистої зміни під час оцінки тенденції на рівні ЄС.

- c) головним чином на основі експертної оцінки за наявності дуже обмежених даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

Можна вибрати лише одну категорію; якщо дані були зібрані з різних джерел, слід обрати категорію, що відповідає найважливішому джерелу даних.

Поле «Використаний метод» стосується як напрямку короткострокової тенденції (поле 4.1.2), так і її величини (поле 4.1.3), оскільки ці два поля є частинами єдиної оцінки і мають розглядатися тут разом.

4.1.5 Джерела

Щоб створити необхідний аудиторський слід для даних, зазначених у полях 4.1.1-4.1.4, наведіть відомості про основні джерела або інші інформаційні матеріали, використані для заповнення цих полів. Такими джерелами можуть бути, наприклад, опубліковані наукові статті, неопубліковані дані, що зберігаються в базах даних, веб-сайти або експертні робочі групи. Бажано надати достатньо інформації, щоб будь-хто, хто переглядатиме звіт (або оновлюватиме його через шість чи дванадцять років), зміг зрозуміти походження поданих даних.

4.2 ДОВГОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (З ПРИБЛИЗНО 1980 р.)

4.2.1 Період довгострокової тенденції

Ідеальним періодом для звітування про довгострокову тенденцію є період приблизно з 1980 року (коли Директива 2009/147/ЄС була прийнята/набрала чинності) до приблизно останнього року звітного періоду. Водночас тут допускається певна гнучкість: наприклад, якщо держава-член проводила національні переписи у 1980, 1995, 2015 та 2020 роках, слід звітувати про тенденцію за період 1980-2020 для звітного періоду 2019-2024. Для видів, які колонізували територію після 1980 року, оптимально звітувати про тенденцію, починаючи з року першого гніздування або появи виду, наприклад, якщо вид уперше гніздився у 2000 році, довгостроковий період має починатися з 2000 року. Для новоприбулих видів початковий рік має припадати на останні два звітні періоди (тобто 2013-2024 для звітного періоду 2019-2024; див. також пояснення до поля 4.1.1).

Державам-членам, які не мають даних з національних схем спостереження за популяціями до 2000 року, рекомендується звертатися до інших потенційних джерел інформації про тенденції, таких як обидва видання *Birds in Europe*¹⁴, які наводять діапазонні оцінки національних тенденцій чисельності

14 Tucker, G.M. & Heath, M.F. (1994) *Birds in Europe: their conservation status*. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 3), Cambridge, UK.
BirdLife International (2004) *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12), Cambridge, UK.

популяцій (разом із відповідними джерелами) для більшості видів за періоди 1970-1990 та 1990-2000.

4.2.2 Напрямок довгострокової тенденції

Дивись поле **4.1.2 «Напрямок короткострокової тенденції»** вище.

Якщо визначення напрямку тенденції базується на менш обґрунтованих даних (або експертній оцінці), слід використовувати визначений пороговий показник (загальна зміна на 20 % за період довгострокової тенденції), щоб розрізнити «стабільну» тенденцію від «зростаючої» або «спадаючої» (для короткострокової тенденції у полі **4.1.2** використовується поріг у 10 %).

Додаткові роз'яснення щодо тенденцій популяції наведено в технічних керівних принципах із понять і визначень.

4.2.3 Величина довгострокової тенденції

Див. поле **4.1.3** щодо величини короткострокової тенденції вище.

4.2.4 Довгострокова тенденція – Використаний метод

Див. поле **4.1.4** щодо короткострокової тенденції – Використаний метод (зазначено вище).

4.2.5 Джерела

Див. поле **4.1.5** вище.

4.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Цей розділ можна використати для надання додаткової інформації у довільній формі, що стосується даних, поданих для оцінки тенденцій популяції в розділах **4.1** і **4.2** (див. пояснення до попередніх полів для можливих прикладів).

5 КАРТА ПОШИРЕННЯ ГНІЗДУВАННЯ ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ

Національні атласи гніздових птахів уже існують у більшості держав-членів ЄС, а новий Європейський атлас гніздування птахів ([EBBA2](#)) був опублікований у 2020 році. На відміну від цього, лише кілька країн опублікували національні атласи зимівлі птахів, до того ж багато видів птахів значно мобільніші взимку. Тому дані про поширення взимку не вимагаються.

5.1 ЧУТЛИВІ ВИДИ

Деякі види є особливо вразливими до переслідування, незаконного вбивства або вилучення, а тому можуть зазнавати справді підвищених ризиків для їх збереження або управління, якщо детальна інформація про їхнє поширення буде оприлюднена. У незначній кількості випадків держава-член може вважати, що вид опиняється під загрозою у разі оприлюднення інформації про його

поширення у стандартному форматі сітки 10×10 км (див. розділ 5.3). Якщо інформація про поширення, подана відповідно до специфікацій у полі 5.3, вважається «чутливою», про це можна зазначити, вказавши «Так» у цьому полі.

Якщо вид позначено як «чутливий», Комісія та Європейське агентство з охорони довкілля не розголошуватимуть інформацію про його поширення (наприклад, шляхом розміщення цієї інформації в публічній базі даних або на сайті в Інтернеті).

5.2 РІК АБО ПЕРІОД

Вкажіть рік (наприклад, 2021) або період (наприклад, 2019-2023), коли востаннє було визначено територію гніздування. У багатьох звітах буде вказано саме періоди, оскільки поширення більшості видів зазвичай наносять на карту у межах національних атласних проєктів, які зазвичай охоплюють кілька років польових робіт. Зазначений рік або період повинен охоплювати фактичний проміжок часу, протягом якого було зібрано дані.

Якщо відомості з нещодавніх атласів відсутні, державам-членам рекомендується надати більш актуальні дані, повторно наносячи на карту національне поширення з використанням інших джерел, таких як результати щорічних програм моніторингу, дані з Інтернету, а також національні або регіональні обстеження. У таких випадках карта поширення створюється на основі даних з попереднього звітного періоду або за допомогою старіших карт поширення, оновлених результатами регулярного моніторингу або з використанням онлайн-систем збору даних. Вказаний рік або період має відповідати часовому охопленню наданої карти поширення.

5.3 КАРТА ПОШИРЕННЯ У ПЕРІОД ГНІЗДУВАННЯ

Подайте карту поширення разом із відповідними метаданими (проєкцією, системою координат, масштаб). Стандартом є сітка ETRS89 розміром 10×10 км у проєкції¹⁵ LAEA (EPSG:3035). Набір даних щодо поширення має складатися з 10-кілометрових сіткових клітинок, у яких зафіксовано або ймовірно гніздування (див. нижче керівні принципи щодо картування поширення виду); використання атрибутивних даних для позначення наявності чи відсутності виду в сітковому квадраті не допускається. Період, протягом якого було зібрано дані про поширення, слід зазначити в метаданих відповідно до вимог керівних принципів¹⁶ INSPIRE. Технічні специфікації для карт поширення наведено на Довідковому веб-порталі.

15 Європейська наземна референтна система 1989 року ([European Terrestrial Reference System 1989](#)); азимутальна рівнокутна проєкція Ламберта з такими параметрами: широта початку 52° пн.ш., довгота початку 10° сх.д., умовне зміщення на північ 3210000,0 м, умовне зміщення на схід 4321000,0 м (на основі EPSG 3035). Початок координатної сітки обчислюється від 0 м пн.ш., 0 м сх.д. цієї проєкції.

16 Для періоду 2019–2024 додаткову інформацію щодо узгодження з INSPIRE буде надано в відповідному керівному посібнику з надання просторових даних

Держави-члени або невеликі території, такі як Канарські острови, Мадейра чи Азорські острови, можуть використовувати карти з сіткою 1×1 км. Ці дані будуть агреговані до масштабу 10×10 км для візуалізації на загальноєвропейському рівні.

Сітки для окремих держав-членів доступні для завантаження з Довідкового порталу.

На карті слід відображати факт гніздування (тобто наявність або відсутність) виду в кожному сітковому квадраті. Як правило, слід включати лише ті квадрати сітки, де гніздування є «підтвердженим», «ймовірним» або «можливим»; визначення категорій і кодів гніздування наведено в Таблиці 2 у розділі «[Методологія](#)» нового Європейського атласу гніздування птахів. Однак у випадках, коли охоплення обстеженнями та доступність даних є низькими, також можуть бути включені квадрати, у яких, імовірно, присутні гніздові популяції (особливо звичайних видів), на основі експертної оцінки або моделювання. У таких випадках додаткову інформацію щодо надійності даних можна подати в полі **5.8 «Додаткова інформація»**.

5.4 РОЗМІР ПЛОЩІ ПОШИРЕННЯ У ПЕРІОД ГНІЗДУВАННЯ

Вкажіть загальну площу поточного поширення на території держави-члена в км². У більшості випадків це буде кількість зайнятих сіткових клітин 10×10 км, помножена на 100. Площа поширення повинна визначатися на основі сітки (10×10 км або 1×1 км), яка повністю або частково розташована в межах держави-члена (тобто квадрати, які перетинаються з державним кордоном, мають враховуватися повністю).

Для локалізованих видів можна подавати площу поширення з використанням більш детального масштабу; наприклад, для виду, обмеженого одним місцем, площа поширення – це площа локалітету, у якому він трапляється, що може становити кілька гектарів.

5.5 ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Це поле використовується для пояснення методології, за якою було обчислено площу поширення гніздування у полі **5.4**. Виберіть одну з наведених нижче категорій:

- a)** повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c)** головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

Якщо дані були зібрані з різних джерел, слід обрати категорію, яка відповідає найважливішому джерелу даних.

Метод «(d) Недостатньо даних або дані відсутні» слід зазначати у полі «Використаний метод», якщо карта поширення, на основі якої обчислено площу поширення (створена шляхом суцільного картування, моделювання або екстраполяції, або, у виняткових випадках, експертної оцінки), охоплює менш ніж 75 % передбачуваного фактичного поширення виду, і жодні інші дані не були використані для заповнення цього розриву під час оцінки площі поширення (тобто отримана карта є неповною щодо передбачуваного ареалу виду, тому площа поширення є заниженою).

5.6 ДОДАТКОВІ КАРТИ (необов'язково)

Це поле призначене для випадків, коли держава-член бажає подати додаткову карту, відмінну від стандартної карти, що подається у полі 5.3. Зверніть увагу, що це необов'язкове поле і не замінює необхідності надання карти у полі 5.3.

У цьому полі можна подавати карти з роздільністю, відмінною від 10×10 км, або з використанням сіток, відмінних від сітки ETRS89 LAEA (EPSG:3035).

5.7 ДЖЕРЕЛА

Щоб забезпечити необхідний аудит даних, поданих у полях 5.1-5.6 вище, вкажіть деталі ключових джерел або інших інформаційних матеріалів, використаних для заповнення цих полів. Такими джерелами можуть бути, наприклад, опубліковані наукові статті, неопубліковані дані з баз даних, веб-сайти або експертні робочі групи.

Бажано надати достатньо інформації, щоб будь-хто, хто переглядатиме звіт (або оновлюватиме його через шість чи дванадцять років), міг зрозуміти походження поданих даних.

5.8 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Цей розділ можна використати для подання додаткової текстової інформації (не більше 500 символів), що стосується даних, наведених для оцінки поширення гніздування у полях 5.1-5.7.

6 ТЕНДЕНЦІЯ ПОШИРЕННЯ ГНІЗДУВАННЯ

6.1 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (ОСТАННІ 12 РОКІВ)

Поля 6.1.1-6.1.5 використовуються для подання інформації про короткострокові тенденції поширення гніздування на основі 12-річного періоду. Щодо короткострокової тенденції загалом: якщо дані відсутні або невідомі, заохочується використання експертної оцінки чи інших джерел даних – наприклад,

якщо новіші дослідження, присвячені певному виду, дають уявлення про нещодавні зміни, або у випадку дуже рідкісних/локалізованих видів, що гніздуються, про колишні/наявні місця гніздування може дати змогу здійснити просте порівняння (наприклад: у 2013 році гніздування було відомим у трьох точках і у 2024 році все ще відбувається в тих самих трьох точках – отже, короткострокова тенденція поширення є по суті стабільною). У таких випадках напрямок тенденції може бути оцінений на основі цієї інформації разом з експертною оцінкою.

6.1.1 Період короткострокової тенденції

Період для оцінки короткострокових тенденцій становить 12 років (два звітні цикли). Для звітів за 2019-2024 роки це означає період 2013-2024 або період, максимально наближений до цього. Дозволяється певна гнучкість, тому хоча ідеальним є подання тенденцій саме за 2013-2024 роки, приймаються також інші періоди аналогічної тривалості (наприклад, 2009-2023), якщо найкращі наявні дані стосуються обстежень у ці роки. Для новоприбулих видів бажано вказувати тенденцію, починаючи з року, коли вид уперше почав гніздитися; наприклад, якщо вид вперше зафіксовано як такий, що гніздиться у 2018 році, тоді період короткострокової тенденції для звітного періоду 2019-2024 становитиме 2018-2024. У цьому полі слід вказати використаний період.

6.1.2 Напрямок короткострокової тенденції

Вкажіть, якою була тенденція поширення за період, зазначений у полі **6.1.1** (можна обрати лише одну опцію):

- a)** стабільна;
- b)** коливальна;
- c)** зростаюча;
- d)** спадаюча;
- e)** невизначена;
- f)** невідома.

Див. текст до поля **4.1.2 «Напрямок короткострокової тенденції»** для додаткових рекомендацій щодо тлумачення та використання цих категорій напряму тенденції. Категорія «коливальна» ймовірно буде застосовуватися до меншої кількості тенденцій поширення порівняно з тенденціями популяції, але все ж може бути доречною, наприклад, у випадках, коли на національне поширення виду (що регулярно трапляється) значно впливають сезонні умови в інших регіонах (наприклад, висихання улюблених водно-болотних угідь на півдні).

6.1.3 Величина короткострокової тенденції

Якщо в полі **6.1.2** зазначено «зростаюча», «спадаюча» або «невизначена» тенденція, введіть загальну відсоткову зміну розміру території поширення за період, вказаний у полі **6.1.1**.

Оберіть один із наступних варіантів:

- a) Мінімальне значення
 - b) Максимальне значення
 - c) Найкраще одиничне значення
- Якщо можливо лише вказати інтервал (наприклад, 2-30 %), то ці два значення слід подати у полях «(a) Мінімальне» та «(b) Максимальне».
 - Якщо доступне точне значення (наприклад, 27 %), його слід вказати у полі «(c) Найкраще одиничне значення».
 - Якщо є середнє або «найімовірніше» значення тенденції разом з 95% довірчими інтервалами, усі три значення можна вказати відповідно у полях (c), (a) та (b).
 - Якщо відоме лише мінімальне (або максимальне) значення (наприклад, на основі експертної оцінки), його слід ввести в поле «Найкраще одиничне значення», а не у поля «(a) Мінімальне» або «(b) Максимальне». Для всіх негативних значень величини зміни тенденції слід подавати від'ємні числа (тобто з мінусом «-»), навіть якщо напрям уже позначено як «спадаючий». Проте для позитивних тенденцій знак «+» вводити необов'язково (наприклад, значення «15» буде розумітися як +15 %). Зауважте, що у випадку негативних тенденцій поля «Мінімальне» та «Максимальне» відносяться саме до математичних мінімуму та максимуму, а не мінімального та максимального зменшення.

За наявності, величина тенденції також може бути вказана для «стабільної» або «коливальної» тенденції.

Для отримання рекомендацій щодо специфічних випадків видів, які або колонізували територію, або зникли на національному рівні протягом періоду тенденції, див. відповідний текст у полі **4.1.3 «Короткострокова тенденція – Величина»** для популяції.

6.1.4 Короткострокова тенденція – Використаний метод

Це поле використовується для уточнення методології, що застосовувалася для розрахунку величини короткострокової тенденції. Необхідно обрати одну з наведених нижче категорій:

- a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка (наприклад, порівняння двох карт поширення, складених на основі точних даних

про поширення, або цілеспрямований моніторинг поширення виду з високою статистичною достовірністю);

- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженого обсягу даних (наприклад, тенденції, отримані з даних про виявлення, зібраних для інших цілей, або з даних, зібраних лише з частини географічного ареалу оселища, або тенденції, що ґрунтуються на вимірюванні інших показників поширення оселища, таких як зміни землекористування);
- c)** головним чином на основі експертної оцінки з використанням дуже обмежених даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

6.1.5 Джерела

Щоб забезпечити необхідний аудит даних, поданих у полях **6.1.1-6.1.4** вище, вкажіть деталі ключових джерел або інших інформаційних матеріалів, використаних для заповнення цих полів. Такі джерела можуть включати, наприклад, опубліковані наукові статті, неопубліковані дані з баз даних, веб-сайти та експертні робочі групи.

Бажано надати достатньо інформації, щоб будь-хто, хто переглядатиме звіт (або оновлюватиме його через шість чи дванадцять років), міг зрозуміти походження поданих даних.

6.2 ДОВГОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (З ПРИБЛИЗНО 1980 р.)

6.2.1 Період довгострокової тенденції

Ідеальним періодом для звітування про довгострокові тенденції є приблизно від 1980 року (коли Пташина директива була прийнята/набрала чинності) до приблизно останнього року звітного періоду. Проте тут передбачено певну гнучкість: наприклад, якщо держава-член проводила національні атласні обстеження у 1980, 1995, 2015 та 2020 роках, слід звітувати про тенденцію за період 1980-2020 у межах звітного періоду 2019-2024.

Для видів, які колонізували територію після 1980 року, початковою датою має бути рік першого гніздування; наприклад, якщо вид уперше зафіксований як гніздовий у 2000 році, то довгостроковий період для оцінки тенденції становитиме 2000-2024. Для новоприбулих видів початкова дата припадає на останні два звітні періоди (тобто 2013-2024 для звітного періоду 2019-2024; див. також текст до поля **6.1.1**).

Держави-члени, яким бракує даних про тенденцію поширення до 2000 року, можуть звернутися до першого Атласу¹⁷ EBCC або до публікації Birds

17 Hagemeyer, E.J.M. & Blair, M., eds. (1997) *The EBCC Atlas of European Breeding Birds: their distribution and abundance*. T & A D Poyser, London.

in Europe¹⁸, де наведено інтервальні оцінки національних тенденцій ареалів видів за період 1970-1990.

6.2.2 Напрямок довгострокової тенденції

Див. поле **6.1.2 «Напрямок короткострокової тенденції»** вище.

6.2.3 Величина довгострокової тенденції

Див. поле **6.1.3 «Величина короткострокової тенденції»**.

6.2.4 Довгострокова тенденція – Використаний метод

Див. поле **6.1.4 «Короткострокова тенденція – Використаний метод»**

6.2.5 Джерела

Див. поле **6.1.5**.

6.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Цей розділ можна використати для надання додаткової текстової інформації (не більше 500 символів), що стосується даних, поданих для оцінки тенденції поширення гніздування в розділах **6.1** і **6.2**. Наприклад, держава-член може бажати повідомити про географічні зміщення у поширенні (у коротко- або довгостроковій перспективі) або про фрагментацію поширення, навіть якщо зміни загальної площі поширення не зафіксовано.

7 ОСНОВНІ ВПЛИВИ І ЗАГРОЗИ

Цей розділ призначений для збору інформації про основні чинники, що спричиняють скорочення чисельності окремих видів, пригнічують їх популяції або обмежують ареали. Його слід заповнювати для всіх наявних регулярно (як зазначено в контрольному списку птахів за статтею 12) видів з таких груп:

- види Додатка I Директиви 2009/147/ЄС;
- види Додатка II Директиви 2009/147/ЄС у періоди розмноження та зимівлі;
- будь-які інші мігруючі види, що є підставою для визначення Спеціальних Захищених територій (SPA) на національному рівні.

Державам-членам рекомендовано надавати цю інформацію також для інших видів, щодо яких доступні відповідні дані.

Детальнішу інформацію щодо сезонного звітування (для періодів розмноження, зимівлі або прольоту) про види Додатка I Директиви 2009/147/ЄС, а також інші види, що є підставою для визначення Спеціальних Захищених

18 Tucker, G.M. & Heath, M.F. (1994) *Birds in Europe: their conservation status*. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 3), Cambridge, UK.

Територій (SPAs), можна знайти в Таблиці 2. Розділи формату звіту про види, які слід заповнювати для періодів гніздування, зимівлі та прольоту для різних категорій птахів.

Чинники впливу мали місце протягом поточного звітнього періоду і впливають на довгострокову життєздатність виду або його оселищ; загрози – це майбутні/передбачувані впливи (в межах наступних двох звітних періодів), які ймовірно вплинуть на довгострокову життєздатність виду та/або його оселищ (див. Таблицю 3). Загрози не звітуються окремо: вважається, що вплив, щодо якого зазначено час як «триває та ймовірно триватиме в майбутньому», є водночас і впливом, і загрозою, а той, що має час «лише в майбутньому», є лише загрозою. Загрози мають відображати ті чинники, які обґрунтовано вважаються ймовірними (наприклад, на основі вже зафіксованих впливів або передбачуваних проєктів розвитку). Визначення понять «впливи» і «загрози» наведено в Таблиці 3 нижче.

Таблиця 3: Визначення тиску та загрози (у контексті звітування за статтею 12)

	Період дії/визначення	Часовий проміжок
Вплив	Діє зараз і/або протягом (будь-якої частини або всього) поточного звітнього періоду.	Поточний шестирічний звітний період.
Загроза	Фактори, очікувані в майбутньому після поточного звітнього періоду.	Наступні два звітні періоди, тобто протягом 12 років після завершення поточного звітнього періоду.

7.1 ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВІВ

Надайте перелік впливів: вкажіть не більше 20 впливів. Список доступний на Довідковому веб-порталі.

Для кожного таксона птахів:

- a)** оберіть зі списку впливів не більше 20 позицій, використовуючи код на другому рівні ієрархічного списку (*список впливів доступний на Довідковому порталі*);
- b)** для кожного впливу вкажіть часовий період, протягом якого він діє.

Часовий період	
В минулому, але наразі призупинено через заходи	Для звітування про впливи, які були припинені на певному етапі поточного звітнього періоду. Якщо цей варіант обрано, заповнювати поля про масштаб і вплив не потрібно.

Часовий період	
Триває	Для звітування про впливи, які тривають протягом звітного періоду, тобто немає свідчень про їх призупинення через заходи.
Триває і ймовірний у майбутньому	Для звітування як про впливи, так і про загрози. Якщо обрано цей варіант, не потрібно заповнювати поля щодо масштабу та впливу для частини запису, що стосується загрози, а лише для частини, що стосується впливу.
Лише у майбутньому	Для звітування про загрози. Якщо обрано цей варіант, не потрібно заповнювати поля щодо масштабу та впливу.

- с)** зазначте для кожного впливу частку популяції, на яку він впливає (охоплення) – «вся популяція >90%», «більшість 50-90%» або – «меншість <50%».

Масштаб (частка популяції, яка зазнає вплив)*

*заповнюється лише для впливів з часовою характеристикою «триває» та «триває й імовірно триватиме в майбутньому». Хоча останній варіант включає також загрози, поля «охоплення» та «інтенсивність» стосуються лише впливів.

В цілому (>90%)	Більше 90 % популяції, зазначеної в межах відповідної держави-члена, зазнає впливу
Більшість 50-90%	Від 50 до 90 % популяції, зазначеної в межах відповідної держави-члена, зазнає впливу
Меншість <50%	Менше 50 % популяції, зазначеної в межах відповідної держави-члена, зазнає впливу

- d)** зазначте ступінь впливу на популяцію або оселище виду – «сильний вплив», «середній вплив» або «низький вплив». Вплив вказує на те, наскільки чинники тиску сприяють скороченню популяції або деградації оселища виду.

Вплив (на популяцію або оселище виду)*

*заповнюється тільки для термінів «триває» та «триває і, ймовірно, триватиме в майбутньому». Хоча останній термін також включає загрози, «масштаб» та «вплив» стосуватимуться тільки чинників тиску

Високий вплив	Зазначений вплив є надзвичайно важливим чинником, що сприяє скороченню популяції або деградації оселища виду. Це істотний прямий або безпосередній вплив на популяцію.
Середній вплив	Зазначений вплив сприяє скороченню популяції або деградації оселища виду, проте не є ні сильним, ні слабким. Він має помірний прямий/безпосередній або опосередкований вплив на популяцію.
Низький вплив	Зазначений вплив сприяє скороченню популяції або деградації оселища виду, хоча й не є основним чинником, а діє у поєднанні з іншими впливами та/або чинниками.

- e)** зазначте місце, де вплив проявляється передусім. Слід обрати лише один варіант.

Місце впливу*

* оберіть варіант, що відповідає місцю, де вплив виявляється переважно

Всередині держави-члена	Слід обирати для впливів, що діють у межах держави-члена або як у межах, так і за межами держави-члена, але мають приблизно однаковий вплив на національну популяцію птахів
В інших частинах ЄС	Якщо вплив головним чином проявляється в інших частинах ЄС (але може також діяти в межах держави-члена)
За межами ЄС	Коли відомо, що вплив головним чином проявляється за межами держав-членів ЄС
Як у межах, так і за межами ЄС	Коли вплив має місце як у межах, так і за межами держав-членів ЄС
Невідомо	Місце, де проявляється вплив, невідоме

Загальний вплив чинників тиску, що відображається через поля «часовий період», «охоплення» та «інтенсивність», має відображати ступінь впливу на тенденції виду.

Якщо серед впливів обрано інвазійні чужорідні види, що становлять предмет занепокоєння для Союзу (IAS, що становлять інтерес для Союзу), обов'язково потрібно вказати назви таких видів у пункті (f). Для цього буде доступний випадючий список. Перелік таких IAS наведено на Довідковому веб-порталі статті 12.

Якщо вплив стосується інших інвазійних чужорідних видів (тобто не тих, що становлять інтерес для Союзу), зазначення їхніх назв у пункті (g) є необов'язковим. У такому випадку оберіть види з бази даних EASIN (див. Довідковий веб-портал статті 12). В обох випадках можна обрати більше одного виду.

Якщо держава-член бажає надати більш точну інформацію щодо характеру певного впливу, її можна викласти в полі **7.4 «Додаткова інформація»**.

Докладніші роз'яснення щодо звітування про впливи/загрози наведено в керівних принципах і примітках до переліку впливів і загроз, доступного на Довідковому веб-порталі.

7.2 ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД (необов'язково)

Необов'язкове поле «Використаний метод» призначене для надання загальної інформації щодо звітування про впливи й не вимагається для окремих впливів. Якщо для певного впливу використовувався окремий метод, цю інформацію можна зазначити в полі **7.4 «Додаткова інформація»**.

Оберіть одну з таких категорій:

- a)** повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;

- c)** головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

Можна обрати лише одну категорію; якщо дані зібрано з різних джерел, оберіть категорію, що відповідає найважливішому джерелу даних.

7.3 ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ (необов'язково)

Для забезпечення належної прозорості даних, поданих у полі **7.1**, держава-члени можуть навести відомості про ключові джерела або інші джерела, що підтверджують вказані впливи. Такими джерелами можуть бути, наприклад, опубліковані наукові статті, неопубліковані дані з баз даних, веб-сайти або робочі групи експертів. Якщо в полі **7.2** було зазначено експертну оцінку, її можна детальніше обґрунтувати в цьому полі. Бажано надавати достатньо інформації, щоб будь-хто, хто переглядатиме звіт (або оновлюватиме його через шість чи дванадцять років), міг зрозуміти походження поданих даних.

7.4 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Якщо держава-член бажає надати додаткову інформацію щодо певних впливів (наприклад, оцінки щорічної смертності, спричиненої певним впливом, зокрема незаконним вбивством), або щодо використаної методології, це можна зробити в цьому полі.

8 ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Державам-членам пропонується описати найважливіші заходи збереження, вжиті щодо видів, для яких запитується ця інформація (див.

Таблицю 2: Розділи формату звіту про види, які слід заповнювати для сезону гніздування, зимівлі та прольоту для різних категорій видів птахів). Також заохочується надання цієї інформації й для інших видів, якщо така інформація наявна.

8.1 СТАН ЗАХОДІВ

Оберіть, чи потрібні заходи чи ні. Якщо відповідь – «Так, заходи потрібні», тоді оберіть одну з наступних опцій (тільки одну):

- a)** заходи визначені, але ще не впроваджені;
- b)** заходи потрібні, але їх не можна визначити;
- c)** частина визначених заходів вже впроваджена;
- d)** більшість/всі визначені заходи вже впроваджені.

8.2 ОБСЯГ ВЖИТИХ ЗАХОДІВ

Якщо частина визначених заходів була впроваджена (пункт **8.1(c)**) або більшість/усі визначені заходи були впроваджені (пункт **8.1(d)**), вкажіть обсяг цих заходів, тобто частку популяції, на яку вони впливають.

- a) <50%;
- b) 50-90%;
- c) >90%.

Оцінка має бути зроблена загальним чином.

8.3 ОСНОВНА ЦІЛЬ ВЖИТИХ ЗАХОДІВ

A. Вкажіть основні цілі вжитих заходів. Цю частину слід заповнювати лише у разі, якщо заходи збереження були вжиті (пункти **8.1(c)** «Частина визначених заходів була впроваджена» або **8.1(d)** «Більшість/усі визначені заходи були впроваджені» позначені як «Так»). Можна вказати декілька цілей:

- a) підтримувати наявне поширення, чисельність та/або оселище виду;
- b) розширити наявне поширення виду;
- c) збільшити чисельність популяції та/або покращити її динаміку (підвищити успішність розмноження, зменшити смертність, покращити вікову/статеву структуру);
- d) відновити оселище виду.

B. Для визначення основної мети вжитих заходів вкажіть, чи ці заходи мають на меті (можна обрати лише один варіант):

- підтримувати наявний стан;
- розширити ареал;
- збільшити або покращити популяцію;
- відновити оселище.

Метою цього поля є не опис результатів заходів, а визначення запланованої мети впроваджених заходів. Відповідь докладніше розкривається в полі 8.5 нижче.

8.4. МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ

Вкажіть, де здебільшого реалізуються заходи. Цю частину слід заповнювати лише у разі, якщо заходи збереження були здійснені (позначено «ТАК» у полях **8.1(c)** «Частина визначених заходів здійснена» та **8.1(d)** «Більшість/усі визначені заходи здійснені») (можна обрати лише один варіант):

- a) лише всередині Natura 2000;

- b)** як всередині, так і поза межами Natura 2000;
- c)** лише поза межами Natura 2000.

Це поле має на меті визначити, де сконцентрована основна увага заходів збереження. Оберіть опцію (a), якщо всі або більшість заходів обмежені територіями Natura 2000, опцію (b) – якщо інвестиції у заходи пропорційно розподілені всередині Natura 2000 і поза нею, та опцію (c) – якщо усі або більшість заходів здійснюються поза межами Natura 2000.

8.5 ВІДПОВІДЬ НА ЗАХОДИ

Надайте оцінку, коли вжиті заходи почнуть або очікується, що почнуть нейтралізувати вплив та давати позитивні результати (відповідно до основної мети заходів, зазначеної в полі **8.2**). Оберіть одну з опцій:

- a)** короткостроковий ефект (протягом поточного періоду звітування, 2019-2024);
- b)** середньостроковий ефект (протягом наступних двох періодів звітування, 2025-2036);
- c)** довгостроковий ефект (після 2036 року).

8.6 ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ЗАХОДІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Зазначте максимум 20 заходів збереження, використовуючи коди, надані на Довідковому веб-порталі.

Детальніші рекомендації щодо використання заходів збереження наведені у Керівних принципах та у примітках до переліку заходів збереження, доступних на Довідковому веб-порталі.

8.7 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Тут можна надати додаткову інформацію для кращого розуміння наданих даних про заходи збереження.

9 ОХОПЛЕННЯ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНИМИ ЗАХИЩЕНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ (SPAs))

Цей розділ призначений для збору інформації щодо охоплення окремих видів мережею Natura 2000 (Спеціальні Захищені території – SPA). Відповідно до статті 4 Оселищної Директиви, держави-члени зобов'язані визначити найбільш придатні території для певних видів як SPA. З метою оцінки рівня охоплення кожного відповідного виду мережею Спеціальних Захищених Територій (SPAs) на рівні ЄС, державам-членам пропонується повідомляти чисельність (та короткострокову тенденцію) популяції, що трапляється в межах їхньої національної мережі SPA.

Цей розділ слід заповнювати лише для видів Додатка I Оселищної Директиви 2009/147/ЄС та інших мігруючих видів, які слугують підставою для визначення SPA на національному рівні, як зазначено у контрольному списку видів на Довідковому веб-порталі.

Додаткову інформацію щодо сезонного звітування (сезон гніздування, зимівлі або прольоту) для видів Додатка I Директиви 2009/147/ЄС та інших видів, що є підставою для визначення Спеціальних Захищених Територій (SPAs), наведено в Таблиці 2: Розділи формату звіту про види, які слід заповнювати для сезону розмноження, зимівлі та прольоту для різних категорій видів птахів.

Див. базову інформацію в технічних рекомендаціях щодо понять і визначень.

9.1 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ (SPAs))

Наведіть оцінку загальної чисельності популяції, яка перебуває в межах усієї національної мережі Спеціальних Захищених Територій (SPAs) у той самий рік або за той самий період, що й звіт у полі **3.1**.

Див. текст до поля **3.2 «Чисельність популяції»** для детальної інформації щодо заповнення полів (a), (b), (c) та/або (d).

Щоб уникнути завищених оцінок, держави-члени можуть за потреби скоригувати загальну чисельність популяції в межах мережі Natura 2000 для деяких мобільних зимуючих видів, враховуючи значні переміщення особин між Спеціальними Захищеними Територіями (SPAs), як це може бути, наприклад, у випадку з різними видами гусей, що зимують у північно-західній Європі.

9.2 ТИП ОЦІНКИ

Оберіть один з наступних варіантів:

- найкраща оцінка – найкраще доступне одне значення (включаючи випадки, коли доступне лише максимальне значення чисельності популяції) або інтервал, отриманий, наприклад, з перепису популяції, зведення даних із локальних ділянок, змодельованої чисельності популяції на основі щільності та даних про поширення або експертної оцінки, але для якого неможливо обчислити 95 % довірчий інтервал. Джерело такої найкращої оцінки (моніторинг, моделювання чи експертне оцінювання) слід зазначити у полі **9.3**;
- середнє за кілька років – середнє значення або інтервал, якщо чисельність популяції оцінювалася кілька разів протягом звітного періоду;
- 95 % довірчий інтервал – оцінки, отримані з вибіркового обстеження або за допомогою моделі, для яких можна було розрахувати 95 % довірчі межі (як зазначено в полях **9.1(b)** та **9.1(c)**);

- мінімум – у випадках, коли даних недостатньо навіть для приблизної оцінки з межами, але відомо, що чисельність популяції перевищує певне значення, або коли інтервал оцінено на основі вибіркового обстеження чи проекту моніторингу, який, ймовірно, занижує фактичну чисельність популяції.

Дотримуйтеся тих самих вказівок, що й для поля **3.3 «Тип оцінки»** щодо чисельності популяції.

9.3 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один із наведених варіантів (аналогічно до поля **3.4 «Використаний метод»**):

- a)** повне обстеження або статистично надійна оцінка;
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c)** головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

Дотримуйтеся тих самих вказівок, що й для поля **3.4 «Використаний метод»** щодо чисельності популяції.

9.4 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – НАПРЯМ

Як і в полі **4.1.2 «Напрямок короткострокової тенденції»**, вкажіть, якою була тенденція чисельності популяції в мережі Спеціальної Захищеної території (SPA) протягом періоду короткострокової тенденції (як зазначено в полі **4.1.1**) (можна обрати лише один варіант):

- a)** стабільна;
- b)** коливальна;
- c)** зростаюча;
- d)** спадаюча;
- e)** невизначена;
- f)** невідома.

Див. текст до поля **4.1.2 «Напрямок короткострокової тенденції»** для додаткових рекомендацій щодо тлумачення та застосування цих категорій тенденцій.

9.5 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один із наведених варіантів, який найкраще описує метод оцінки на пряму короткострокової тенденції (згідно з полем **4.1.4 «Короткострокова тенденція — Використаний метод»**):

- a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

Можна вибрати лише одну категорію; якщо дані зібрано з різних джерел, слід обрати категорію, що відповідає найважливішому джерелу даних.

Дотримуйтеся тих самих вказівок, що й для поля **4.1.4 «Короткострокова тенденція – Використаний метод»**.

9.6 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Цей розділ можна використовувати для надання додаткової інформації у довільній формі (до 500 символів), що стосується даних, поданих у полях **9.1-9.5**.

Інформація, наведена нижче для розділу 10 «Прогрес у роботі, пов'язаній із міжнародними Планами дій для видів (SAP), Планами управління (MP) та Короткими описами заходів управління (BMS)» та розділу **11 «Інформація, що стосується видів Додатка II»**, має бути надана для кожного таксона за всіма відповідними сезонами.

10 ПРОГРЕС У РОБОТІ, ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ ПЛАНАМИ ДІЙ ДЛЯ ВИДІВ (SAPs), ПЛАНАМИ УПРАВЛІННЯ (MPs) ТА КОРОТКИМИ ОПИСАМИ ЗАХОДІВ УПРАВЛІННЯ (BMSs)

Цей розділ призначений для збору інформації про роботу держав-членів щодо деяких із найзагрозливіших птахів ЄС, для яких розроблено міжнародні (або багатосторонні¹⁹) Плани дій для видів (SAP) або Короткі описи заходів управління (BMS), а також щодо комплексу мисливських видів, які вважаються такими, що перебувають у незадовільному стані в межах ЄС, і для яких підготовлено Плани управління (MP)²⁰. Звітність також охоплює роботу,

19 У деяких випадках План дій із збереження виду (SAP) / Короткий опис управлінських заходів (BMS) стосується виду або підвиду, ендемічного для однієї країни.

20 http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/index_en.htm для Планів дій із збереження виду та Коротких описів заходів управління, та http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/hunting/managt_plans_en.htm для Менеджмент планів.

проведену в рамках планів, прийнятих іншими міжнародними організаціями, учасником яких є ЄС, такими як [Бернська конвенція](#), [Афроевразійська угода про водоплавних птахів \(AEWA\)](#) та [Конвенція про мігруючі види \(CMS\)](#).

З 1990-х років значні ресурси ЄС були спрямовані на збереження багатьох із цих видів (наприклад, через проекти LIFE), тому державам-членам пропонується узагальнити виконану на національному рівні роботу з імплементації цих планів та покращення стану відповідних видів. Перелік відповідних таксонів із зазначенням типу плану доступний на Довідковому веб-порталі. Цей розділ заповнюється на рівні видів або підвидів.

10.1 ТИП МІЖНАРОДНОГО ПЛАНУ

Зазначте тип міжнародного Плану дій для виду (SAP), Плану управління (MP) або Короткого опису заходів управління (BMS), відповідно до переліку таксонів з міжнародними/багатосторонніми планами, який доступний на Довідковому веб-порталі.

10.2 ЧИ БУЛО УХВАЛЕНО НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАН, ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ МІЖНАРОДНИМ ПЛАНОМ ДІЙ ДЛЯ ВИДУ (SAP) / ПЛАНОМ УПРАВЛІННЯ (MP) / КОРОТКИМ ОПИСОМ ЗАХОДІВ УПРАВЛІННЯ (BMS))?

Оберіть «Так» або «Ні». Якщо обрано «Так», будь ласка, надайте веб-посилання (та/або бібліографічне посилання) на національний план у полі **10.5 «Джерела додаткової інформації»** нижче. Поля **10.3** та **10.4** мають бути заповнені незалежно від того, що обрано в цьому полі.

10.3 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАНІВ ДІЙ ЩОДО ВИДІВ (SAP), ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНІ

Це поле використовується для надання інформації про національний стан збереження видів (з точки зору чисельності популяції та ареалу/поширення) у зв'язку з цілями, визначеними в Планах дій щодо видів (SAP) / Коротких описах заходів управління (BMS). Перелік видів, для яких слід заповнити це поле, наведено в переліку таксонів з міжнародними/багатосторонніми планами, який доступний на Довідковому веб-порталі²¹. Більш детальний перелік, що включає цілі, які слід враховувати при оцінці кожного виду, наведено на Довідковому веб-порталі.

Деякі плани містять різні короткострокові та довгострокові цілі. Наприклад, для *Clanga clanga* [= *Aquila clanga*] план дій містить такі цілі, пов'язані з поширенням або чисельністю популяції:

- a)** «у короткостроковій перспективі зупинити скорочення популяції та захистити всі існуючі місця розмноження, ночівлі та зимівлі»;

21 У переліку таксонів з міжнародними або багатосторонніми планами (включаючи BMS) деякі з видів (наприклад, *Falco naumanni*) наразі оцінюються як такі, що не перебувають під глобальною загрозою, проте на момент розробки плану їх вважали під загрозою або такими, що мають проблеми із збереженням, які вимагали координації дій.

- b)** «у довгостроковій перспективі захистити поширення та чисельність європейської популяції великого плямистого орла, відновивши ареал до того, яким він був у 1920 році».

Якщо короткострокову ціль (наприклад, стабілізацію чисельності популяції) досягнуто або спостерігається поступ до її досягнення, слід обрати варіант «(a) спостерігається поступ до досягнення цілей/завдань плану».

Деякі плани передбачають цілі, які прямо не виражені як збільшення/стабілізація чисельності популяції чи поширення, але, наприклад, як зменшення смертності, спричиненої певними впливами, або захист/відновлення окремих ключових територій. Ефективність плану слід оцінювати, беручи до уваги вплив цих заходів на чисельність популяції та поширення. Наприклад, якщо кілька ключових територій для виду було відновлено (короткострокову ціль досягнуто), а довгострокова мета полягає у стабілізації чисельності популяції, але популяція продовжує скорочуватися з незмінною швидкістю, слід обрати варіант «(b) без змін».

Будь ласка, оберіть один із таких варіантів:

- a)** наближення до мети/цілей плану;
- b)** без змін;
- c)** подальше погіршення, віддалення від мети/цілей плану.

10.4 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАНІВ УПРАВЛІННЯ (МР) ДЛЯ МИСЛИВСЬКИХ ВИДІВ У ЗАГРОЗЛИВОМУ СТАНІ

Це поле стосується лише мисливських видів, що перебувають у Незабезпеченому стані. Воно використовується для надання інформації про їхній стан (з огляду на чисельність популяції та ареал/поширення) на національному рівні відповідно до цілей, визначених у Планах управління (МР). Перелік видів із Планами управління (МР), для яких слід заповнювати це поле, наведено у переліку таксонів з міжнародними/багатосторонніми планами, що доступний на Довідковому веб-порталі²². Більш детальний перелік із зазначенням цілей, які слід враховувати під час оцінки для кожного виду, також подано на Довідковому веб-порталі.

Будь ласка, оберіть один із таких варіантів (дотримуючись тих самих рекомендацій, що й для поля **10.3**):

- a)** поліпшення;
- b)** без змін;
- c)** подальше погіршення.

22 Деякі з наведених видів наразі мають стан «Безпечні» в межах ЄС (наприклад, *Netta rufina*), але раніше їх вважали небезпечними на рівні ЄС або в межах географічного масштабу плану (наприклад, для договірних сторін AEWA) чи вони мали проблеми із збереженням, які вимагали координації дій.

10.5 ДЖЕРЕЛА ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У цьому полі від держав-членів вимагається надати посилання на відповідні веб-сайти, веб-посилання та/або бібліографічні посилання на відповідні публікації (наприклад, національний план), контактні дані відповідальних організацій тощо.

11 ІНФОРМАЦІЯ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ВИДІВ ДОДАТКА II (СТАТТЯ 7 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЕС)

Цей розділ має бути заповнений на рівні виду/підвиду.

11.1 ЧИ Є ВИД ОБ'ЄКТОМ ПОЛЮВАННЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ?

Не всі види, зазначені в Додатку II до Директиви 2009/147/ЕС, підлягають полюванню в усіх (відповідних) державах-членах. Укажіть тут, чи дійсно на відповідний вид полюють у вашій країні²³. Якщо відповідь «Так», заповніть поля **11.2-11.4** нижче.

У цьому полі зазначається, чи дійсно вид є об'єктом полювання на практиці. Наприклад, якщо вид не класифіковано як мисливський відповідно до національного або регіонального законодавства (тобто на нього не можна полювати), або якщо існує постійна заборона (навіть для виду, що формально вважається мисливським), слід відповісти «Ні». Додаткову інформацію можна надати в полі **11.4 «Додаткова інформація»**.

11.2 ДОБУТІ ОСОБИНИ

Надайте національну статистику добутих особин (у кількості особин) за кожен рік/мисливський сезон протягом шести років звітного періоду: зазначте одиницю виміру (особини) в полі 11.2(a), далі, за потреби, заповніть поле 11.2(b) (сезон полювання, необов'язкове), а також поле 11.2(c) – із даними за кожен сезон або рік (якщо мисливські сезони не використовуються). Для звітного періоду 2019–2024: сезон 1 – 2018/2019 (починається восени 2018 року і закінчується навесні 2019 року); сезон 6 – 2023/2024. Якщо відоме точне значення, його слід зазначити як у полі «мінімум», так і в полі «максимум». Якщо наявне лише мінімальне або лише максимальне значення – заповнюйте відповідні поля «Мін.» і «Макс.». Також можна обрати варіант «невідомо».

Якщо статистика добутих особин доступна лише для групи видів без надійного поділу за окремими видами, потрібно оцінити пропорції (наприклад, 50-90 % для домінантного виду та 0-5 % для інших) і подати їх як «Мін.» і «Макс.» для кожного виду. У полі **11.4 «Додаткова інформація»** необхідно надати відповідне пояснення (наприклад: «Статистику добутих особин (мін-макс) отримано для групи видів ([вид 1], [вид 2], [вид x]), але, ймовірно, понад 90 % припадає на вид, якого стосується цей звіт»). Метод, зазначений у

23 Або відповідна адміністративна одиниця

полі **11.3 «Використаний метод»**, має відповідати тому, що подані значення є оцінками, і повинен бути «b» або «c» відповідно.

11.3 ДОБУТІ ОСОБИНИ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один із наведених нижче варіантів, який найкраще описує метод, використаний для подання статистики добутих особин:

- a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

11.4 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Надайте веб-посилання або бібліографічні посилання на основні джерела інформації, використані для заповнення полів у **розділі 11**, включно з деталями будь-яких національних звітів або онлайн-баз даних. Тут також можна подати іншу інформацію, пов'язану зі статистикою добування на полюванні, наприклад, відомості про перевірки достовірності та точності даних або про збір додаткових демографічних даних (наприклад, через обстеження крил). Також можуть бути зазначені нещодавні зміни в методах обстеження або засобах звітування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

BirdLife International (2004) *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12), Cambridge, UK.

del Hoyo, J. & Collar, N.J. (2014) *HBW and BirdLife International Illustrated Checklist of the Birds of the World*. Volume 1: Non-passerines. Lynx Edicions, Barcelona.

Hagemeijer, E.J.M. & Blair, M., eds. (1997) *The EBCC Atlas of European Breeding Birds: their distribution and abundance*. T & A D Poyser, London.

Sokos, C. & Birtsas, P. (2014) The last indigenous black-necked pheasant population in Europe. *G@lliformed* 8: 13–22.

Tucker, G.M. & Heath, M.F. (1994) *Birds in Europe: their conservation status*. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 3), Cambridge, UK.

ФОРМАТ ЗВІТУВАННЯ,
ЯКИЙ ЗАЗНАЧЕНИЙ У СТАТТІ 12
ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

(ПТАШИНА ДИРЕКТИВА)

Формат звітування за статтею 12 має дві основні частини:

- **Частина А** – Загальний формат звітування, що надає огляд інформації щодо впровадження та загальних заходів, вжитих відповідно до Директиви 2009/147/ЄС.
- **Частина В** – Формат звітування про стан і тенденції видів птахів, включаючи інформацію про впливи, заходи збереження та охоплення Спеціальними захищеними територіями.

Формат звіту слід заповнювати відповідно до інструкцій, викладених у роз'яснювальних примітках. Додаткові рекомендації можна знайти в онлайн-ресурсі «Довідковий веб-портал статті 12».

ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ФОРМАТУ ЗВІТУВАННЯ ЗА СТАТТЕЮ 12

Частина А – Загальний формат звіту

1. Головні досягнення в рамках Директиви 2009/147/ЄС
2. Загальні джерела інформації про впровадження Директиви 2009/147/ЄС
3. Дослідження та роботи, необхідні як основа для охорони, управління та сталого використання популяцій птахів (стаття 10 Директиви 2009/147/ЄС)
4. Немісцеві види птахів (стаття 11 Директиви 2009/147/ЄС)

Цей розділ необхідно заповнити один раз для всієї території держави-члена.

Частина В – Формат звіту про стан та тенденції видів птахів

1. Інформація про вид
2. Період
3. Чисельність популяції
4. Тенденція популяції
5. Карта поширення гніздування та чисельність
6. Тенденція поширення гніздування
7. Основні впливи і загрози
8. Заходи збереження
9. Охоплення Natura 2000 (Спеціальними захищеними територіями (SPAs))
10. Прогрес у роботі, пов'язаний з міжнародними Планами дій щодо видів (SAP), Планами управління (MP) та Короткими описами заходів управління (BMS)
11. Інформація, що стосується видів Додатка II Директиви 2009/147/ЄС

Цей розділ необхідно заповнити для всіх відповідних видів птахів держави-члена відповідно до рекомендацій, наведених у роз'яснювальних примітках та відповідних контрольних списках на Довідковому веб-порталі статті 12

ЧАСТИНА А
ЗАГАЛЬНИЙ ФОРМАТ ЗВІТУ

Держава-член

Використовуйте код відповідно до списку на Довідковому веб-порталі

1

ГОЛОВНІ ДОСЯГНЕННЯ У РАМКАХ ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС (довільний текст)

- **Головні досягнення**

Коротко опишіть основні досягнення в межах Директиви 2009/147/ЄС за звітний період, із особливим акцентом на мережу Спеціальних захищених територій (SPAs).

- **Приклад успішної історії**

За наявності, коротко опишіть принаймні одну успішну історію. Вона може стосуватися будь-якого виду диких птахів, у якого за звітний період спостерігається реальне покращення, тобто зростаюча короткострокова тенденція популяції (у період гніздування або зимівлі) – незалежно від довгострокової тенденції, або стабільна/коливальна короткострокова тенденція на тлі довгострокового зниження.

Описані покращення мають бути результатом заходів зі збереження, стосуватися поточного звітного періоду, але можуть включати й заходи, розпочаті раніше.

Якщо держава-член бажає додати додаткові документи до передбачених цим форматом, слід згадати про такі документи як Додатки, зазначивши їхні назви файлів наприкінці розділу Довільний текст, та завантажити відповідні файли через механізм звітування ЕЕА разом з основною частиною звіту. За можливості слід надати переклад англійською мовою.

1.1 ТЕКСТ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Максимум 2-3 сторінки.

1.2 ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОЮ (необов'язково)

1.3 НАЗВА, КОД І СЕЗОН ВИДУ/ПІДВИДУ В УСПІШНИХ ІСТОРІЯХ

- a) код і назва виду птахів;
- b) сезон.

2

ЗАГАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

Надайте посилання на інтернет-ресурс(и) національних інформаційних джерел, де можна знайти запитувану інформацію, або поясніть, як отримати доступ до цієї інформації.

2.1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИРЕКТИВУ 2009/147/ЄС

URL/текст.

2.2 ІНФОРМАЦІЯ ПРО МЕРЕЖУ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ (SPAs))

URL/текст.

2.3 СХЕМИ МОНІТОРИНГУ (СТ. 4(1) ТА СТ. 10 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

URL/текст.

2.4 ОХОРОНА ВИДІВ (СТ. 5–8 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

URL/текст.

2.5 ТРАНСПОНУВАННЯ ДИРЕКТИВИ (НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ)

URL/текст.

3 ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОБОТИ, НЕОБХІДНІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ОХОРОНИ, УПРАВЛІННЯ ТА СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОПУЛЯЦІЙ ПТАХІВ (СТАТТЯ 10 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

Наведіть нижче найновіші заходи. Додаткову довільну текстову інформацію, що має значення у контексті виконання статті 10, можна надати в Розділі 1 (Головні досягнення).

3.1 НАЦІОНАЛЬНИЙ АТЛАС ПТАХІВ

3.1.1 Назва

3.1.2 Рік видання

3.1.3 Веб-посилання/або бібліографічне посилання

URL/текст.

3.2 ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНОГО МОНІТОРИНГУ ПТАХІВ

Повторіть поля 3.2.1-3.2.3, якщо було опубліковано більше одного огляду.

3.2.1 Назва або подібне, а також короткий опис

Охоплені види, основні результати тощо.

3.2.2 Рік видання

3.2.3 Веб-посилання/або бібліографічне посилання

URL/текст.

3.3 НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧЕРВОНИЙ СПИСОК ПТАХІВ

3.3.1 Назва

3.3.2 Рік видання

3.3.3 Веб-посилання/або бібліографічне посилання

URL/текст.

3.4 ІНШІ ПУБЛІКАЦІЇ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ ЄС (НАПРИКЛАД, НАЦІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ЗАХОДІВ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ВИДІВ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ)

Повторіть поля **3.4.1-3.4.3**, якщо публікацій більше однієї; максимально – 10 публікацій.

3.4.1 Назва або подібне, а також короткий опис

Охоплені види, основні результати тощо.

3.4.2 Рік видання

3.4.3 Веб-посилання/або бібліографічне посилання

URL/текст.

4 НЕМІСЦЕВІ ВИДИ ПТАХІВ (СТ. 11 ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС)

Надайте звіт щодо видів птахів, які не трапляються у стані природної волі на європейській території держав-членів і для яких було здійснено інтродукцію протягом звітного періоду. Повторюйте поля **4.1-4.5** для кожного виду, про який подається звіт, за потреби.

4.1 НАУКОВА НАЗВА ВИДУ

4.2 ПІДВИДОВА ОДИНИЦЯ

Де релевантно.

4.3 ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ЮРИДИЧНОГО РІШЕННЯ ПРО ІНТРОДУКЦІЮ

Довільний текст; необхідно вказати обґрунтування, кількість особин та тривалість дії будь-якого дозволу.

4.4 КОНСУЛЬТАЦІЯ З КОМІСІЄЮ

Дата.

4.5 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються в полях **4.1-4.4** (довільний текст).

ЧАСТИНА В

**ФОРМАТ ЗВІТУ ПРО СТАН
ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИДІВ ПТАХІВ**

1 ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИД

1.1 ДЕРЖАВА-ЧЛЕН

Використовуйте код відповідно до списку на Довідковому веб-порталі.

1.2 КОД ВИДУ

Оберіть код зі списку видів птахів на Довідковому веб-порталі.

1.3 КОД EURING

Оберіть код зі списку видів птахів на Довідковому веб-порталі.

1.4 НАУКОВА НАЗВА ВИДУ

Оберіть вид зі списку видів птахів на Довідковому веб-порталі.

1.5 ПІДВИДОВА ПОПУЛЯЦІЯ

За потреби оберіть окрему популяцію (*відповідно до списку видів птахів на Довідковому веб-порталі*).

1.6 АЛЬТЕРНАТИВНА НАУКОВА НАЗВА ВИДУ (необов'язково)

Наукова назва, що використовується на національному рівні, якщо відрізняється від пункту 1.4.

1.7 ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТА НАЗВА (необов'язково)

Державною мовою.

2 СЕЗОН

2.1 СЕЗОН

Виберіть період, в який було зібрано дані, що подаються у звіті: гніздування / зимівля / міграція (*відповідно до зазначеного у контрольному списку видів птахів*).

2.2 ПЕРШЕ ЗВІТУВАННЯ

Будь ласка, вкажіть, чи є це першим звітуванням для цього виду (*за винятком випадків зміни назви виду або коду між звітними періодами*).

- ТАК
- НІ

2.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Будь ласка, вкажіть характер першого подання звіту. Будь-яка додаткова інформація є необов'язковою.

3 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

3.1 РІК ЧИ ПЕРІОД

Рік чи період протягом якого востаннє визначали популяцію.

3.2 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

a) одиниця

Гніздові пари / особини / інше (відповідно до списку видів птахів на Довідковому веб-порталі).

b) мінімум

Кількість (точна, без округлення). Вкажіть інтервал (b, c), і/або найкраще одиничне значення (d).

c) максимум

Кількість (точна, без округлення). Вкажіть інтервал (b, c), і/або найкраще одиничне значення (d).

d) найкраще одиничне значення

Кількість (точна, без округлення). Вкажіть інтервал (b, c), і/або найкраще одиничне значення (d).

3.3 ТИП ОЦІНКИ

a) найкраща оцінка;

b) середнє за кілька років;

c) 95% довірчий інтервал;

d) мінімум.

3.4 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один з наступних методів:

a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;

b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;

c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;

d) недостатньо даних або дані відсутні.

3.5 ДЖЕРЕЛА

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо (довільний текст).

3.6 ЗМІНА І ПРИЧИНА ЗМІНИ (ПОРІВНЯНО З ПОПЕРЕДНІМ ЗВІТОМ)

Чи є зміни між звітними періодами? Якщо так, можна обрати більше ніж один варіант відповіді з (b) по (f).

- a) ні, змін немає;
- b) так, через справжні зміни;
- c) так, через покращення обізнаності або наявність точніших даних;
- d) так, через використання іншого методу (включно з таксономічними змінами);
- e) так, але характер зміни невідомий;
- f) так, з інших причин.

Зміна зумовлена головним чином (*оберіть одну з наведених нижче причин*):

- a) справжньою зміною;
- b) покращенням обізнаності або наявністю точніших даних;
- c) використанням іншого методу;
- d) невідомо;
- e) інші причини.

3.7 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються у полях 3.1-3.6 (*довільний текст*).

4 ТЕНДЕНЦІЯ ПОПУЛЯЦІЇ

4.1 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (ОСТАННІ 12 РОКІВ)

4.1.1 Короткострокова тенденція – Період

Період у 12 років, що оновлюється, або період, максимально наближений до нього; наприклад, для звітного періоду 2019-2024 це 2013-2024 роки.

4.1.2 Короткострокова тенденція – Напрямок

Оберіть один з варіантів:

- a) стабільна;
- b) коливальна;
- c) зростаюча;
- d) спадаюча;

e) невизначена;

f) невідома.

4.1.3 Короткострокова тенденція – Величина

a) мінімум

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.1.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

b) максимум

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.1.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

c) найкраще одиничне значення

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.1.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

4.1.4 Короткострокова тенденція – Використаний метод

Оберіть один з наступних методів:

a) повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;

b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;

c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;

d) недостатньо даних або дані відсутні.

4.1.5 Джерела

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо (*довільний текст*).

4.2 ДОВГОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (З ПРИБЛИЗНО 1980 р.)

4.2.1 Довгострокова тенденція – Період

Період приблизно з 1980 року до кінця звітнього періоду.

4.2.2 Довгострокова тенденція – Напрямок

Оберіть один з варіантів

a) стабільна;

b) коливальна;

c) зростаюча;

- d) спадаюча;
- e) невизначена;
- f) невідома.

4.2.3 Довгострокова тенденція – Величина

a) мінімум

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.2.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

b) максимум

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.2.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

c) найкраще одиничне значення

Відсоткова зміна за період, зазначений у полі **4.2.1**. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

4.2.4 Довгострокова тенденція – Використаний метод

Оберіть один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

4.2.5 Джерела

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо (*довільний текст*).

4.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються у розділах **4.1** та **4.2** (*довільний текст*).

5 КАРТА ПОШИРЕННЯ ГНІЗДУВАННЯ ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ

5.1 ЧУТЛИВІ ВИДИ

Просторова інформація стосується виду (або підвидової популяції), яку слід вважати «чутливою»

- ТАК
- НІ

5.2 РІК АБО ПЕРІОД

Рік або період, коли востаннє було визначено територію гніздування.

5.3 КАРТА ПОШИРЕННЯ У ПЕРІОД ГНІЗДУВАННЯ

Подайте карту разом із відповідними метаданими відповідно до технічних вимог, наведених у Пояснювальних примітках. Стандартом для карт поширення видів є сітка 10×10 км у проєкції ETRS89, LAEA (EPSG:3035).

5.4 РОЗМІР ПЛОЩІ ПОШИРЕННЯ У ПЕРІОД ГНІЗДУВАННЯ

Загальна площа поширення у період гніздування, км².

5.5 ПОШИРЕННЯ ГНІЗДУВАННЯ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

5.6 ДОДАТКОВІ КАРТИ (необов'язково)

Держави-члени можуть подати додаткову карту, що відрізняється від стандартної подачі за полем 5.3, та/або карту ареалу.

5.7 ДЖЕРЕЛА

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо.

5.8 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, що вимагаються у полях 5.1-5.7 (довільний текст).

6 ТЕНДЕНЦІЇ ПОШИРЕННЯ ГНІЗДУВАННЯ

6.1 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (ОСТАННІ 12 РОКІВ)

6.1.1 Короткострокова тенденція – Період

Період із рухомим 12-річним вікном або максимально близький до нього, наприклад, для звітного періоду 2019-2024 це 2013-2024.

6.1.2 Короткострокова тенденція – Напрямок

Оберіть один з варіантів:

- a) стабільна;
- b) коливальна;
- c) зростаюча;
- d) спадаюча;
- e) невизначена;
- f) невідома.

6.1.3 Короткострокова тенденція – Величина

- a) мінімум

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.1.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c);

- b) максимум

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.1.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c);

- c) найкраще одиничне значення

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.1.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

6.1.4 Короткострокова тенденція – Використаний метод

Оберіть один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

6.1.5 Джерела

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо (*довільний текст*).

6.2 ДОВГОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ (З ПРИБЛИЗНО 1980 р.)

6.2.1 Довгострокова тенденція – Період

Період приблизно з 1980 року до кінця звітної періоду.

6.2.2 Довгострокова тенденція – Напрямок

Обери одне з наступного:

- a) стабільна;
- b) коливальна;
- c) зростаюча;
- d) спадаюча;
- e) невизначена;
- f) невідома.

6.2.3 Довгострокова тенденція – Величина

- a) мінімум

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.2.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

- b) максимум

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.2.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

- c) найкраще одиничне значення

Відсоткова зміна за період, вказаний у полі 6.2.1. Вкажіть інтервал (a, b), і/або найкраще одиничне значення (c).

6.2.4 Довгострокова тенденція – Використаний метод

Обери один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

6.2.5 Джерела

Надайте бібліографічні посилання, посилання на інтернет-ресурси, контактні дані експертів тощо (*довільний текст*).

6.3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються в розділах 6.1 та 6.2 (*довільний текст*).

7

ОСНОВНІ ВПЛИВИ І ЗАГРОЗИ

7.1 ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВІВ

a) Вплив

Наведіть максимум 20 впливів, використовуючи перелік кодів, наданий на Довідковому веб-порталі, та заповніть поля (b)-(f) для кожного впливу.

b) Часовий проміжок

- у минулому, але наразі припинений завдяки вжитим заходам;
- поточний;
- поточний і ймовірний у майбутньому;
- лише у майбутньому.

c) Масштаб (*частка постраждалої популяції*)

Заповнюється для варіантів «поточний» та «поточний і ймовірний у майбутньому»:

- вся >90%;
- більшість 50-90%;
- меншість <50%.

d) Вплив (*на популяцію або оселище виду*)

Заповніть для «поточний» та «поточний і ймовірний у майбутньому».

- високий вплив;
- середній вплив;
- низький вплив.

e) Місце (*де тиск головним чином проявляється*)

- всередині держави-члена;
- в інших частинах ЄС;
- за межами ЄС;
- як у межах, так і за межами ЄС;
- невідомо.

f) Інвазивні чужорідні види, що викликають занепокоєння на рівні Союзу

Заповнюється, якщо обрано тиск «інвазивні чужорідні види, що викликають занепокоєння на рівні Союзу». Будь ласка, оберіть вид зі списку відповідних видів (див. Довідковий веб-портал статті 12).

g) Інші інвазивні чужорідні види (*необов'язково*)

Заповнюється, якщо обрано тиск «інші інвазивні чужорідні види – інші, ніж види, що викликають занепокоєння на рівні Союзу». Будь ласка, оберіть вид із бази даних EASIN (див. Довідковий веб-портал статті 12).

7.2 ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД (*необов'язково*)

Оберіть один з наступних методів:

- a)** повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c)** головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

7.3 ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ (*необов'язково*)

За наявності надайте джерела інформації (URL, метадані), що підтверджують наявність впливів.

7.4 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (*необов'язково*)

Інша релевантна інформація, яка доповнює дані, які вимагаються в полі **7.1** (*довільний текст*).

8 ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

8.1 СТАН ЗАХОДІВ

Чи потрібні заходи?

- ТАК
- НІ

Якщо відповідь – «Так», оберіть одну з наступних опцій (*тільки одну*):

- a)** заходи визначені, але ще не впроваджені;
- b)** заходи потрібні, але їх не можна визначити;
- c)** частина визначених заходів вже впроваджена;
- d)** більшість/усі визначені заходи вже впроваджені.

8.2 ОБСЯГ ВЖИТИХ ЗАХОДІВ

Заповнюється, якщо було обрано варіант c) Реалізовано частину визначених заходів або d) Реалізовано більшість / усі визначені заходи (поле **8.1**):

Чи мають ці заходи вплив на:

- a) менше 50% популяції;
- b) 50-90% популяції;
- c) більше ніж 90% популяції.

8.3 ОСНОВНА МЕТА ВЖИТИХ ЗАХОДІВ

A. Вкажіть основні цілі вжитих заходів.

- a) зберегти поточний ареал, популяцію та/або оселище виду;
- b) розширити поточний ареал виду;
- c) збільшити чисельність популяції та/або покращити динаміку популяції (покращити успішність розмноження, зменшити смертність, покращити вікову/статеву структуру);
- d) відновити оселище виду.

B. Для визначення основної мети вжитих заходів вкажіть, чи ці заходи мають на меті (можна обрати лише один варіант):

- a) підтримати поточний стан;
- b) розширити ареал;
- c) збільшити або покращити популяцію;
- d) відновити оселище.

8.4 МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ

Вкажіть, де впроваджуються заходи (можна обрати лише одну опцію):

- a) лише в межах Natura 2000;
- b) як у межах, так і поза межами Natura 2000;
- c) лише поза межами Natura 2000.

8.5 ВІДПОВІДЬ НА ЗАХОДИ (КОЛИ ЗАХОДИ ПОЧИНАЮТЬ НЕЙТРАЛІЗУВАТИ ВПЛИВ(И) І ДАВАТИ ПОЗИТИВНІ РЕЗУЛЬТАТИ)

Вкажіть часовий проміжок відповіді на заходи (з урахуванням основної мети, зазначеної в полі 8.3) (оберіть лише один варіант):

- a) короткостроковий ефект (протягом поточного звітного періоду, 2019-2024);
- b) середньостроковий ефект (протягом наступних двох періодів звітування, 2025-2036);
- c) довгостроковий ефект (після 2036 року).

8.6 ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ЗАХОДІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Наведіть не більше ніж 20 заходів, використовуючи список кодів, наведений у Довідковому веб-порталі статті 12.

8.7 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються у полях **8.1-8.6** (довільний текст).

9 ОХОПЛЕННЯ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНИМИ ЗАХИЩЕНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ (SPAs))

Підлягає звітуванню для всіх видів Додатка I та видів, не включених до Додатка I Директиви 2009/147/ЕС, які є підставою для визначення Спеціальних Природоохоронних Територій (SPA) (необхідно використовувати список видів птахів у Довідковому веб-порталі).

9.1 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ NATURA 2000 (СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХИЩЕНІ ТЕРИТОРІЇ (SPA) (НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ, ВКЛЮЧАЮЧИ ВСІ ДІЛЯНКИ, ДЕ ВИД Є НАЯВНИМ))

a) одиниця

Використовуйте звітну одиницю як у полі **3.2(a)**;

b) мінімум

Кількість (неокруглена, тобто точне значення). Вкажіть інтервал (b і c), і/або найкраще одиничне значення (d);

c) максимум

Кількість (неокруглена, тобто точне значення). Вкажіть інтервал (b і c), і/або найкраще одиничне значення (d);

d) найкраще одиничне значення

Кількість (неокруглена, тобто точне значення). Вкажіть інтервал (b і c), і/або найкраще одиничне значення (d).

9.2 ТИП ОЦІНКИ

a) найкраща оцінка;

b) середнє за кілька років;

c) 95% довірчий інтервал;

d) мінімальне значення

9.3 ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

9.4 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – НАПРЯМ

Короткострокова тенденція розміру популяції в межах мережі за період, вказаний у полі **4.1.1**.

Оберіть один з варіантів:

- a) стабільна;
- b) коливальна;
- c) зростаюча;
- d) спадаюча;
- e) невизначена;
- f) невідома.

9.5 КОРОТКОСТРОКОВА ТЕНДЕНЦІЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ В МЕЖАХ МЕРЕЖІ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один з наступних методів:

- a) повне обстеження або статистично обгрунтована оцінка;
- b) головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c) головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d) недостатньо даних або дані відсутні.

9.6 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ (необов'язково)

Інша релевантна інформація, яка доповнює дані, які вимагаються у полях **9.1-9.5** (довільний текст).

10 ПРОГРЕС У РОБОТІ, ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ ПЛАНАМИ ДІЙ ДЛЯ ВИДІВ (SAPs), ПЛАНАМИ УПРАВЛІННЯ (MPs) ТА КОРОТКИМИ ОПИСАМИ ЗАХОДІВ УПРАВЛІННЯ (BMSs)

Заповнюється на рівні виду / підвиду.

10.1 ТИП МІЖНАРОДНОГО ПЛАНУ

SAP/MP/BMS (необхідно використовувати список видів, для яких існує SAP/MP/BMS, на Довідковому веб-порталі; можна обрати кілька планів).

10.2 ЧИ БУЛО УХВАЛЕНО НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАН, ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ МІЖНАРОДНИМ ПЛАНОМ ДІЙ ДЛЯ ВИДУ (SAP) / ПЛАНОМ УПРАВЛІННЯ (MP) / КОРОТКИМ ОПИСОМ ЗАХОДІВ УПРАВЛІННЯ (BMS)?

- ТАК
- НІ

10.3 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАНІВ ДІЙ ЩОДО ВИДІВ (SAP), ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНІ

Вкажіть, чи відповідає національний стан виду (щодо чисельності та ареалу) одному з наведених варіантів (*оберіть лише один варіант*):

- a)** наближається до мети/цілей плану;
- b)** без змін;
- c)** продовжує погіршуватися, віддаляючись від мети/цілей плану.

10.4 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАНІВ УПРАВЛІННЯ (MP) ДЛЯ МИСЛИВСЬКИХ ВИДІВ У ЗАГРОЗЛИВОМУ СТАНІ

Оберіть один із таких варіантів (*дотримуючись тих самих рекомендацій, що й для поля 10.3*):

- a)** поліпшення;
- b)** без змін;
- c)** подальше погіршення.

10.5 ДЖЕРЕЛА ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Веб-посилання (наприклад, на національний план), опубліковані звіти тощо (*довільний текст*).

11 ІНФОРМАЦІЯ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ВИДІВ ДОДАТКУ II ДИРЕКТИВИ 2009/147/ЄС

Заповнюється на рівні виду / підвиду.

11.1 ЧИ Є ВИД ОБ'ЄКТОМ ПОЛЮВАННЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ?

Чи відбувається полювання на цей вид на національному рівні?

- ТАК
- НІ

Якщо так, продовжуйте заповнювати поля **11.2-11.4**.

11.2 ДОБУТІ ОСОБИНИ

Надайте національну статистику добутих особин:

a) одиниця

Особини;

b) сезон (*необов'язково*)

Вкажіть, чи стосується ця інформація зимової або пролітної популяції (якщо поле не заповнене, вважається, що зимові та пролітні популяції не розрізняються);

c) статистика / чисельність (*в особинах*)

Надайте статистику за кожен мисливський сезон або за рік (якщо сезон не використовується) за звітний період.

	Сезон / рік 1	Сезон / рік 2	Сезон / рік 3	Сезон / рік 4	Сезон / рік 5	Сезон / рік 6
Мін. (точні дані, тобто без округлення)						
Макс. (точні дані, тобто без округлення)						
Невідомо						

11.3 ДОБУТІ ОСОБИНИ – ВИКОРИСТАНИЙ МЕТОД

Оберіть один з наступних методів:

- a)** повне обстеження або статистично обґрунтована оцінка;
- b)** головним чином на основі екстраполяції з обмеженої кількості даних;
- c)** головним чином на основі експертної оцінки з дуже обмеженою кількістю даних;
- d)** недостатньо даних або дані відсутні.

11.4 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Інша релевантна інформація, що доповнює дані, які вимагаються у полях **11.1-11.3** (*довільний текст*).